

Project financed by the
EUROPEAN UNION, under the
CIVIL JUSTICE PROGRAMME

DEUTSCHE STIFTUNG FÜR
INTERNATIONALE RECHTLICHE
ZUSAMMENARBEIT E.V.

Ghid Practic privind Dreptul Internațional Privat European

elaborat de:

Ivana Kunda, lector, Facultatea de Drept, Universitatea din Rijeka,
Croatia

Carlos Manuel Gonçalves de Melo Marinho, judecător, Curtea de Apel Coimbra,
Portugalia

Cuprins

Partea I Legea aplicabilă obligațiilor contractuale și necontractuale și obținerea de informații privind legislația străină	3
1. Introducere	3
2. Regulamentul (CE) nr. 593/2008 al Parlamentului și Consiliului din 17 iunie 2008 privind legea aplicabilă obligațiilor contractuale (Regulamentul Roma I)	6
3. Regulamentul (CE) nr. 864/2007 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 iulie 2007 privind legea aplicabilă obligațiilor necontractuale (Regulamentul Roma II)	31
4. Obținerea conținutului legii străine	44
Partea a II-a Competența jurisdicțională, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială	48
5. Regulamentul (CE) nr. 44/2001 al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (Regulamentul Bruxelles I) și aspecte privind Convenția de la Bruxelles din 27 septembrie 1968 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială și jurisprudența relevantă a Curții de Justiție a UE	48
6. Propunerea de revizuire a Regulamentul (CE) nr. 44/2001 al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială	77
7. Regulamentul (CE) nr. 805/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 21 aprilie 2004 privind crearea unui titlu	

executoriu european pentru creanțele necontestate, inclusiv cazuri practice	83
8. Regulamentul (CE) nr. 1896/2006 al Parlamentului european și al Consiliului din 12 decembrie 2006 privind instituirea procedurii europene a somației de plată și jurisprudența relevantă a Curții de Justiție a UE, inclusiv cazuri practice	93
9. Regulamentul (CE) nr.1393/2007 al Parlamentului European și a Consiliului din 13 noiembrie 2007 privind comunicarea actelor judiciare și extrajudiciare în materie civilă și legătura lui cu Regulamentul (CE) nr. 44/2001, Regulamentul (CE) nr. 805/2004 și Regulamentul (CE) nr. 1896/2006	118
10. Regulamentul (CE) nr. 861/2007 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 iulie 2007 de stabilire a unei proceduri europene cu privire la cererile cu valoare redusă, inclusiv cazuri practice	136
11. Proiect de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a ordonanței asigurătorii europene de indisponibilizare a conturilor bancare în vederea facilitării recuperării transfrontaliere a debitelor în materie civilă și comercială	146

Partea I. Legea aplicabilă obligațiilor contractuale și necontractuale și obținerea de informații privind legislația străină

1. Introducere

1.1. Ce este DIP european?

Dreptul internațional privat, numit și conflict de legi, constă în norme juridice ce determină aceste tipuri de probleme: 1) ce instanță de stat are **competență jurisdicțională** în materii private ce au implicații transfrontaliere, 2) **legislația** cărui stat **se aplică** în aceste materii și 3) în ce condiții poate o hotărâre străină să fie **recunoscută și executată** în alt stat. Atributul european îi indică sursa. De departe cea mai importantă entitate ce adoptă normele DIP de pe continent este Uniunea Europeană. Această parte a manualului intenționează să ofere o vedere de ansamblu a celui deal doilea tip de aspecte, de exemplu prevederile UE privind legea ce guvernează un anumit raport juridic, ce vor fi numite dispoziții în materie de conflict de legi, sau pur și simplu, dispoziții în materie de conflicte.

1.2. În ce fel problema legii aplicabile apare și afectează Uniunea Europeană?

Problema legii aplicabile apare din cauza disparităților dintre normele de fond ce reglementează anumite aspecte în diferite sisteme de drept. Statele membre ale UE nu fac excepție. În domeniul materiilor contractuale și necontractuale diferențele dintre legislațiile naționale ale statelor membre pot cauza probleme afacerilor deoarece pot fi confundate în privința legislației conform căreia trebuie să funcționeze. S-a spus că acest lucru poate constitui un obstacol pentru **buna funcționare a pieței interne**. Vindecarea acestei probleme determină predictibilitatea ameliorată a rezultatelor litigiilor, certitudine în privința legii aplicabile și libera circulație a hotărârilor. Acest lucru poate fi realizat dacă dispozițiile în materie de conflict de legi din statele membre ar desemna același drept național indiferent de statul în care este situată instanța

sesizată cu o cauză. Deoarece dispozițiile privind competența judiciară europeană în materiile contractuale și necontractuale permit alegerea între două sau mai multe instanțe de judecată,¹ trebuie găsită o soluție prin intermediul dispozițiilor cu privire la conflict unificate. Altfel, cetățenii sunt încurajați să se angajeze în **alegerea celei mai convenabile instanțe**, de exemplu alegerea instanțelor unui stat membru mai degrabă decât ale altuia doar pentru că dreptul (internațional privat) este mai favorabil acolo.

1.3. Competențele UE și instrumentele juridice

Aceste dispoziții unificate au fost inițial adoptate într-o formă de convenție internațională, Convenția de la Roma din 1980 privind legea aplicabilă obligațiilor contractuale,² după ani de elaborare și lăsând eventual problemele necontractuale în afara domeniului de aplicare a convenției. În ultimii ani, instrumentele UE sunt adoptate în diferite domenii ale dreptului internațional privat, printre ele Regulamentul (CE) Nr. 864/2007 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 iulie 2007 privind legea aplicabilă obligațiilor necontractuale (Roma II)³ și Regulamentul (CE) Nr. 593/2008 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 iunie 2008 privind legea aplicabilă obligațiilor contractuale (Roma I),⁴ acesta din urmă înlocuind Convenția de la Roma. Acest lucru a devenit posibil în urma amendamentelor la tratatele fondatoare introduse prin Tratatul de la Amsterdam, care a intrat în vigoare la 1 mai 1999. Noile dispoziții, cuprinse în articolul 65(b) din Tratatul CE, au permis Comunității Europene să legisneze aceste materii de drept civil. Un transfer de competențe legislative în domeniul dreptului internațional privat din statele membre în Comunitatea de atunci se numește comunitarizarea dreptului internațional privat. Acest transfer de la pilonul trei la primul pilon al UE intenționa să faciliteze crearea **spațiului de libertate, securitate și justiție**, un obiectiv stabilit de

---

¹ Partea din manual cu privire la problemele de competență judiciară explică posibilitatea ca un litigiu ce apare din același raport juridic să fie judecat în instanțe din diferite state membre. De exemplu, într-un litigiu legat de un contract de vânzare (și în lipsa acordului părților împotriva), litigiul poate fi judecat în instanța de la domiciliul pârâtului sau în instanța de la locul în care sunt sau ar fi trebuit să fie livrate bunurile [articolele 2 și 5(1)(b) din Regulamentul Bruxelles I].

² JO L 266/19 (1980).

³ JO L 199/40 (2007).

⁴ JO L 177/6 (2008).

Tratatul de la Amsterdam, plasat pe agenda politică de Consiliul European de la Tampere din 1999 și reafirmat în programul de la Haga din 2004, urmat de programul de la Stockholm din 2009. O trăsătură centrală a acestui domeniu este cooperarea judiciară în materie civilă și în cadrul acesteia recunoașterea hotărârilor judecătorești în statele membre.

După intrarea în vigoare a Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE)⁵ la 1 decembrie 2009, temeiul juridic relevant este prevăzut în articolul 81 (fostul articol 65(2)(c) din Tratatul CE) supunând dispozițiile aplicabile în statele membre cu privire la conflictul de legi și la competența judiciară la procedura legislativă ordinară. S-a prevăzut, de asemenea, că competențele UE în domeniul libertății, securității și justiției sunt împărțite între UE și statele membre (articolul 4 din TFE), adică UE și statele membre sunt autorizate să adopte actele obligatorii în aceste domenii. Totuși, statele membre își pot exercita competența numai în măsura în care UE nu și-a exercitat, sau a decis să nu își exercite sau a încetat să-și mai exercite competența.⁶

---

⁵ Este important de notat că în temeiul TFUE, termenul “Comunitate” trebuie înlocuit cu termenul “Uniune” în întreaga legislație a UE.

⁶ Conform Opiniei 1/03 din 7 februarie 2006 privind competența Comunității de a încheia noua Convenție de la Lugano, Curtea de Justiție a UE a confirmat că Comunitatea a obținut competență exclusivă pentru a încheia un acord internațional cum ar fi Convenția de la Lugano menționată cu state terțe în materii ce afectează normele prevăzute în Regulamentul Bruxelles I. Această opinie a clarificat problema competenței externe a UE de a negocia și concluziona acorduri bilaterale sau regionale cu state terțe în materie de cooperare civilă. UE poate autoriza statele membre să negocieze și să încheie acorduri bilaterale sau regionale cu state terțe. Procedura de obținere a unei astfel de autorizații și materiile ce pot fi supuse acestei autorizații sunt definite în Regulamentul (CE) Nr. 662/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 iulie 2009 de stabilire a unei proceduri pentru negocierea și încheierea acordurilor între statele membre și țări terțe privind anumite aspecte referitoare la legea aplicabilă obligațiilor contractuale și necontractuale, JO L 200/25 (2009), și Regulamentul (CE) Nr. 664/2009 al Consiliului din 7 iulie 2009 de stabilire a unei proceduri pentru negocierea și încheierea acordurilor între statele membre și țări terțe privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor și deciziilor în materie matrimonială, în materia răspunderii părintești și în materie obligațiilor de întreținere, precum și legea aplicabilă în materie de obligații de întreținere, JO L 200/46 (2009).

2. Regulamentul (CE) nr. 593/2008 al Parlamentului și Consiliului din 17 iunie 2008 privind legea aplicabilă obligațiilor contractuale (Regulamentul Roma I)

Regulamentul Roma I este un strument juridic integral care are ca obiect determinarea legii aplicabile obligațiilor contractuale⁷.

---

⁷ Noul Cod civil reglementează în art. 2640 și urm., legea aplicabilă obligațiilor contractuale.
Art. 2.640 - Legea aplicabilă obligațiilor contractuale

(1) Legea aplicabilă obligațiilor contractuale se determină potrivit reglementărilor dreptului Uniunii Europene.

(2) În materiile care nu intră sub incidența reglementărilor Uniunii Europene sunt aplicabile dispozițiile prezentului cod privind legea aplicabilă actului juridic, dacă nu se prevede altfel prin convenții internaționale sau prin dispoziții speciale.

Art. 2.641 - Legea aplicabilă obligațiilor extracontractuale

(1) Legea aplicabilă obligațiilor extracontractuale se determină potrivit reglementărilor dreptului Uniunii Europene.

(2) În materiile care nu intră sub incidența reglementărilor Uniunii Europene se aplică legea care cărmuiește fondul raportului juridic preexistent între părți, dacă nu se prevede altfel prin convenții internaționale sau prin dispoziții speciale.

Art. 2.642 - Răspunderea pentru atingeri aduse personalității

(1) Pretențiile de reparații întemeiate pe o atingere adusă vieții private sau personalității, inclusiv prin mass-media sau orice alt mijloc public de informare, sunt cărmuite, la alegerea persoanei lezate, de: a) legea statului reședinței sale obișnuite;

b) legea statului în care s-a produs rezultatul păgubitor; c) legea statului în care autorul daunei își are reședința obișnuită ori sediul social.

(2) În cazurile prevăzute la alin. (1) lit. a) și b) se cere și condiția ca autorul daunei să fi trebuit în mod rezonabil să se aștepte ca efectele atingerii aduse personalității să se producă în unul dintre acele două state.

(3) Dreptul la replică împotriva atingerilor aduse personalității este supus legii statului în care a apărut publicația sau de unde s-a difuzat emisiunea.

Art. 2.643 - Stingerea obligațiilor

(1) Delegația și novația sunt supuse legii aplicabile obligației care le formează obiectul.

(2) Compensația este supusă legii aplicabile creanței căreia i se opune stingerea, parțială sau totală, prin compensație.

Art. 2.644 - Pluralitatea de debitori

Creditorul care își valorifică drepturile împotriva mai multor debitori trebuie să se conformeze legii aplicabile în raporturile sale cu fiecare dintre ei.

Art. 2.645 - Dreptul de regres

(1) Dreptul unui debitor de a exercita regresul împotriva unui codebitor există numai dacă legile aplicabile ambelor datorii îl admit.

(2) Condițiile de exercitare a regresului sunt determinate de legea aplicabilă datoriei pe care codebitorul o are față de creditorul urmăritor.

(3) Raporturile dintre creditorul care a fost dezinteresat și debitorul plătit sunt supuse legii aplicabile datoriei acestuia din urmă.

(4) Dreptul unei instituții publice de a exercita regresul este stabilit de legea aplicabilă statului său organic. Admisibilitatea și exercițiul regresului sunt guvernate de dispozițiile alin. (2) și (3).

Art. 2.646 - Moneda de plată

(1) Moneda de plată este definită de legea statului care a emis-o.

(2) Efectele pe care moneda le exercită asupra întinderii unei datorii sunt determinate de legea aplicabilă datoriei.

2.1. Domeniul de aplicare

În temeiul articolului 1, Regulamentul Roma I se aplică: 1) obligațiilor contractuale 2) în materie civilă și comercială 3) dacă implică un conflict de legi. La fel ca în Convenția de la Roma de mai sus, noțiunea de **“obligație contractuală”** este înțeleasă în mod autonom și independent de orice concept național pentru a asigura aplicarea uniformă a dispozițiilor Regulamentului. Trebuie interpretat în conformitate cu aceeași noțiune găsită în Regulamentul Bruxelles I și nu trebuie să se suprapună cu domeniul de aplicare al Regulamentului Roma II deoarece obligațiile contractuale și necontractuale sunt strict alternative. Referința la **materia civilă și comercială** arată faptul că Regulamentul nu se aplică aspectelor de drept public, în special, celor fiscale, vamale sau administrative.⁸ Unele obligații civile sunt tot în afara domeniului de aplicare al Regulamentului, cum ar fi cele în materie familială⁹ și regimul

---

(3) Legea statului în care trebuie efectuată plata determină în ce anume monedă urmează ca ea să fie făcută, afară numai dacă, în raporturile de drept internațional privat născute din contract, părțile au convenit o altă monedă de plată.

⁸ Interpretarea noțiunii de “materie civilă și comercială” trebuie să fie conformă celei a Regulamentului Bruxelles I (Considerentul 7 din Regulamentul Roma I).

⁹ Este suficient să se menționeze aici că UE a fost activă în legislația în domeniul conflictului de legi în materie familială, inclusiv divorț, răspundere părintească, obligații de întreținere și regimuri de proprietate matrimonială. Următoarele instrumente sunt de relevanță deosebită: Regulamentul (UE) Nr. 1259/2010 al Consiliului din 20 decembrie 2010 de punere în aplicare a unei forme de cooperare consolidată în domeniul legii aplicabile divorțului și separării de corp, JO L 343/10 (2010); Decizia Consiliului nr. 2009/941/CE din 30 noiembrie 2009 privind încheierea de către Comunitatea Europeană a Protocolului de la Haga din 23 noiembrie 2007 privind legea aplicabilă obligațiilor de întreținere, JO L 331/17 (2009); Regulamentul (CE) Nr. 4/2009 al Consiliului din 18 decembrie 2008 privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor și cooperarea în materie de obligații de întreținere, JO L 7/1 (2009); Regulamentul (CE) Nr. 2201/2003 al Consiliului din 27 noiembrie 2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, JO L 338/1 (2003). Alte instrumente juridice relevante României includ unele convenții de la Haga: Convenția de la Haga din 19 octombrie 1996 privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea, executarea și cooperarea cu privire la răspunderea părintească și măsurile privind protecția copiilor. Sunt unele instrumente propuse neadoptate încă la nivelul UE, cum ar fi: Propunere de Regulament al Consiliului privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materia regimurilor matrimoniale {COM(2011) 125} {COM(2011) 127} {SEC(2011) 327} {SEC(2011) 328}, Bruxelles, 16.03.2011, COM(2011) 126/2, 2011/xxxx (CNS); Propunere de Regulament al Consiliului privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materia consecințelor patrimoniale ale separării cuplurilor necăsătorite {COM(2011) 125} {COM(2011) 126} {SEC(2011) 327} {SEC(2011) 328}, Bruxelles, 16.03.2011, COM(2011) 127/2, 2011/0058 (CNS).

proprietății matrimoniale, testamente și succesiuni,¹⁰ implicând starea și capacitatea juridică a persoanelor fizice sau juridice, ce apar în anumite contracte de asigurare, anumite instrumente și trusturi negociabile, precum și obligații precontractuale, arbitraj și acordurile de alegere a forului și problema obligării agentului. Ultima finală pentru aplicabilitatea Regulamentului este un **element transfrontalier** al cauzei care este motivul pentru ca legea aplicabilă să apară de la început.

Domeniul de aplicare teritorial al Regulamentului Roma I include toate statele membre cu excepția Danemarcei care rămâne sub regimul Convenției de la Roma. Pentru statele cu mai multe unități teritoriale ce au reguli separate de reglementare a obligațiilor contractuale, fiecare unitate teritorială este considerată un stat atunci când se determină legea aplicabilă în temeiul acestui Regulament (articolul 22). Conform **domeniul de aplicare teritorial**, Regulamentul Roma I a intrat în vigoare la 24 iulie 2008, dar punerea sa în aplicare este amânată pentru a acoperi numai contractele încheiate începând cu 17 decembrie 2009 (articolul 28).¹¹ Este important de notat că Convenția de la Roma a intrat în vigoare între România, Bulgaria și celelalte state membre la 15 ianuarie 2008. Astfel, contractele încheiate între 15 ianuarie 2008 și 16 decembrie 2009 se află în domeniul său de aplicare temporal.¹²

Dispozițiile cu privire la **relația cu alte instrumente juridice** dau prioritate convențiilor internaționale în domeniu la care unul sau mai multe state membre sunt părți la data adoptării Regulamentului Roma I, cu excepția cazului în care aceste convenții sunt încheiate exclusiv între statele membre. În acest ultim caz, se acordă prioritate Regulamentului Roma I (articolul 25). Printre convențiile de la Haga care au prioritate sunt: Convenția din 1955 privind legea aplicabilă vânzării internaționale de bunuri (Danemarca, Finlanda, Franța,

---

¹⁰ Printre instrumentele UE propuse este și Propunerea de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor și a instrumentelor autentice în materie de succesiune și crearea unui Certificat European de Succesiune {SEC(2009) 410} {SEC (2009)411}, Bruxelles, 14.10.2009, COM(2009)154 final, 2009/0157 (COD).

¹¹ Rectificare la Regulamentul (CE) Nr. 593/2008 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 iunie 2008 privind legea aplicabilă obligațiilor contractuale (Roma I), JO L 177/87 (2008).

¹² Decizia nr. 2007/856/CE a Consiliului din 8 noiembrie 2007 privind aderarea Republicii Bulgaria și a României la Convenția privind legea aplicabilă obligațiilor contractuale, deschisă spre semnare la Roma la 19 iunie 1980, JO L 347/1 (2007).

Italia și Suedia) și Convenția din 1978 privind legea aplicabilă agenției (Franța, Țările de Jos și Portugalia).

Regulamentul Roma I se aplică universal sau *erga omnes*, adică este irelevant dacă legislația unui stat membru sau a unui stat nemembru este desemnată ca fiind aplicabilă (articolul 2). Exclue, de asemenea, *renvoi*, astfel încât referința la o anumită lege este una directă la normele de fond ale acelei legi (articolul 20). Această excludere îmbunătățește previzibilitatea din raporturile juridice și armonizarea hotărârilor indenționate de legislatorul UE.

2.2. Dispoziții privind conflictele generale, inclusiv cazuri practice

Păstrând principiul de bază al Convenției de la Roma că părțile contractuale pot alege legea ce le guvernează tranzacția (*lex voluntatis*), Regulamentul Roma I introduce schimbări structurale în normele implicite. În temeiul articolului 3, **autonomia părților** este destul de largă: alegerea legii aplicabile poate fi expresă sau tacită, aceasta din urmă dacă este demonstrată cu o certitudine rezonabilă de circumstanțele cauzei, cum ar fi clauza alegerii instanței, referința la un anumit instrument juridic național, folosirea contractului formular standard al unui anumit sistem de drept național, folosirea termenilor standard pentru un anumit sistem de drept național, etc. Mai mult, *lex voluntatis* poate captura întregul sau o parte din contract și poate avea loc sau se poate modifica în orice moment. Totuși, alegerea ulterioară al unei alte legi aplicabile nu poate afecta în mod advers valabilitatea formală a contractului sau a drepturilor terței părți. În plus, alegerea de către părți a legii care să le guverneze contractul, care la acea vreme se făcea numai în legătură cu o singură țară (situații intrastatale), nu are loc ca o alegere a legii (Ger. *kollisionsrechtliche Verweisung*), ci mai degrabă ca o alegere a condițiilor contractului (Ger. *materiellrechtliche Verweisung*). Asta înseamnă că prevederile legale din țara respectivă, care nu sunt derogabile prin acord (*ius cogens*), se aplică întotdeauna. Transferat la nivelul UE, acest principiu dictează că în cazul în care toate celelalte elemente relevante situației în momentul alegerii sunt situate în unul sau mai multe state membre fără nicio legătură cu un stat nemembru (situații în interiorul Uniunii), alegerea unui stat

nemembru nu previne aplicarea dispozițiilor obligatorii (*ius cogens*) ale legii UE.

În articolul 4, Regulamentul stabilește, de asemenea, ce lege se aplică dacă nu există niciun acord între părți. Inspirată de obiectivul general al Regulamentului – certitudinea juridică, dispozițiile implicite variază în funcție de caracteristicile părților sau de obiectul tranzacției. Un contract pentru **vânzarea de bunuri** și contractul pentru **furnizarea de servicii** sunt guvernate de legea țării în care vânzătorul sau furnizorul de servicii își are reședința obișnuită (*lex firmæ habitationis*).

În 2010, o clinică medicală ce funcționa și era administrată în România a încheiat un contract de achiziționare de echipamente speciale pentru laboratul medical de la o societate olandeză producătoare a acestor echipamente. Contractul prevedea livrarea nu mai târziu de 1 februarie 2010, iar echipamentele au ajuns la clinică trei săptămâni mai târziu, forțând clinica din România să amâne furnizarea de servicii pacienților săi. După încercări fără succes de negociere a reducerii prețului sau a plății daunelor, în mai 2012 clinica din România a dat în judecată societatea olandeză în instanțele din România. Societatea olandeză a declarat că acțiunea era prescrisă deoarece limita de timp convenită în contract era de un an după petrecerea evenimentului în litigiu, acest acord fiind permis în temeiul legii din România. Partea română s-a bazat pe dispozițiile olandeze cu privire la limitarea în timp a acțiunilor judiciare care prevăd cinci ani din ziua următoare celei în care a fost introdusă acțiunea, care nu pot fi supuse niciunei dispoziții anterioare. Ce lege se aplică în acest caz în privința prescrierii acțiunii?

În contractele de vânzare, dispozițiile Convenției ONU din 1980 asupra contractelor de vânzare internațională de mărfuri și ale Convenției ONU din 1974 asupra perioadei de limitare în vânzarea internațională de mărfuri au prioritate dacă părțile și-au exclus cererile. Asta pentru că articolul 1(1)(a) din Convenția ONU din 1980 prevede că această convenție se aplică contractelor de vânzare de mărfuri între

părțile ale căror sedii sunt situate în diferite state contractante, și atât Țările de Jos cât și România sunt state contractante. Totuși, nu toate problemele sunt tratate în Convenșia ONU din 1980, cum ar fi problema limitelor de timp pentru introducerea acțiunilor în instanță. Această ultimă problemă este reglementată în mod uniform de Convenția ONU din 1974, aplicabilitatea căreia este la fel de dependentă de situarea sediilor părților în diferite state contractante. Deși România este un stat contractant la Convenția ONU din 1947, Țările de Jos nu sunt. Astfel, o viitoare analiză trebuie bazată pe dispozițiile conflictului de legi din Regulamentul Roma I. În lipsa alegerii legii de către părți, legea aplicabilă este legea țării în care se află reședința obișnuită a vânzătorului. Criteriile relevante pentru ca vânzătorul să fie persoană juridică este locul de administrare al vânzătorului, care pare a fi în Țările de Jos. Având în vedere că reiese clar din toate circumstanțele cauzei că nicio altă lege nu este mai strâns legată de acest contract de vânzare prevăzut de articolul 4(3), legislația olandeză trebuie să decidă asupra problemei statutului de limitare deoarece articolul 12(1)(d) din Regulamentul Roma I prevede că legea aplicabilă se extinde și pentru a acoperi limitarea acțiunilor. (Dacă instanța din România ar decide această cauză legea aplicabilă ar fi fost aceeași.) (Totuși, dacă cauza privea un vânzător român și un cumpărător olandez, problema limitării în timp a acțiunii ar fi sub incidența Convenției ONU din 1974 deoarece articolul 3(1)(b) din această convenție prevede că dispozițiile sale se aplică dacă normele de drept internațional privat fac legea unui stat contractant aplicabilă contractului de vânzare.) (Este adusă o notă adițională aici cu privire la Convenția de la Haga din 1955 privind legea aplicabilă vânzării internaționale de mărfuri care s-ar aplica în cazul în care s-ar introduce acțiuni în instanța oricărui stat contractant, printre care sunt și unele state membre ale UE listat mai sus la 2.1.)

Cu toate acestea, legea statului în care are loc licitația se aplică vânzării prin licitație. Un contract de **franciză** și un contract de

distribuție sunt guvernate de legea statului în care francizatul sau, respectiv, distribuitorul își are reședința obișnuită.

În octombrie 2010, un producător român de mașini a încheiat un contract de distribuție cu o societate cu sediul în Grecia pentru distribuirea mașinilor în Grecia. Distribuitorul nu a îndeplinit obligațiile contractuale și nu a vândut numărul nimic de mașini convenit și nu plătit suma lunară convenită prin contract pentru șase luni consecutive. Producătorul a dat în judecată distribuitorul în instanțele din Grecia pentru a-și recupera sumele datorate. În apărare, distribuitorul a pretins că neplata datoriei a fost din cauza situației economice din țară, ceea ce prezintă motivul pentru a se baza pe rebus sic stantibus, în vreme ce producătorul pretinde că nu este așa deoarece situația nu este excesiv de oneroasă și distribuitorul trebuie să fi fost conștient de situația pieței atunci când a încheiat contractul. În temeiul cărei legi trebuie rezolvată această problemă de către instanțele din Grecia?

Dat fiind că faptele nu arată nicio alegere a legii de către părți, fie explicită fie implicită, dispoziția relevantă în scopul stabilirii legii aplicabile contractului de distribuție este cuprinsă în articolul 4(1)(f) din Regulamentul Roma I care prevede aplicabilitatea legii țării în care distribuitor își are reședința obișnuită. În acest caz, locul central de administrare al distribuitorului se presupune a fi în Grecia, prin urmare legea aplicabilă acestui contract, inclusiv doctrinei frustrării contractului (teoria impreviziunii), este legea din Grecia. Circumstanțele acestei cauze nu sunt astfel încât să determine clar că o altă lege este mai strâns legată de acest contract de distribuție în temeiul articolului 4(3). (Inutil să mai spunem, dacă instanța din România urma să decidă cauza, rezultatul analizei conflictului de legi ar fi același.)

Un contract cu privire la un **drept real (in rem) imobiliar sau închirierea unei proprietăți imobiliare** este supus legii statului în care este situată proprietatea (*lex rei sitae*), cu excepția cazului în

care închirierea prevede folosirea privată temporară pentru cel mult șase luni consecutive și chiriașul este persoană fizică. În acest din urmă caz, legea aplicabilă este cea a statului în care atât proprietarul cât și chiriașul își au reședința obișnuită.

Un student român a aplicat la un program de schimb Erasmus la Universitatea din Milano, Italia și a fost acceptat timp de un semestru. Studentul și-a găsit un apartament studio în unul din cartiere din Milano și a încheiat un contract de închiriere cu un proprietar de naționalitate și reședință italiană. Contractul a fost încheiat pentru perioada 1 februarie - 31 mai 2011. La două săptămâni după ce a sosit studentul respectiv a primit un alt student în apartament cu care să împartă cheltuielile, faptul cu care proprietarul nu a fost de acord spunând că el trebuie să își dea acordul. Proprietarul a căutat asistență juridică cu privire la legea aplicabilă contractului de închiriere.

Avocatul din Milano a verificat mai întâi dacă părțile au ales legea aplicabilă. Dacă nu, avocatul a verificat dacă reședința obișnuită a celor două părți se află în aceeași țară, dat fiind faptul că contractul de închiriere este făcut pentru o perioadă mai mică de șase luni și chiriașul este persoană fizică. Dacă avocatul constată că nu este așa, următoarea conexiune cascadă este legea țării în care este situată proprietatea, adică legea italiană. Ultima verificare ce trebuie făcută în temeiul articolului 4(3) este dacă toate circumstanțele cauzei arată clar că o altă lege este mult mai strâns legată de acest contract de închiriere. Circumstanțele relevante din această cauză nu prevăd clar o altă lege ca fiind mai strâns legată de contract decât legea italiană.

Anumite contracte cu privire la unele **instrumente financiare comercializate în sisteme multilaterale** sunt supuse unei norme de conflict specială care prevede legea statului sub ale cărui dispoziții nediscreționare funcționează un astfel de sistem.

Pentru alte contracte decât cele menționate sau cele acoperite de mai multe rapoarte decât cele menționate, legea

aplicabilă este determinată prin referire la țara în care partea căreia i s-a solicitat să realizeze **prestația caracteristică** își are reședința obișnuită (articolul 4(2)). Acest lucru impune răspunsuri la cele două întrebări într-un caz specific în instanță: care parte realizează prestația caracteristică și unde își are reședința obișnuită. Constatând că prestația caracteristică se bazează pe evaluarea funcției socio-economice a contractului într-un anumit sistem de drept pentru identificarea obligației contractuale ce distinge acel contract de alte contracte. În ceea ce privește reședința obișnuită, există unele definiții utile în Regulamentul Roma I. Astfel, pentru o persoană fizică ce își desfășoară activitatea profesională, factorul de legătură “reședință obișnuită” este înțeles a fiind locul său principal de activitate, iar pentru o persoană juridică ar fi locul său de administrare centrală. Totuși, dacă un contract este încheiat în cursul operațiunilor unei filiale, agenție sau orice altă instituție, sau dacă realizarea contractului este responsabilitatea acestei filiale, agenție sau instituție, locul în care este situată această filială, agenție sau instituție va fi considerat locul de reședință obișnuită (articolul 19). Invers, noțiunea de “reședință obișnuită” pentru o persoană fizică ce își acționează în afara activității sale profesionale nu este clar definită în Regulament; va fi interpretată în mod autonom de instanțe.

Un artist belgian și o societate franceză au încheiat un contract pentru crearea unui logo pentru societatea lor și pentru transferul drepturilor de proprietate intelectuală în acel logo societății franceze. Societatea franceză a fost obligată să plătească suma stabilită la termianrea logo-ului. Societatea nu a fost mulțumită de logo, iar artistul a insistat în vederea îndeplinirii contractului. Ce lege este aplicabilă în instanțele belgiene sau franceze?

În lipsa alegerii legii de către părți, și având în vedere că acest contract nu este enumerat printre cele de la articolul 4(1) din Regulamentul Roma I, dispoziția pertinentă este cea a articolului 4(2) care prevede aplicabilitatea legii statului în care își are reședința obișnuită partea căreia i s-a cerut să realizeze prestația caracteristică a contractului. Problema prestației caracteristice trebuie hotărâtă pe baza analizei funcționale a prestațiilor principale ale părților. Pe de o parte, artistul belgian depune eforturi intelectuale, timp și resurse materiale pentru a crea logo-ul protejat de un drept de proprietate intelectuală. Pe de altă parte, societatea franceză nu are posibilitatea să exploateze legal dreptul de proprietate intelectuală în logo fără permisiunea artistului. Astfel, scopul creării unui logo este să se facă societatea ușor identificabilă și recunoscută pe piață și scopul transferului unei proprietăți intelectuale în logo este satisfacerea nevoii de a folosi dreptul ce protejează logo-ul. În consecință, în circumstanțele acestei cauze prestația socio-economică caracteristică este cea a artistului. Având în vedere că foarte probabil reședința obișnuită a artistului este în Belgia, legea aplicabilă acestui contract este legea belgiană. Nu sunt circumstanțe care să permită aplicarea clauzei derogatorii a articolului 4(3).

Un **mecanism derogatoriu** este disponibil dacă reiese clar din toate circumstanțele cauzei că contractul este mult mai strâns legat de un alt stat decât cel la care se referă oricare din alocațiile de mai sus, chiar în temeiul dispozițiilor pentru contractele numit în mod special sau dispoziția generală pentru toate celelalte contracte. Clauza derogatorie permite instanței să se abată de la legea

aplicabilă stabilită pe baza presupunerii din dispozițiile menționate anterior și să se aplice eventual legea statului cel mai strâns legat, însă textul dispoziției sugerează că se va folosi numai în cazuri excepționale.¹³

În cele din urmă, dacă legea aplicabilă nu poate fi determinată prin aplicarea fostelor dispoziții (cum este cazul unui contract troc sau a unui contract cu licență reciprocă în care obligațiile sunt la fel, sau un contract de societate comun în care obligațiile ar putea fi diverse și măgulitoare astfel încât ar fi imposibil să se determine prestația caracteristică), se aplică legea statului de care contract este **cel mai strâns legat**. Se face evaluarea în temeiul acestei dispoziții, mai întâi prin stabilirea tuturor legăturilor teritoriale relevante pentru un raport juridic actual (cum ar fi reședința obișnuită a părților, locul în care a fost încheiat contractul, locul realizării obligațiilor contractuale etc.), și apoi prin cântărirea acelor legături pentru a decide care stat prealează.

2.3. Dispoziții conflicte pentru contracte speciale, inclusiv cazuri practice

Contractele de transport sunt supuse unor norme de conflict special în articolul 5. Dacă nu este aleasă de părți, legea aplicabilă unui contract de **transport de mărfuri** este legea statului în care transportatorul își are reședința obișnuită, dar numai dacă acesta este și statul în care este situat și locul de primire sau livrare sau reședința obișnuită a expeditorului. Dacă nu, aplicabilă este legea statului în care este situat locul de livrare astfel cum a fost convenit de părți. Dacă reiese clar din toate circumstanțele cauzei că contractul de transport de mărfuri este mult mai strâns legat de un alt stat decât cel din presupuneri, legea acelui alt stat se va aplica. Ca nicio altă clauză derogatorie, aceasta nu afectează *lex voluntatis*.

În acest context este important să se facă referire la hotărârea Curții de Justiție a UE în cauza **C-133/08 Intercontainer Interfrigo SC (ICF) împotriva Balkenende Oosthuizen BV, MIC Operations BV**. Deși cauza se referă la articolul 4(4) din Convenția

---

¹³ Stricta interpretare pare să fie conformă cu interpretarea Curții de Justiție a UE în Cauza C-133/08 *Intercontainer Interfrigo SC (ICF) împotriva Balkenende Oosthuizen BV, MIC Operations BV*, cu privire la clauza derogatorie din articolul 4(5) al Convenției de la Roma, în care instanța a subliniat că trebuie să reiasă "clar din circumstanțe că contractul este mult mai strâns legat de un alt stat decât cel identificat în baza presupunerii".

de la Roma, este relevantă aici deoarece Regulamentul Roma I este instrumentul înlocuitor care trebuie să asigure continuitatea cu Convenția de la Roma în măsura în care conceptele și/sau dispozițiile nu sunt alterate. În acest caz, noțiunea de “contract de transport de mărfuri” este folosită în ambele instrumente. Cauza privea un contract de navlosire încheiat între ICF, pe de o parte, și Balkenende și MIC, pe de altă parte. Contractul prevedea, *inter alia*, că ICF va pune vagoane de tren la dispoziția MIC și va asigura transportul lor pe cale feroviară. La neefectuarea plății, ICF a dat în judecată MIC în instanța olandeză. Litigiul s-a învârtit în jurul prescrierii cererii, care depindea la rândul său de clasificarea contractului ca fiind sau nu un contract de transport de mărfuri și astfel guvernat de legea belgiană sau olandeză. Curtea de Justiție hotărăște că articolul 4(4) din Convenția de la Roma include contracte al căror scop principal este transportul de mărfuri, chiar dacă sunt clasificate ca un contract de navlosire în dreptul național. Pentru constatarea acestui scop, este necesar să se ia în considerare obiectivul relației contractuale și, prin urmare, toate obligațiile părții care realizează prestația caracteristică. Curtea concluzionează că articolul 4(4) se aplică unui contract de navlosire, altul decât un contract de navlosire cu o singură călătorie, numai dacă scopul principal al contractului nu este doar să pună la dispoziție un mijloc de transport, ci chiar transportul de mărfuri. Mai mult, în privința divizării contractului, Curtea de Justiție a fost mai degrabă inflexibilă în privința faptului că o parte din contract poate fi guvernată de o altă lege decât cea aplicată restului contractului numai dacă obiectul acelei părți este independent.

În temeiul articolului 5 din Regulamentul Roma I, un contract de **transport de pasageri** este în primul rând guvernat de legea pe care părțile au ales-o dintre opțiunile listate în Regulament. Lista care necesită conexitate pentru a exista între legea aleasă și contractul respectiv este intenționată să asigure protecția pasagerilor ca fiind părțile mai slabe. În lipsa acestei alegeri, legea statului în care pasagerul își are reședința obișnuită guvernează tranzacția, dacă fie locul de plecare, fie cel de destinație este situat aici. Dacă nu, se aplică legea statului în care se află reședința obișnuită a transportatorului. Și aici, Regulamentul deschide calea pentru a scăpa de aplicarea legii desemnate prin legăturile obiective dacă

reiese clar din toate circumstanțele cauzei că contractul este mult mai strâns legat de un alt stat.

După ce a petrecut un timp în Grecia, un turist danez a cumpărat bilet pentru feribot pentru a călători din Volos, Grecia, la Constanța, România (prin Istanbul, Turcia). Feribotul aparține unei societăți din România. La ghișeul de bilete din Grecia exista un anunț că fiecare bilet cumpărat cu destinația România este supus Condițiilor și Termenilor Generali disponibili în diferite limbi pe panoul alăturat. Aceste Condiții și Termeni Generali prevedeau aplicabilitatea legislației boliviene. Când turistul a vrut să se urce în feribot, i s-a spus că feribotul este deja plin și că poate lua altul mâine. Acest lucru i-a cauzat cheltuieli deoarece a trebuit să plătească o cameră în Grecia și o cameră în România, pe care o rezervase dinainte. Cum societatea a refuzat să-i ramburseze cheltuielile adiționale făcute în Grecia, a intentat proces în instanța din România. Ce lege este aplicabilă?

Fiind contrar dispoziției articolului 5(2) din Regulamentul Roma I, alegerea legii boliviene nu este valabilă. În cazul de față, alegerea valabilă ar fi putut fi făcută căzând de acord asupra legii din România (legea reședinței obișnuite a transportatorului/locul central de administrare a transportatorului/locul de destinație), legea din Grecia (locul plecării) sau legea daneză (reședința obișnuită a pasagerului). În lipsa unei alegeri valabile a legii, acest contract de transport de pasageri ar trebui guvernat de legea statului în care se află reședința obișnuită a pasagerului dacă fie locul de plecare fie cel de destinație este situat în acel stat. Totuși, nu este cazul aici, deoarece reședința obișnuită a pasagerului este probabil în Danemarca, iar locul plecării este în Grecia și locul de destinație este în România. Acest lucru duce la ultimul factor de legătură care desemnează legea statului în care se află reședința obișnuită a transportatorului, dacă nu există o bază de aplicare a unei clauze derogatorii în temeiul articolului 5(3). Prin urmare, legea aplicabilă ar fi legea română deoarece transportatorul își are locul central

de administrare în România. (În cazul în care instanța daneză ar judeca cauza, Convenția de la Roma s-ar aplica în schimb și analiza conflictului de legi ar fi complet diferită supusă dispozițiilor generale).

O altă categorie specială sunt **contractele de consum** definite autonom în articolul 6 din Regulament ca fiind contracte încheiate de o persoană fizică în scopul ce poate fi considerat ca fiind în afara activității sau comerțului său cu o altă persoană acționând în exercitarea activității sau comerțului său. Totuși, nu toate contractele de consum se află sub umbrelă protectoare, numai cele care nu sunt excluse în mod explicit (articolul 6(4)) și care intră sub incidența acelor circumstanțe specifice: 1) profesionistul desfășoară activități comerciale sau profesionale în țara în care se află reședința obișnuită a consumatorului, sau îndreaptă aceste activități în acea țară, și 2) contractul intră în domeniul de aplicare al acestor activități. Aceste circumstanțe trebuie înțelese coerent cu normele respective din Regulamentul Bruxelles I. În situațiile descrise părțile pot alege legea aplicabilă, dar această alegere nu îl poate priva pe consumator de protecția acordată acestuia prin normele obligatorii ale legii desemnate în temeiul dispoziției conflictelor subsidiare. Dispoziția subsidiară spune că contractele de consum intrate în anumite circumstanțe sunt guvernate de legea cea mai familiară pentru consumator, cea din statul în care își are reședința obișnuită.

Un recepționist de la un hotel din România, cu domiciliul în România, a primit un mesaj pe e-mail de la o societate din Ucraina care se oferea să-i vândă “ceasuri de firmă originale de mare calitate la prețuri mici”. Recepționistul a răspuns la e-mail comandând unul din ceasurile descrise în ofertă ca fiind un ceas de aur produs de una din renumiții producători elvețieni și a plătit la livrare. Într-o săptămână, totuși, ceasul a început să se deterioreze deoarece stratul de subțire de “aur” a început să se șteargă. Dezamăgit, recepționistul a trimis societății din Ucraina un mesaj pe e-mail anulând contractul și cerând returnarea banilor. Societatea a răspuns că cumpărătorul nu are dreptul să anuleze contractul în temeiul legii din Ucraina pe care

părțile au convenit-o în contract. În special, mesajul inițial pe e-mail ce oferea ceasuri cuprindea o dispoziție scrisă cu litere mici care spunea că Condițiile Generale de Vânzare ale vânzătorului, accesibile prin link-ul la pagina lor de Internet, sunt parte integrală din contract. Ce lege ar trebui să aplice instanța din România în rezolvarea litigiului dacă recepționistul român are dreptul să anuleze sau nu contractul și să recupereze banii plătiți?

Instanța din România trebuie să verifice mai întâi dacă contractul intră sub incidența dispozițiilor speciale protectoare ale articolului 6 din Regulamentul Roma I sau ale dispozițiilor generale ale acestuia. Dat fiind că recepționistul hotelului din România este persoană fizică care a cumpărat ceasul pentru propriul uz și în afara profesiei lui, de la o societate din Ucraina care a acționat în exercitarea comerțului său, acesta este un contract de consum în sensul articolului 6(1). Mai mult, nu este listat printre excluderile de la articolul 6(4). În cele din urmă, societatea din Ucraina își îndreaptă activitățile comerciale către România adresându-se direct cetățenilor români prin e-mail și contractul respectiv a fost încheiat în urma acestor activități după cum prevede articolul 6(1)(b). În consecință, în temeiul articolului 6(2) consumatorul este scutit de alegerea legii care îl privează de protecția acordată de legea statului în care își are reședința obișnuită. Astfel, legea Ucrainei este valabilă numai în măsura în care dispozițiile obligatorii românești nu prevăd altceva. Instanța trebuie să verifice dacă dispoziția cu privire la anularea contractului de consum din legea română este obligatorie (ius cogens) și, în caz pozitiv, aplică această dispoziție litigiului în temeiul articolului 6(2).

Pe lângă consumatori, și angajații sunt considerați părți slabe și poziția lor într-un **contract individual de muncă** este protejată de anumite dispoziții de conflicte speciale ale articolului 8. Deși părțile pot alege legea aplicabilă prevăzută de dispoziția principală, această alegere a legii poate să nu priveze angajatul de protecția acordată acestuia de dispozițiile obligatorii ale legii ce guvernează în

lipsa alegerii. Subsidiar aplicabilă este legea statului în care sau, în caz contrar, din care angajatul își desfășoară de obicei activitatea. Dacă este imposibil să se determine legea aplicabilă conform acestei norme, contractul este guvernat de legea statului în care se află locul de muncă la care salariatul era angajat. Legea aplicabilă în temeiul conectării obiective poate fi negată dacă reiese din circumstanțe că contractul este mai strâns legat de alt stat.

Cu privire la contractele individuale de muncă există două hotărâri ale Curții de Justiție a UE ce tratează înțepretarea articolului 6 din Convenția de la Roma ce corespunde articolului 6 din Regulamentul Roma I. În primul caz, cauza **C-29/10 Heiko Koelzsch împotriva Statului Marelui Ducat al Luxemburgului**, dl Koelzsch, cu domiciliul în Osnabrück (Germania), și compania de transport internațional Ove Ostergaard Luxembourg SA, fosta Gasa Spedition Luxembourg, cu sediul în Luxemburg, au încheiat un contract de angajare în muncă. Conform acestui contract dl Koelzsch era angajat ca șofer internațional pentru Gasa, transportând echipamentele din Odense (Danemarca) la destinațiile situate în marea majoritatea cazurilor în Germania, dar și în alte țări europene, cu camioane staționate în Germania, în special în Kassel, Neukirchen/Vluyn și Osnabrück. Contractul se referea la legea muncii din Luxemburg și atribuia competență judiciară exclusivă instanțelor din acel stat. Gasa nu avea sediul sau birouri în Germania și camioanele sale erau înregistrate în Luxemburg, iar șoferii aveau asigurare socială în Luxemburg. Dl Koelzsch a fost ales ca membru supleant al consiliului societății și imediat după aceea i-a fost reziliat contractul de muncă din cauza restructurării societății. A contestat concedierea și a pretins daune în baza dispozițiilor obligatorii din dreptul german cu privire la protecția împotriva concedierii, pretinzând că acesta este legea care se aplică în lipsa alegerii unei legi. Instanțele din Luxemburg i-au respins cererile. Apoi, a introdus acțiune de declarare a răspunderii împotriva Statului Marelui Ducat al Luxemburgului argumentând că autoritățile judiciare ale statului au încălcat dispozițiile Convenției de la Roma. În aceste acțiuni instanța din Luxemburg a făcut referire la Curtea de Justiție a UE cu privire la faptul dacă în astfel de situații se aplică criteriul de “stat în care angajatul își desfășoară munca în mod obișnuit” sau criteriul de “locul de muncă la care a fost angajat”. Curtea de Justiție a susținut că fostul criteriu de legătură poate fi și

el aplicat în cazurile în care munca este realizată în mai multe state membre, după cum s-a hotărât în cauzele anterioare ale Curții de Justiție a UE cu privire la Regulamentul Bruxelles I. Preferința pentru fostul criteriu este explicată de o protecție mai adecvată pentru angajat care, din punct de vedere socio-economic, este considerat ca fiind partea mai slabă într-un contract de muncă. Rezultă că primul criteriu de legătură trebuie să acorde o interpretare largă și să fie înțeles ca făcând referire la locul în care sau din care angajatul își desfășoară activitatea și, în lipsa unui centru de activități, la locul în care își desfășoară majoritatea activităților sale. Prin urmare, în lumina naturii muncii din sectorul transportului internațional, instanța sesizată trebuie să determine în ce stat este situat locul din care angajatul își desfășoară sarcinile de transport și primește instrucțiuni cu privire la sarcinile sale și își organizează munca, locul în care echipamentele sale de lucru sunt situate, locurile în care transportul este în principal realizat și în care bunurile sunt descărcate, precum și locul în care angajatul se întoarce după îndeplinirea sarcinilor.

Al doilea caz cu privire la contracte individuale de muncă este cauza **C-384/10** *Jan Voogsgeerd împotriva Navimer SA*. Faptele relevante ale cauzei spun că la sediul societății Naviglobe NV, o întreprindere din Antwerp (Belgia), dl Voogsgeerd a încheiat un contract de muncă pe durată nedeterminată cu Navimer SA, o întreprindere din Merttert (Luxemburg). Părțile au les legea Luxemburgului ca fiind legea aplicabilă acestui contract. DL Voogsgeerd mucea ca inginer șef pe vasele MS Regina și Prince Henri, ce aparțineau societății Navimer, și a căror zonă de navigare se întindea până la Marea Neagră, până ce a primit notificarea de concediere. A dat în judecată societatea Naviglobe și Navimer în instanța din Belgia, cerând plata în locul notificării a în conformitate cu dreptul muncii din Belgia. În susținere, a pretins că normele obligatorii ale dreptului muncii din Belgia erau aplicabile, indiferent de alegerea făcută de părți a legii aplicabile. În această privință, dl Voogsgeerd a pretins că era obligat din contract față de întreprinderea belgiană Naviglobe, și nu față de întreprinderea din Luxemburg Navimer, și că și-a desfășurat activitatea în principal în Belgia unde primea instrucțiuni de la Naviglobe și unde se întorcea după fiecare călătorie. În temeiul legislației maritime a Luxemburgului daunele pentru rezilierea ilicită a acelui contract sunt prescrise la trei luni după concediere. Instanța din Belgia a făcut

referire la aspectele cu privire la interpretările criteriului de legătură de “loc de muncă la care era angajat” presupunând că în cazul de față angajatul nu își desfășura activitatea în mod obișnuit în niciuna din țări. În spiritul utilității, Curtea de Justiție a UE a făcut un pas înapoi și a dat o interpretare criteriului de “stat în care angajatul își desfășoară activitatea în mod obișnuit”. Bazându-se pe argumentele prezentate în cazul anterior, Curtea de Justiție a declarat că instanța națională sesizată cu trebuie să stabilească mai întâi dacă angajatul, în realizarea contractului său, își desfășoară activitatea în mod obișnuit în același stat, care este cel în care sau din care, în lumina tuturor factorilor ce caracterizează acea activitate, angajatul îndeplinește majoritatea obligațiilor față de angajator. Curtea de Justiție a explicat, de asemenea, că factorii ce caracterizează relația de muncă, în special locul de muncă actual, locul în care angajatul primea instrucțiuni sau la care trebuie să raporteze înainte să se descarce de sarcini, sunt relevanți pentru determinarea legii aplicabile acelei relații de muncă în sensul că, dacă acele locuri sunt situate în același stat, instanța sesizată poate considera că acest loc trebuie interpretat ca fiind locul în care (sau din care) își desfășoară activitatea în mod obișnuit.

Mai degrabă complexă este schema specială a **contractelor de asigurare** din articolul 7 (contractele de reasigurare intră sub incidența conflictului general de norme juridice). Aceste norme speciale reglementează contractele de asigurare pentru riscurile mari situate în sau în afara UE și toate contractele ce acoperă riscurile situate în UE. Pentru a simplifica, primele sunt supuse legii alese, sau dacă nu se alege niciuna, legii locului în care asigurătorul își are reședința obișnuită. Următoarele sunt guvernate de legea aleasă din lista închisă ce asigură conexitate între legea aleasă și raportul juridic în dezbatere, sau în lipsă, de legea statului membru în care riscul este situat la momentul încheierii contractului. Dacă acest contract acoperă riscurile situate în mai multe state membre, în scopul de a determina legea aplicabilă, contractul este considerat separat de tot atâtea contracte câte state membre sunt implicate.

Un cuplu britanic deține o casă în vecinătatea regiunii La Valetta, Malta unde își petrec iernile. Cât au fost în Marea Britanie au încheiat cu societatea din Londra un contract de asigurare a casei pentru trei riscuri obișnuite: inundație, cutremur și incendiu. Contractul includea aceleași riscuri și pentru casa din vecinătatea Londrei. În vara următoare, casa din Malta a fost avariata de incendiul produs de trăsnet. Cuplul s-a întors la societatea de asigurare cerând acoperirea prejudiciului cauzat de incendiu. Societatea a refuzat să plătească prejudiciul care era substanțial dat fiind că focul nu a fost stins imediat. Ce lege este aplicabilă acțiunii judiciare intentată de acest cuplu în instanța din Londra?

Instanța trebuie să decidă mai întâi dacă este un risc mare sau nu. Acest lucru trebuie decis pe baza criteriilor prevăzute de a legislația secundară a UE, în special, de articolul 5(d) din Prima Directivă a Consiliului 73/239/CEE din 24 iulie 1973 de coordonare a actelor cu putere de lege și actelor administrative privind inițierea și exercitarea activității de asigurare generală directă (JO L 228/3 (1973)), după cum a fost ultima oară modificată de Directiva Consiliului 2006/101/CE din 20 noiembrie 2006 de adaptare a Directivelor 73/239/CEE, 74/557/CEE și 2002/83/CE în domeniul libertății de a presta servicii, având în vedere aderarea Bulgariei și României (JO L 363/238 (2006)). Presupunând că riscurile contractate nu sunt riscuri mari, legea aplicabilă în lipsa alegerii unei legi este determinată pe baza locului din statul membru în care riscul este situat la momentul încheierii contractului în temeiul articolului 8(3) coroborat cu articolul 8(6) din Regulamentul Roma I, indicând articolul 2(d) din A doua Directivă a Consiliului 88/357/CEE din 22 iunie 1988 de coordonare a actelor cu putere de lege și a actelor administrative privind asigurarea generală directă, de stabilire a dispozițiilor destinate să faciliteze exercitarea efectivă a libertății de a presta servicii (JO L 172/1 (1988)). În temeiul articolului 8(5), dacă contractul acoperă riscuri situate în mai multe state membre, atunci va fi considerat ca constituind mai multe

contracte fiecare având legătură cu un singur stat membru. Dat fiind că riscurile includ inundație, cutremur și incendiu pentru două proprietăți imobile, casa din Malta și casa din Anglia, riscurile sunt situate acolo unde imobilul este localizat, adică în Malta și respectiv în Anglia. Astfel, legea din Malta s-ar aplica porțiunii din contract asigurând proprietatea din vecinătatea regiunii La Valetta, iar legea din Anglia și Țara Galilor ar guverna porțiunea din contract asigurând proprietatea din apropierea Londrei. (Aceasta din urmă este consecința dispoziției articolului 22(1) din Regulamentul Roma I, astfel că factorul de legătură din acest caz nu se referă la Regatul Unit ca un întreg, ci la o unitate teritorială specifică care are propriile norme de drept în privința obligațiilor contractuale, legea din Anglia și Țara Galilor.) Prin urmare, litigiul din cazul de față este guvernat de legea din Malta.

2.4. Domeniul legii aplicabile și valabilitatea contractului

Conform listei non-exhaustive din articolul 12 din Regulamentul Roma I, **domeniul legii aplicabile** unui contract cuprinde aspecte ca interpretarea, realizarea și consecințele încălcării sale (în măsura în care o permite dreptul procedural al forului) inclusiv evaluarea daunelor în măsura în care este guvernat de normele de drept, modurile în care obligațiile sunt stinse, prescrierea și limitarea acțiunilor și consecințele nulității contractului. În temeiul articolului 18, *lex contractus* se aplică dacă, în materie de obligații contractuale, conține norme ce ridică prezumții de drept sau determină sarcina probei. Pe de altă parte, modul de dovadă al unui contract sau act juridic poate fi orice mod recunoscut de legea forului, sau de oricare din legile aplicabile valabilității formale dacă acest mod de probă poate fi administrat de for. În privința modului de realizare și a pașilor de făcut în cazul realizării defectuoase supusă *lex contractus*, se va avea totuși în vedere legea statului în care are loc realizarea.

Norma stabilită de articolul 10 prevede că *lex contractus* se aplică aspectului de **valabilitate**¹⁴ **materială**. Totuși, cineva a reamintit că aspectele ce implică starea sau capacitatea juridică sunt excluse din domeniul de aplicare al Regulamentului Roma I. Această excludere este limitată de următoarea dispoziție: Dacă de dovedește lipsa unui consimțământ, o persoană poate invoca legea țării în care își are reședința obișnuită dacă reiese din circumstanțe că nu este rezonabil să se determine efectul conduitei sale în conformitate cu *lex contractus*. În plus, dacă un contract este încheiat între persoane din aceeași țară, o persoană fizică se poate baza pe incapacitatea sa în temeiul legii altei țări, dacă cealaltă parte la contract era conștientă de această incapacitate în momentul încheierii contractului sau nu era conștientă de aceasta din cauza neglijenței (articolul 13).

Pe cât de mult normele privind **valabilitatea formală** din articolul 11 diferă în funcție de circumstanțele sau obiectul tranzacției, urmăresc în esență să păstreze contractul valabil. În

---

¹⁴ Conform Noului Cod Civil (Legea nr. 134/2009), legea aplicabilă condițiilor de fond și formă este reglementată de aer. 2637-2639

Art. 2.637 - Legea aplicabilă condițiilor de fond

(1) Condițiile de fond ale actului juridic sunt stabilite de legea aleasă de părți sau, după caz, de autorul său.

(2) Alegerea legii aplicabile actului trebuie să fie expresă ori să rezulte neîndoielnic din cuprinsul acestuia sau din circumstanțe.

(3) Părțile pot alege legea aplicabilă totalității sau numai unei anumite părți a actului juridic.

(4) Înțelegerea privind alegerea legii aplicabile poate fi modificată ulterior încheierii actului. Modificarea are efect retroactiv, fără să poată totuși: a) să infirme validitatea formei acestuia; sau b) să aducă atingere drepturilor dobândite între timp de terți.

Art. 2.638 - Legea aplicabilă în lipsa alegerii

(1) În lipsa alegerii, se aplică legea statului cu care actul juridic prezintă legăturile cele mai strânse, iar dacă această lege nu poate fi identificată, se aplică legea locului unde actul juridic a fost încheiat.

(2) Se consideră că există atari legături cu legea statului în care debitorul prestației caracteristice sau, după caz, autorul actului are, la data încheierii actului, după caz, reședința obișnuită, fondul de comerț sau sediul social.

Art. 2.639 - Legea aplicabilă condițiilor de formă

(1) Condițiile de formă ale unui act juridic sunt stabilite de legea care îi cârmuiește fondul.

(2) Actul se consideră totuși valabil din punctul de vedere al formei, dacă îndeplinește condițiile prevăzute de una dintre legile următoare: a) legea locului unde a fost întocmit; b) legea cetățeniei sau legea reședinței obișnuite a persoanei care l-a consimțit;

c) legea aplicabilă potrivit dreptului internațional privat al autorității care examinează validitatea actului juridic.

(3) În cazul în care legea aplicabilă condițiilor de fond ale actului juridic impune, sub sancțiunea nulității, o anumită formă solemnă, nicio altă lege dintre cele menționate la alin. (2) nu poate să înlăture această cerință, indiferent de locul întocmirii actului.

mod tradițional, valabilitatea formală a unui contract încheiat între persoane prezente în aceeași țară este guvernată de *lex contractus* sau de legea țării în care a fost încheiat, oricare face contractul valabil. Un contract de la distanță poate fi valabil din punct de vedere formal fie conform *lex contractus*, fie legii oricărei țări în care părțile sunt prezente sau își au reședința obișnuită în momentul încheierii contractului. Forma unui contract de consum este întotdeauna supusă legii statului în care consumatorul își are reședința obișnuită. Un act unilateral este valabil din punct de vedere formal dacă este valabil în temeiul *lex contractus*, *lex loci actus*, sau a legii statului în care se află reședința obișnuită a acelei persoane în momentul în care a fost emis. Un contract al cărui subiect este un drept *real (in rem)* într-o proprietate imobilă sau de închiriere a acesteia trebuie să respecte cerințele de formă prescrise de *lex rei sitae* dacă acea lege 1) impune acele cerințe indiferent de statul în care a fost încheiat contractul și indiferent de legea ce guvernează contractul, și 2) acele cerințe nu pot fi derogate prin acord.

2.5. Subrogarea, cesionarea, răspunderea multiplă și despăgubirea, inclusiv cazuri practice

În cazul **subrogării juridice** (*cessio legis*), articolul 15 prevede că legea ce guvernează datoria terței persoane de a satisface creditorul se aplică și aspectului dacă și în ce măsură terța persoană are dreptul să exercite împotriva debitorului drepturile pe care creditorul le avea împotriva debitorului în temeiul legii ce le guverna relația. Pe de altă parte, relația dintre cedent și cesionar în temeiul unei **cesionări voluntare** sau a unei **subrogări contractuale** a unei creanțe împotriva debitorului este, conform articolului 14, guvernată de legea ce se aplică contractului dintre cedent și cesionar în temeiul Regulamentului Roma I. Pe de altă parte, legea ce guvernează creanța cesionată sau subrogată îi va determina cesiunea, relația dintre cedent și cesionar, condițiile în care cesionarea sau subrogarea pot fi invocate împotriva debitorului și dacă obligațiile debitorului au fost descărcate.

O companie de îmbrăcăminte din Spania, în calitate de vânzător, a încheiat un contract de vânzare de haine cu o societate din Franța ce deține un lanț de magazine, în calitate de cumpărător. Ulterior, companie spaniolă a încheiat un contract de împrumut în două rate cu o societate italiană. Compania spaniolă, în calitate de cedent, și-a cedat toate drepturile, titlurile și interesele deținute în temeiul contractului de vânzare încheiat cu societatea franceză societății italiene, în calitate de cesionar, pentru a-și îndelini parțial obligațiile din contractul de împrumut. Societatea franceză nu a plătit societatea italiană, ci societatea spaniolă în realizarea contractului de vânzare, deoarece nu a fost notificată la timp de cesionare. În litigiile în instanța unui stat membru: ce lege este aplicabilă în acest caz în privința părții care are obligația de a notifica debitorul? Ce lege este aplicabilă în privința posibilității cesionării creanței deoarece contractul de vânzare din care aceasta rezultă nu a permit în mod explicit cesionarea?

Prima problemă va fi rezolvată în temeiul articolului 14(1) din Regulamentul Roma I care face referire la legea care se aplică contractului dintre cedent și cesionar conform acestui Regulament. Contractul dintre cedent și cesionar este contractul de împrumut. În lipsa alegerii legii de către părți, contractul de împrumut este supus legii statului în care partea care realizează prestația caracteristică își are reședința obișnuită în temeiul articolului 4(2) din Regulamentul Roma I. Contractele de împrumut permit unei părți să obțină banii necesari și scopul acestui contract de împrumut special era să permită societății spaiole să își desfășoare activitatea, comerțul sau profesia. Fără împrumut, societatea spaniolă ar putea suferi un deficit de numerar și și-ar pune afacerea în pericol. Prin urmare, prestația caracteristică din contractul de împrumut este cea a creditorului. Presupunând că societatea italiană în calitate de creditor își are centrul de administrare în Italia, legea aplicabilă este legea italiană. Legea italiană trece și de testul clauzei derogatorii din articolul 4(3), așa cum în circumstanțele contractului nicio altă lege nu pare să fie mais strâns legată de acest contract. A doua problemă intră

sub incidența articolului 14(2) din Regulamentul Roma I care prevede că cesionarea creanței este guvernată de legea ce guvernează creanța cesionată. Creanța cesionată reiese din contractul de vânzare și, în lipsa alegerii legii de către părți și motivele de aplicare a cauzei derogatorii, este guvernat de legea statului în care vânzătorul își are reședința obișnuită. În cazul de față această lege este legae spaniolă.

Dacă un creditor are o creanță împotriva **mai multor debitori** responsabili de aceeași creanță, și unul din debitori a plătit creanța parțial sau în întregime, legea ce guvernează obligația debitorului față de creditor guvernează și dreptul de recurs al debitorului împotriva celorlalți debitori. Ceilalți debitori se pot baza pe apărările avute împotriva creditorului în măsura permisă de legea ce le guvernează obligațiile față de creditor (articolul 16). În cazurile în care dreptul la **despăgubire** nu este convenit de părți, despăgubirea este guvernată de legea aplicabilă creanței împotriva căreia este cesionat dreptul la despăgubire (articolul 17).

O societate cehă a încheiat un contract de servicii de web design pentru suma de 1500 euro cu o societate tipografie din Austria. La câteva zile mai târziu, aceeași tipografie austriacă a încheiat un contract de tipărire de cărți de vizită business cards, fluturașe și postere pentru aceeași societate cehă la prețul de 1000 euro. Când creanța pentru contractul de web design a ajuns scadentă și societatea cehă a cerut plata societății austriece, aceasta din urmă a cerut compensație în baza creanței din contractul de tipărire și a plătit numai 500 euro. Societatea cehă a respins posibilitatea compensării argumentând că creanța din contractul de tipărire nu a ajuns încă la scadență. În fața instanțelor cehă și austriacă, ce lege guvernează litigiul? În baza articolului 17 din Regulamentul Roma I, dacă părțile nu au convenit compensația, aceasta este guvernată de legea aplicabilă creanței principale, adică creanța împotriva căreia este declarat dreptul la compensare. Creanța principală reiese aici din contractul de servicii de web design, care în lipsa alegerii părților unei legi și a motivelor

de aplicat a clauzei derogatorii, este guvernat de legea statului în care se află reședința obișnuită a furnizorului de servicii în temeiul articolului 4(1)(b) din Regulamentul Roma I. Se presupune că administrarea centrală a societății de web design este în Republică Cehă; prin urmare, legea cehă se aplică contractului de servicii. Așadar, legea aplicabilă compensării este legea cehă.

2.6. Interesul public

În circumstanțe excepționale, interesele publice pot servi ca bază pentru a se fonda pe dispozițiile primordiale obligatorii și clauza politicii publice. Spre deosebire de corespondentul său Regulamentul Roma II, Regulamentul Roma I cuprinde la articolul 9 prima definiție legală a **dispozițiilor primordiale obligatorii**: Dispoziții a căror respectare este considerată crucială de o țară pentru apărarea intereselor sale publice, cum ar fi organizarea politică, socială sau economică, astfel încât să fie aplicabile oricărei situații care se încadrează în domeniul lor aplicare, indiferent de legal altfel aplicabilă contractului. În consecință, dispozițiile primordiale obligatorii nu sunt toate dispoziții ce nu pot fi derogate prin stipulare contractuală (*ius cogens*), ci numai aceste dispoziții obligatorii care îndeplinesc cerințele adiționale stabilite în definiție. În vreme ce aplicarea acestor dispoziții ale legii forului nu pot fi restricționate, cele ale unei anumite țări pot fi puse în aplicare numai dacă locul realizării este în acea țară și în măsura în care acele dispoziții primordiale obligatorii fac ilegală executarea contractului. Alegerea instanței de a pune în aplicare aceste norme este ghidată de natura și scopul acelor dispoziții și de consecințele aplicării sau neaplicării lor. În plus, aplicarea unei dispoziții a legii aplicabile în conformitate cu Regulamentul Roma I poate fi refuzată în temeiul articolului 21 dacă această aplicare este în mod vădit incompatibilă cu **politica publică** a forului.

3. Regulamentul (CE) nr. 864/2007 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 iulie 2007 privind legea aplicabilă obligațiilor necontractuale (Regulamentul Roma II)

Regulamentul Roma II este un instrument comunitar intenționat să ofere un regim de reglementare cuprinzătoare pentru conflicte în materii necontractuale.

3.1. Domeniul de aplicare

Astfel cum definește articolul 1 din Regulamentul Roma II, acesta se aplică: 1) obligațiilor necontractuale 2) în materie civilă și comercială 3) care implică conflictul de legi. Diferența față de domeniul de aplicare al Regulamentului Roma I privește primul element. Interpretarea conceptului de **“obligații necontractuale”** trebuie făcută autonom din orice sistem de drept național. Articolul 2 din Regulamentul Roma II prevede că include atât obligațiile rezultate dintr-un delict, cât și cele ce rezultă din îmbogățirea ilegală, *negotiorum gestio* (agenția fără autoritate) sau *culpa in contrahendo* (răspunderea precontractuală). Regulamentul acoperă și obligațiile necontractuale care pot apărea. Conceptul trebuie să fie complementar domeniului de aplicare al Regulamentului Roma I astfel că o obligație nu poate fi în același timp contractuală și necontractuală. Mai mult, trebuie să fie coerentă cu interpretări autonome ale termenilor din Regulamentul Bruxelles I. În practica judiciară stabilită al Curții de Justiție a UE, o definiție negativă a obligației necontractuale este adoptată astfel încât să acopere toate obligațiile (civile și comerciale) neacoperite de noțiunea de “obligații contractuale”. Pentru a explica mai bine, expresia “delict sau cvasidelict” din Regulamentul Bruxelles I trebuie înțeleasă ca acoperind o situație în care nu există nicio obligație liber presupusă de o parte față de cealaltă (cauza C-26/91 *Handte împotriva Traitements Mécano-Chimiques des Surfaces*). Se face în continuare referire la domeniul de aplicare al Regulamentului Bruxelles I.

Noțiunile de **“materie civilă și comercială”** înseamnă că Regulamentul Roma II nu se aplică aspectelor dreptului public, inclusiv fiscal, vamal și administrativ sau *acta iure imperii* (articolul 1). În plus, domeniul de aplicare al Regulamentului nu acoperă obligațiile necontractuale ce rezultă din anumite materii private ce

includ relațiile de familie, regimurile proprietății matrimoniale, instrumentele negociabile, statutul societății, trusturi, daune nucleare, precum și drepturi la imagine și viață privată. Ultima condiție pentru aplicabilitatea Regulamentului *ratione materiae* are legătură cu cerința că trebuie să existe o **implicare transfrontalieră** a cauzei. Altfel, niciun conflict între două sau mai multe legi nu ar rezulta.

Domeniul teritorial de aplicare al Regulamentului cuprinde toate statele membre cu excepția Danemarcei care nu a optat. În temeiul articolului 25, dacă un stat a cărui lege este desemnată de normele de conflict ale Regulamentului cuprinde mai multe unități teritoriale cu norme proprii privind obligațiile necontractuale, fiecare unitate teritorială este considerată ca fiind o țară în scopul identificării legii aplicabile în temeiul acestui Regulament. De exemplu, dacă dauna s-a petrecut în Glasgow, aplicarea normelor generale cu privire la locul daunei înseamnă desemnarea directă a legii scoțiene ca fiind sistemul de drept al unei unități teritoriale în cadrul Regatului Unit, țara cu mai mult sisteme de drept.

Datorită dispozițiilor relativ neclare ale articolelor 31 și 32, **domeniul temporal de aplicare** al Regulamentului a fost o chestiune de interpretare de către Curtea de Justiție a UE. În cauza **C-412/10 Deo Antoine Homawoo împotriva GMF Assurances SA**, confuzia a fost clarificată în sensul că Regulamentul Roma II se aplică numai evenimentelor ce generează daune care au loc după 11 ianuarie 2009, în vreme ce cel la a cărui dată a fost intentată acțiunea de compensare a daunelor sau la a cărui dată legea aplicabilă a fost determinată de instanța sesizată nu are nicio influență în determinarea domeniului *ratione temporis* al Regulamentului.

Domeniul de aplicare al Regulamentului Roma II este, de asemenea, limitat ca urmare a **relației sale cu alte instrumente juridice**. Conform principiului *lex specialis derogat legi generali* prevăzut de articolul 27, normele de conflict speciale din instrumentele UE au prioritate. La fel este, în temeiul articolului 28, și în privința convențiilor internaționale la care statele membre sunt părți în momentul adoptării Regulamentului. Printre convențiile de la Haga sunt: Convenția de la Haga din 1971 privind legea aplicabilă pentru accidente de circulație pentru 12 state membre (Austria, Belgia, Republica Cehă, Franța, Letonia, Lituania, Luxemburg, Țările

de Jos, Polonia, Slovacia, Slovenia și Spania) și Convenția de la Haga din 1973 privind legea aplicabilă pentru responsabilitatea pentru produse pentru 7 state membre (Franța, Italia, Luxemburg, Țările de Jos, Portugalia, Slovenia și Spania). Aceste liste, totuși, nu afectează în niciun fel operațiunile instanțelor din România deoarece România nu este parte la aceste convenții. Ceea ce cu siguranță afectează instanțe din România este o altă dispoziție care prevede că convențiile internaționale obligatorii doar între statele membre nu vor mai fi eficiente.

Similar altor instrumente UE în domeniu, Regulamentul Roma II se bazează pe principiul *erga omnes* în sensul că orice lege desemnată de Regulament se aplică indiferent dacă este legea unui stat membru sau nu (articolul 3). Din aceleași motive ca Regulamentul Roma I, și acest regulament exclude retrimiteria - *renvoi* (articolul 24).

3.2. Dizpoziții generale cu privire la conflicte, inclusiv cazuri practice

Prin dispozițiile sale cu privire la conflicte Regulamentul Roma II intenționează să găzduiască două interese adesea opuse: cerința de certitudine juridică și nevoia de a face dreptate în cazuri individuale. Pentru a contribui la certitudinea juridică și a respecta tendințele contemporane de lărgire a atingerii autonomiei de către părți în conflictul de legi, articolul 14 din Regulament permite în primul rând opțiunea limitată de **a alege legea aplicabilă**. Ca și în temeiul Regulamentului Roma I, alegerea poate fi exprimată sau tacită. Limitarea specifică obligațiilor necontractuale privește momentul alegerii și este intenționată să ofere protecție părților mai slabe. Un acord de alegere a legii poate intra în vigoare numai după ce generează dauna provocată, cu excepția cazului în care toate părțile desfășoară o activitate comercială când un prim acord este valabil. O altă limitare asigură faptul că nu poate prejudicia drepturile terțelor părți. Mai mult, normele obligatorii (*ius cogens*) funcționează ca o limitare la alegerea legii unei anumite țări în cazurile în care toate elementele relevante situației în momentul în care are loc evenimentul ce generează dauna sunt situate într-o altă țară decât cea a cărei lege a fost aleasă (situații intrastatale). Principiul transferat la nivelul UE este exprimat într-o dispoziție care asigură

aplicarea normelor obligatorii ale UE în cazurile în care toate elementele relevante situației la momentul în care are loc evenimentul ce generează dauna sunt situate în unul sau mai multe state membre (situații în interiorul Uniunii), deși legea aleasă este a unui stat nemembru. Pe lângă aceste restricții pentru partea autonomă, există unele dispoziții primordiale obligatorii ce afectează și legea determinată pe baza factorilor de legătură obiectivi (a se vedea ad. 3.6 de mai jos). Alte limitări depind de tipul de relații necontractuale; excluderea părții autonome acoperă concurența neloyală, restrângerea concurenței libere și drepturile de proprietate intelectuală.

În cazurile în care părțile nu au ales legea aplicabilă unei obligații necontractuale generată dintr-un delict, articolul 4 desemnează legea țării în care au avut loc **daunele directe** (*lex loci damni directi/lex loci laesionis*).¹⁵ Acest factor de legătură este expresia credinței în funcția compensatorie a răspunderii necontractuale. Situația în care apar daune directe în mai multe țări este supusă atâtor legi câte locuri în care s-au petrecut daune directe sunt; aceste legi se aplică în mod distributiv respectivelor porțiuni din relația necontractuală (abordare mozaic). Totuși, acest factor de legătură nu se aplică dacă persoana ce a pretins a fi responsabilă și persoana ce suferă daune își au reședința obișnuită în aceeași țară la momentul în care se petrec daunele. În acest caz legea **reședinței obișnuite comune** guvernează relația (*lex firme habitationis communis*).

Dispozițiile fixe menționate sunt domolite prin **clauza generală derogatorie** care permite înlocuirea lui *lex loci damni directi* sau *lex firme habitationis communis* cu legea care este în mod vădit mult mai strâns legată de delictul respectiv. Ca un

---

¹⁵ Trebuie notat aici că în contextul Convenției de la Bruxelles Curtea de Justiție a UE a judecat deja problema delictelor distante. Astfel, în cauza C-21/76 *Handelskwekerij G J Bier BV împotriva Mines de Potasse d'Alsace SA*, cu privire la procesul intentat de grădinarii danezi împotriva Minelor de Potasiu din Franța cerând compensarea daunelor cauzate pe plantațiile reclamantului din Țările de Jos prin descărcarea în Franța a deșeurilor saline în Rin, Curtea de Justiție a hotărât interpretarea conceptului de "locul în care s-a petrecut evenimentul nociv" în temeiul articolului 5(3) din Convenția de la Bruxelles. A susținut principiul ubicuității declarând că acest concept trebuie înțeles ca fiind intenționat să acopere atât locul în care s-a petrecut dauna (*locus damni*) cât și locul evenimentului care a generat-o (*locus actus*). În cauza ulterioară C-364/93 *Antonio Marinari împotriva Lloyds Bank plc and Zubaidi Trading Company*, cu privire tot la interpretarea aceleiași dispoziții, Curtea de Justiție a recunoscut relevanța numai față de locul consecinței directe a actului ilegal (*locus damni directi*), și nu vreunul din locurile în care pot fi simțite consecințele indirecte.

exemplu al circumstanțelor în care clauza derogatorie poate funcționa, Regulamentul se referă la relația preexistentă dintre părți. De exemplu, dacă există o cerință necontractuală în baza unui contract inexistent, legea ce guvernează acest contract poate fi considerată ca fiind în mod vădit mult mai strâns legată de cerință.

În 2010, un cetățean și rezident român a fost lovit de o mașină în timp ce trecea strada în Ungaria. Mașina era înregistrată în Ungaria și condusă la momentul accidentului de un cetățean și rezident ungar, asigurat de societatea de asigurări din Slovacia. În 2012, victima română a accidentului de mașină a intentat proces pentru vătămare corporală și daune indirecte în instanța din România împotriva asigurătorului slovac. Ce lege se aplică acestei acțiuni, de exemplu pentru determinarea răspunderii și daunelor? Ce lege se aplică situației în care asigurătorul este dat în judecată fără recurs împotriva vinovatului? Ce lege se aplică cererii de regres a asigurătorului împotriva vinovatului?

Dacă părțile nu au convenit legea aplicabilă după apariția litigiului în temeiul articolului 14(1)(a) din Regulamentul Roma II, legea aplicabilă răspunderii necontractuale ce rezultă dintr-un accident rutier este guvernată de dispozițiile generale ale articolului 4. Având în vedere că reședința obișnuită a victimei și a vinovatului se află în țări diferite, articolul 4(2) nu se poate aplica. Astfel, legea aplicabilă este determinată de formula ce indică legea țării în care au avut loc daunele directe. În cazul unui accident rutier, această țară este cea în care se află locul în care s-a petrecut accidentul. Dat fiind că accidentul din cazul de față s-a petrecut în Ungaria, legea ungară este aplicabilă acțiunii împotriva asigurătorului slovac (cum ar fi dacă vinovatul ungar ar fi dat în judecată). În circumstanțele cauzei, nu sunt motive de aplicare a clauzei derogatorii în articolul 4(3). Ca răspuns la a doua întrebare, victima are dreptul să ceară despăgubiri direct asigurătorului vinovatului dacă aceste drept există fie în temeiul legii aplicabile obligației necontractuale fie a legii aplicabile contractului de asigurare. În cazul de față aceasta este doar legea ungară

deoarece ea este atât legea aplicabilă obligației necontractuale astfel cum este explicat mai sus, cât și legea ce guvernează contractul de asigurare. Aceasta din urmă este stabilită în cazul de față conform articolului 8(3) și (4) din Regulamentul Roma I, care are dispoziții specifice pentru un contract de asigurare de acoperă riscuri pentru care un stat membru impune obligația de a încheia o asigurare, așa cum este asigurarea de mașină impusă de țara de înregistrare. Cea de-a treia chestiune a cererii de regres a asigurătorului împotriva vinovatului – titularul poliței este în esență problema subrogării juridice care este rezolvată în temeiul articolului 19 din Regulamentul Roma II coroborat cu articolul 15 din Regulamentul Roma I. Ele prevăd că legea ce guvernează obligația asigurătorului de a mulțumi victima este aplicabilă și în cazul în care și în ce măsură asigurătorul are dreptul să exercite împotriva vinovatului drepturile pe care victima le avea împotriva vinovatului în temeiul legii ce le guvernează relația. Astfel, cererea de regres a asigurătorului în acest caz este astfel guvernată de legea Ungariei ca fiind legea ce guvernează obligația asigurătorului de a mulțumi victima. (În situațiile în care cauza a fost intentată în instanțele din oricare stat membru care sunt și părți contractante la Convenția de la Haga din 1971 privind legea aplicabilă accidentelor rutiere, legea aplicabilă este determinată în baza dispozițiilor acestei convenții.)

3.3. Dispoziții speciale, inclusiv cazuri practice

Dispozițiile generale cu privire la conflicte nu sunt aplicabile delictelor care, datorită intereselor implicate, impun legături speciale. Una din ele este **răspunderea pentru produse** în care sistemul cascadă prevăzut de articolul 5 cuprinde factori de legătură ce vor fi aplicați în următoarea ordine cascadă: țara în care persoana care a suferit daune avea sau are reședința obișnuită în momentul producerii daunelor, țara în care produsul a fost achiziționat și țara în care s-au produs daunele, toate relevante numai cu condiția ca produsul respectiv să fi fost comercializat în aceeași țară. Prioritatea aparține, totuși, legii pe care părțile au ales-o, și în cazul în care nu

reuşesc aceasta, legii reşedinţei comune obişnuite a victimei şi a producătorului. Legile aplicabile în baza factorilor de legătură obiectivi (care nu includ autonomia părţilor) nu se vor aplica dacă producătorul nu a putut prevedea în mod rezonabil comercializarea produsului sau produsul de acelaşi tip în ţara respectivă. Această "clauză a previziunii" echilibrează riscul dintre producător şi victimă, în vreme ce flexibilitatea este asigurată de posibilitatea de a se baza pe clauza derogatorie specială, identică cu cea generală.

Un cetăţean şi rezident irlandez a suferit o afecţiune medicală gravă când i s-a implantat un stent acoperit cu droguri în timpul tratamentului în spitalul de stat. Stentul era produs de o societate din Statele Unite şi importat în Irlanda de către un importator irlandez. La câteva luni de la implantare pacientul a făcut un cheag de sânge ce i-a cauzat alte probleme medicale grave. Pacientul irlandez este convins că stentul prezenta un defect şi decide să dea în judecată producătorul pentru daunele aduse în instanţa din Irlanda. Ce lege se aplică acestui litigiu?

Această obligaţie va fi caracterizată ca o obligaţie necontractuală rezultată din prejudiciul cauzat de un produs şi intră sub incidenţa articolului 5 din Regulamentul Roma I. Având în vedere că victima şi vinovatul nu îşi au reşedinţa obişnuită în aceeaşi ţară, o necesitate dincolo de următorul nivel din cascadă ce desemnează legea ţării în care victima avea reşedinţa obişnuită la momentul producerii prejudiciului prevedea ca produsul respectiv să fie comercializat în aceeaşi ţară (articolul 581)(a) din Regulamentul Roma I). Având în vedere că pacientul îşi are reşedinţa obişnuită în Irlanda şi stentul a fost comercializat în Irlanda, legea aplicabilă este cea irlandeză. Par să nu fie circumstanţe care să permită folosirea unei clauze derogatorii în temeiul articolului 5(2). Situaţia ar fi fost diferită şi nu ar genera aplicabilitatea legii SUA în temeiul articolului 5(1), dacă producătorul nu ar fi putut prevedea în mod rezonabil comercializarea acestui stent sau un produs de acelaşi tip în Irlanda.

O altă categorie de dispoziții speciale în articolul 6 implică răpsunderea necontractuală ce rezultă din concurența neloială și acționează restricționând concurența liberă, dacă autonomia părții este exclusă. În situația **concurenței neloiale** este aplicabilă legea țării în care relațiile competitive sau interesele colective ale consumatorilor sunt sau este probabil să fie afectate. Aceasta nu acoperă, totuși, situațiile în care un act de concurență neloială afectează exclusiv interesele unui concurent specific, care intră sub incidența normelor generale.

Un producător de alimente din Cipru și-a făcut o reclamă în Germania și Austria în care compara în mod neobiectiv trăsăturile esențiale ale uleiului său de măsline cu uleiurile de măsline produse de societăți italiene, susținând că acestea din urmă nu sunt uleiuri extravirgine chiar dacă este indicat pe etichetă și că nici măcar nu sunt produse din măsline din Italia. Asociația producătorilor de ulei de măsline din Italia a intentat o acțiune în instanța din Germania pentru a se dispune oprirea emiterii reclamei societății cipriote. Ce lege se aplică litigiului?

Acest delict de reclamă comparativă interzisă va fi caracterizată ca concurență neloială în sensul articolului 6(1) din Regulamentul Roma I. Prin urmare, este aplicabilă legea țării în care relațiile concurențiale sau interesele colective ale consumatorilor sunt afectate, dacă actul de concurență neloială afectează exclusiv interesele unui concurent specific care intră sub incidența dispozițiilor generale cu privire la conflicte. În cazul de față nu numai interesul unui anumit concurent este afectat, ci și relațiile concurențiale ale interesului colectiv al consumatorului din Germania și Austria unde a fost emisă reclama. Astfel, legile din Germania și Austria sunt aplicate în mod distributiv respectivelor porțiuni din litigiu pentru a decide dacă există motive de pronunțare a hotărârii.

O obligație necontractuală ce rezultă dintr-o **restricție de concurență** este guvernată de legea țării în care piața este sau poate fi efectată. Asta înseamnă că în cazul în care piețele mai multor țări sunt afectate, legile lor se aplică respectivelor porțiuni ale

obligăției (abordare mozaic). Dat fiind faptul că acest lucru poate cauza complicații în practică, Regulamentul prevede că o singură lege, cea a forului, se poate aplica dacă piața statului for este afectată direct și substanțial de restricția de concurență. Această decizie este lăsată doar la alegerea victimei-reclamant.

O obligație necontractuală ce rezultă din **prejudiciul mediului** sau prejudiciul suferit de persoane sau proprietate este în primul rând guvernată de legea aleasă de către părți (articolul 7). Norma predefinită prevede că este aplicabilă legea determinată pe baza normei generale privind aplicabilitatea *lex loci damni directi*, dacă victima nu alege să își fundamenteze cererea pe legea țării în care a avut loc evenimentul ce generează prejudiciul (*lex loci actus*). Posibilitatea unei alegeri unilaterale este stabilită în beneficiul persoanei care suferă prejudiciul, și, de asemenea, servește scopului de promovare a principiilor generale ale legii cu privire la mediu aprobată în UE. Aceasta este echilibrată de pretinsa posibilitate a vinovatului de a susține neintentarea acțiunii judiciare pe baza normelor de siguranță și conduită în țara în care a acționat pretinsul vinovat.

Dacă **drepturile de proprietate intelectuală** (cum sunt drepturile de autor, drepturile conexe, dreptul *sui generis* pentru protecția bazelor de date și drepturile proprietății industriale) sunt încălcate, articolul 8 din Regulament face diferența între drepturile naționale și unitare ale UE (fosta Comunitate). Încălcarea primelor drepturi este guvernată de legea fiecărei țări pentru se caută protecție (*lex loci protectionis*). Această normă consolidează principiul teritorialității, care limitează efectele unui drept de proprietate intelectuală la țara protecției sale și îl face independent de alte drepturi paralele ce pot exista în alte țări. Prin urmare, numărul de legi aplicabile echivalează cu numărul de țări pentru care se caută protecție (abordare mozaic). În cazul drepturilor unitare de proprietate intelectuală ale UE (cum este marca Uniunii, proiectul Uniunii, structura Uniunii), teritoriul în care acestea produc efecte nu este o singură țară, ci întreaga UE. Principiul teritorialității impune aplicarea instrumentului juridic relevant al UE. Cu toate acestea, orice aspect neguvernabil de acest instrument este supus legii din țara în care încălcarea a fost comisă. Alegerea legii de către parte nu este permisă în cazul încălcărilor drepturilor de proprietate intelectuală.

Ultima din dispozițiile speciale ale articolului 9 privește obligația necontractuală cu privire la răspunderea unei persoane în calitate de salariat sau angajat sau a organizațiilor ce le reprezintă interesele profesionale pentru daunele cauzate de o **acțiune industrială**, fie că sunt pendinte sau deja hotărâte. În aceste cazuri se aplică în primul rând norma generală ce indică legea reședinței obișnuite comune. Legătura subsidiară indică faptul că obligația este guvernată de legea țării în care acțiunea a fost sau va fi intentată (*lex loci actus*).

Dacă prejudiciul este cauzat de un alt act decât un delict și nu implică drepturi de proprietate intelectuală, Regulamentul prevede norme speciale de conflict ce se disting de **răspunderea precontractuală** (*culpa in contrahendo*), **îmbogățirea ilegală**, inclusiv plata sumelor de bani primite ilegal, (*condictio sine causa*) și **intervenția benevolă în problemele altei persoane fără permisiune** (*negotiorum gestio*). *Culpa in contrahendo* este un concept autonom ce înseamnă o obligație necontractuală rezultată din afaceri înainte de încheierea unui contract, indiferent dacă contractul a fost încheiat sau nu în realitate, și include nerespectarea datoriei de dezvăluire a obligațiilor contractuale. Dispozițiile cu privire la conflicte ale articolului 12 urmează un regim cascadă în care se aplică o normă de succesiune în lipsa celor anterioare. Astfel, pentru *culpa in contrahendo* primul pas este aplicarea legii ce guvernează contractul sau s-ar fi aplicat dacă acesta ar fi fost încheiat. În caz de nereușită, legea țării în care se află reședința obișnuită comună a părților este cea care guvernează relația. În cele din urmă, dacă părțile nu au reședință obișnuită comună, se aplică legea țării în care s-a produs prejudiciul direct. Atât legea reședinței obișnuite comune a părților, cât și legea prejudiciului direct pot fi înlocuite de clauza derogatorie specială dacă relația este în mod vădit mult mai strâns legată de o țară diferită de legea desemnată.

Două societăți, una din Estonia și cealaltă din Letonia au negociat achiziționarea de către prima societate a fabricii celeilalte. Cu toate acestea, societatea din Estonia nu a avut de fapt niciodată intenția de a achiziționa fabrica, ci numai s-a folosit de această oportunitate pentru a obține informații specifice despre modelele de afacere ale societății din Letonia și operațiunile ce ar putea îmbunătăți propria afacere. La realizarea motivelor reale ale negocierilor, societatea din Letonia a introdus acțiune în instanța din Estonia cerând despăgubirea daunelor cauzate în cursul falselor negocieri. Ce lege se aplică?

Această situație poate fi caracterizată ca răspundere precontractuală în sensul Considerentului 30 din Regulamentul Roma II și conform Articolului 12(1) din Regulamentului Roma II aplicabilă este legea care ar governa contractul dacă ar fi fost încheiat. Acest lucru înseamnă să revenim la Regulamentul Roma I. Falsele negocieri priveau achiziționarea fabricii care este în realitatea comercială un contract complex ce poate include multe trăsături diferite cum ar fi cumpărarea de proprietate imobiliară, de mașinării și alte echipamente și preluarea angajaților. Astfel, în lipsa alegerii legii de către părți, contractul respectiv ar fi fost supus legii din țara în care partea ce afectează prestația caracteristică își are reședința obișnuită. În cazul unor astfel de contracte, caracteristica ar fi prestația societății din Letonia ca parte fără a cărei investiție și dezvoltare prealabilă fabrica nu ar fi existat. Probabil, reședința obișnuită a părții letone este în Letonia, astfel că legea aplicabilă presupusului contract ar fi legea letonă. Aceeași lege ar governa astfel răspunderea precontractuală.

Dacă orice asemenea obligație a celor două tipuri (*condictio sine causa* sau *negotiorum gestio*) privește și este strâns legată de relația deja existentă dintre părți, contractuală sau delicventă, este guvernată de aceeași lege care se aplică acestei relații (articolele 10 și 11). Dacă nu este cazul aici, aplicabilă este legea țării în care ambele părți își au reședința obișnuită comună la momentul producerii evenimentului care generează prejudiciul. Dacă aceasta

nu duce la determinarea legii aplicabile, se face referire la legea locului în care a avut loc îmbogățirea ilegală sau în care este realizat actul de intervenție în afacerile altei părți. Oricare din alocările anterioare pot fi evitate în clauza derogării speciale folosind criteriul legăturii celei mai strânse cu o altă țară.

În realizarea plății unei taxe pentru o conferință în Italia în contul instituției italiene ce o organizează, un cetățean și rezident român a făcut eroarea tipică în completarea formularului de tranzacție bancară, taxa fiind plătită în contul unei terțe părți fără nicio legătură cu partea română sau italiană. Terța parte este un cetățean și rezident austriac care deține un cont la aceeași bancă italiană ca și instituția italiană. Partea română ar vrea să afle suma plătită din greșeală în contul părții austriece. Ce lege ar fi aplicabilă în instanța din Austria?

Această situație poate fi presupusă sub noțiunea de îmbogățire ilegală prevăzută de articolul 10 din Regulamentul Roma II. Prima cascadă în determinarea legii aplicabile presupune o relație contractuală sau necontractuală existentă între părți, care este strâns legată de îmbogățirea ilegală. Dat fiind că în situația descrisă mai sus nu a existat nicio relație între cele două părți la îmbogățirea ilegală, partea română și partea austriacă, următorul factor cascadă din articolul 10(2) se referă la reședința obișnuită comună a părților respective. Nici factorul de legătură nu rezolvă problema legii aplicabile deoarece reședințele lor obișnuite sunt probabil în România și Austria. Ultima dintre legăturile din articolul 10(3) indică legea țării în care a avut loc îmbogățirea ilegală. În cazul de față, aceasta este legea italiană, deoarece contul bancar al părții austriece este situat în Italia. Disponibilitatea clauzei derogatorii speciale din articolul 10(4) nu afectează aplicabilitatea legii italiene, deoarece circumstanțele cauzei nu demonstrează clar că o altă lege este în mod vădit mai strâns legată de caz.

3.4. Domeniul legii aplicabile

Conform articolului 15, legea aplicabilă obligațiilor necontractuale din Regulamentul Roma II guvernează numărul problemelor incluzând, dar fără să limiteze, baza și întinderea răspunderii, capacității delictive, responsabilității pentru actele altei persoane, motivele pentru scutirea de răspundere, orice limitare a răspunderii și orice împărțire a răspunderii, existența, natura și evaluarea prejudiciului sau recursul revendicat, problema dacă poate fi transferat un drept de despăgubire a daunelor, inclusiv prin moștenire, persoane care au drept la compensarea daunelor suferite personal, modul în care o obligație poate fi stinsă și normele de prescriere și limitare. În măsura în care intră sub incidența puterilor conferite instanței sesizate de dreptul său procedural, *lex causae* se aplică și măsurilor pe care le poate lua o instanță pentru a preveni sau termina vătămarea sau prejudicierea sau pentru a asigura acordarea despăgubirilor. Alte aspecte ale procedurii intră sub incidența *lex fori*. Problema valabilității formale a unei acțiuni unilaterale legată de o obligație necontractuală este tratată separat în articolul 21 și această valabilitate există dacă este recunoscută în temeiul *lex loci actus* sau *lex causae*.

3.5. Subrogarea, acțiunea directă și debitori multipli

Subrogarea este supusă aceleiași dispoziții cu privire la conflicte care se aplică subrogării juridice din Regulamentul Roma I (articolul 19). Aceste situații au loc de obicei dacă societatea de asigurare a plătit daune victimei în baza contractului de asigurare încheiat cu vinovatul. Persoana care a suferit prejudiciul poate depune o **cerere direct împotriva asigurătorului** persoanei răspunzător să plătească despăgubiri dacă legea aplicabilă obligației necontractuale sau legea aplicabilă contractului de asigurare prevede acest lucru (articolul 18). Dacă un creditor a depus cerere împotriva **mai multor debitori** care sunt răspunzători de aceeași creanță, și unul din debitori a plătit deja creanța parțial sau în întregime, problema dreptului acelui debitor de a cere despăgubiri de la ceilalți debitori va fi guvernată de legea aplicabilă obligației necontractuale a acelui debitor față de creditor (articolul 20).

3.6. Interesul public

Posibilitatea îndepărtării de legea determinată pe baza dispozițiilor cu privire la conflicte menționate anterior este justificată pe baza interesului public și poate funcționa prin diferite mecanisme de conflicte. Astfel, aplicarea unei dispoziții legii unei țări prevăzută de Regulamentul Roma II poate fi refuzată în temeiul articolului 26, numai dacă această aplicare este în mod vădit incompatibilă cu **ordinea publică** (*ordre public*) a forului. Ne putem baza pe această dispoziție pentru înlăturarea legii al cărei efect ar fi acordarea de despăgubiri exemplare noncompensatorii sau represive de natură excesivă. În plus, legea aplicabilă în temeiul dispozițiilor cu privire la conflicte trebuie să facă loc **dispozițiilor primordiale obligatorii** ale *lex fori* în măsura în care acesta impune aplicarea lor indiferent de legea ce guvernează altfel relația necontractuală (articolul 16). În cele din urmă, există unele **norme de siguranță și conduită**. Aceste norme în vigoare în locul și la momentul producerii evenimentului ce generează răspunderea pot fi luate în considerare ca fapte și în măsura în care estimează conduita persoanei considerată responsabilă (articolul 17).

4. Obținerea conținutului legii străine

Pe lângă procedurile naționale de obținere a informațiilor cu privire la conținutul legii străine aplicabile, statele membre ale UE au două instrumente în plus în acest sens: Rețeaua Judiciară Europeană și Convenția de la Londra din 1986.

4.1. Rețeaua Judiciară Europeană

Cooperarea judiciară efectivă între statele membre în materie civilă și comercială este o precondiție crucială în procesul consolidării spațiului de libertate, securitate și justiție pentru toți cetățenii UE. În acest context, rolul central aparține Rețelei Judiciare Europene în materie civilă și comercială, creată prin Decizia Nr. 2001/470/CE a Consiliului din 28 mai 2001, de creare a unei Rețele

Judiciare Europene în materie civilă și comercială,¹⁶ modificată prin Decizia Nr. 568/2009/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 18 iunie 2009.¹⁷ Aceste instrumente se aplică în toate statele membre cu excepția Danemarcei.

În temeiul articolului 2 din Decizie, Rețeaua Judiciară Europeană este compusă din: 1) **puncte de contact** desemnate de statele membre, 2) **autorități centrale** numite de anumite instrumente juridice UE, instrumente de drept internațional la care statele membre sunt părți sau legi interne în domeniul cooperării judiciare în materie civilă și comercială, 3) **magistrați de legătură** și 4) **alte autorități judiciare sau administrative** cu responsabilități în domeniul cooperării judiciare în materie civilă și comercială (instanțe), a căror calitate de membri la Rețea este considerată utilă de statele membre. Din 2009, rețeaua a fost deschisă asociațiilor profesionale ce reprezintă, la nivel național, profesii juridice direct implicați în aplicarea instrumentelor comunitare și internaționale cu privire la cooperarea judiciară în materie civilă și comercială, cum ar fi avocați, notari și executori judecătorești.

Articolul 3 din Decizie prevede că Rețeaua are două sarcini specifice: 1) facilitarea cooperării judiciare între statele membre în materie civilă și comercială prin crearea unui sistem de informare pentru membrii Rețelei și 2) facilitarea accesului la justiție prin furnizarea de informații cu privire la instrumentele de cooperare judiciară ale UE și internaționale. Rețeaua facilitează, de asemenea, buna funcționare a procedurilor cu un impact transfrontalier și facilitarea cererilor de cooperare judiciară între statele membre, în special dacă niciun instrument al UE sau internațional nu este aplicabil. Mai mult, Rețeaua este activă în stabilirea, întreținerea și promovarea unui sistem de informare a publicului cu privire la cooperarea judiciară în materie civilă și comercială în UE, la instrumentele UE și internaționale relevante și la legea internă a statelor membre, cu referire deosebită la accesul la justiție.

---

¹⁶ JO L 174/25 (2001).

¹⁷ JO L 168/35 (2009). Alte instrumente juridice ce intensifică cooperarea transfrontalieră între instanțele naționale civile includ: Regulamentul (CE) Nr. 1393/2007 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 noiembrie 2007 privind notificarea sau comunicarea în statele membre a actelor judiciare și extrajudiciare în materie civilă sau comercială (notificarea sau comunicarea actelor), și abrogarea Regulamentului (CE) Nr. 1348/2000 al Consiliului, JO L 324/79 (2007) și Regulamentul (CE) Nr. 1206/2001 al Consiliului din 28 mai 2001 privind cooperarea între instanțele statelor membre în domeniul obținerii de probe în materie civilă sau comercială, JO L 174/21 (2001).

Principala sursă de informare trebuie să fie site-ul de Internet al Rețelei ce conține informații actualizate în toate limbile oficiale ale instituțiilor Uniunii.¹⁸ Nu în ultimul rând, Rețeaua susține aplicarea efectivă și practică a instrumentelor sau convențiilor UE în vigoare între două sau mai multe state membre, permițând instanțelor sau autorităților care trebuie să aplice legea unui alt stat membru să folosească Rețeaua pentru a **obține informații cu privire la conținutul legii aplicabile**. Aceasta din urmă este una din multiplele funcții ale punctului de contact din fiecare stat membru. În asigurarea conținutului legii aplicabile al unui alt stat membru punctul de contact se poate folosi de sprijinul oricăruia din membrii Rețelei din statul membru pentru a furniza informațiile cerute. Informațiile din răspunsul la cererea de cooperare judiciară nu sunt obligatorii pentru punctul de contact, autoritățile consultat sau autoritatea care a făcut cererea.

Articolul 8 din Decizie definește procedura legată de cererile de cooperare judiciară. Punctele de contact, ca intermediari activi, trebuie să răspundă cererilor de cooperare judiciară în termenul limită stabilit (în 15 zile de la primire, sau treizeci de zile dacă este prelungit) prin folosirea celor mai adecvate facilități tehnologice prevăzute de statele membre. Comisia păstrează un registru al cererilor și răspunsurilor punctelor de contact, și furnizează în mod regulat punctelor de contact informații cu privire la statisticile cererilor de cooperare judiciară și răspunsurilor la acestea.

Dacă oricare din cauzele menționate anterior în care instanța unui stat membru trebuie să stabilească conținutul legii străine care se aplică litigiului, instanța poate face o cerere de cooperare judiciară și o prezintă punctului de contact din propria țară, care o va trimite punctului de contact din țara a cărei lege va fi aplicată. Acest din urmă punct de contact trebuie să răspundă în termen de 15 zile, sau mai mult dacă sunt adresate întrebări complexe. Pentru a furniza informațiile solicitate, punctul de contact căruia îi este adresată o cerere se poate baza pe alte autorități din statul său membru. Mijloace mai rapide de comunicare, cum ar fi mesajele prin e-mail, sunt deosebit de utile în

---

¹⁸ Acest site este: http://ec.europa.eu/civiljustice/index_en.htm.

4.2. Convenția de la Londra din 1968

Convenția Europeană din 1968 în domeniul informației asupra dreptului străin semnată la Londra sub auspiciile Consiliului Europei este un alt mijloc de obținere a de informații privind conținutul legii străine ce se aplică într-o cauză pendinte care intră sub incidența materiei civile și comerciale. Fiecare parte contractantă trebuie să numească organismul de legătură național care să primească cererile și să dea răspunsuri, din proprie inițiativă sau prin intermediul unui alt organism național sau persoană competentă (articolele 2 și 6). De obicei, numai autoritățile judiciare au dreptul să ceară informații (articolul 3). Această cerere trebuie să indice natura cauzei, să specifice aspectele asupra cărora se doresc informații cu privire la legea părții contractante solicitate și să declare faptele cesare atât pentru propria înțelegere cât și pentru formularea unui răspuns exact și precis. Se pot atașa copii ale documentelor (articolul 4).

Răspunsul trebuie să ofere informații într-un mod obiectiv și imparțial. Răspunsul conține texte de lege și hotărâri judecătorești relevante și poate fi însoțit de documente adiționale, cum ar fi extrase din lucrări de doctrină, *travaux préparatoires* sau comentarii explicative (articolul 7). Informațiile din răspuns nu sunt obligatorii față de autoritatea judiciară solicitantă (articolul 8). Răspunsul la cerere trebuie furnizat cât mai rapid posibil și poate fi refuzat numai dacă interesele părții contractante solicitate sunt afectate de cauza respectivă sau dacă consideră că răspunsul ar putea prejudicia suveranității sau securității sale (articolele 11 și 12). Cererea de informații și anexele trebuie să fie într-o limbă sau în limba oficială a părții contractante solicitată sau tradusă în această limbă, iar răspunsul este elaborat în limba părții contractante solicitate (articolul 14).

Partea a II-a. Competența jurisdicțională, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială

5. Regulamentul (CE) nr. 44/2001 al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială

5.1. Introducere

Domeniu de aplicare

Regulamentul (CE) Nr. 44/2001 al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (Regulamentul *Bruxelles I* sau RBI) are incidență asupra:

- (a) Stabilirea competenței judiciare internaționale a instanțelor europene;
- (b) Primirea internă a hotărârilor din alte state ale Uniunii;
- (c) Executarea acestor decizii.

Dat fiind domeniul său larg de aplicare, are o relevanță importantă în cadrul legal civil și comercial al Uniunii Europene.

Origini

La originea acestui Regulament se află chiar Tratatul de instituire a Comunității Economice Europene din 1957 care a susținut obiectivul eliminării obstacolelor legale în calea liberei circulații a persoanelor, a serviciilor și a capitalurilor în relațiile dintre statele membre. Pentru a atinge acest țel, era crucial să se depășească neîncrederea reciprocă și teama generată de lipsa de cunoștințe privind normele străine de competență și executarea transfrontalieră a hotărârilor. Era necesar, în acest context, să se creeze mecanisme de drept internațional privat care să poată permite depășirea acestei neîncrederi, mai precis, într-un domeniu în care aceste dificultăți și-au asumat importanța majoră pentru

funcționarea adecvată a pieței interne, de exemplu în materie civilă și comercială.

În acest cadru Convenția de la Bruxelles privind competența și executarea Hotărârilor în materie civilă și comercială din 27.09.1968 și-a arătat importanța deosebită de acordare a unui substrat fundamental de securitate juridică care dă naștere nivelurilor de încredere necesare pentru formarea relațiilor economice în cadrul UE.

Această convenție a fost convertită în Regulamentul 44/2001, care a reprezentat un pas decisiv către comunitarizarea dreptului internațional privat – prevăzută de articolul 81 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE) și de articolul 65 din Tratatul de instituire a Comunității Europene – schimbându-se astfel din metoda interguvernamentală al celui de-al doilea și al treilea pilon în metoda comunitară al primului pilon.

Acest regulament a păstrat, în esență, arhitectura convenției menționate anterior.

Rezultă din aceasta valabilitatea jurisprudenței europene și naționale abundente cu privire la problema luată în considerare.

Obligația statelor

Toate statele membre ale UE sunt obligate prin RBI, cu excepția Danemarcei, care a stat în afara dinamicii integrării în domeniul justiției – a se vedea articolele 1 și 2 din *Protocolul privind poziția Danemarcei anexat la Tratatul privind Uniunea Europeană și la Tratatul de instituire a Comunității Europene (TICE)*.

Totuși, prevederile sale au fost extinse și la această țară – a se vedea *DECIZIA CONSILIULUI din 27 aprilie 2006 privind încheierea Acordului dintre Comunitatea Europeană și Regatul Danemarcei privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie civilă și comercială (2006/325/CE)*, *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene (JOUE)* din 5.5.2006, L 120/22.

5.2. Competența jurisdicțională¹⁹

În temeiul articolului 288 din TFUE – fostul articol 249 din TICE – acest Regulament:

- (a) Are „aplicare generală”;
- (b) Este „obligatoriu în toate elementele sale”;
- (c) Este „direct aplicabil în toate statele membre”.

Acest lucru face ca:

- (a) Aplicarea RBI să nu depindă de niciun mecanism de primire internă și să nu permită nicio derogare;
- (b) Folosirea să se face fără nevoia vreunei cereri a părților – *jura novit curia* – chiar și în statele care nu admit acest principiu.

Interpretarea

În contextul unei proceduri preliminare, Curtea de Justiție a Uniunii Europene (CJUE) interpretează RBI într-un mod obligatoriu, dar nu poate considera ca fiind inaplicabile unele din normele sale și nu poate trece de ele adoptând o poziție, de exemplu, cu privire la legislația națională. Numai instanțele pot cere CJUE să se pronunțe – a se vedea Cauza C – 24/02, „Marseille Fret SA”.

Interpretarea autonomă

În ceea ce privește interpretarea acestui Regulament, și anume că CJUE și-a arătat preferința față de definirea autonomă a conținutului său, ceea ce înseamnă că majoritatea conceptelor folosite aici trebuie interpretate în propria lumină, în dreptul comunitar, și nu conform normelor legale naționale ale statelor membre.

Acest lucru asigură interpretarea uniformă și aplicarea RBI, acordând astfel o mare securitate juridică și facilitând activitatea jurisdicțională a instanțelor naționale care pot astfel folosi un set de noțiuni tehnice clare.

---

¹⁹ În Codul de Procedură Civilă (Legea nr. 134/2010), Cartea a VII-a Procesul civil internațional, Titlul I Competența internațională a instanțelor române, conține la art. 1051 – 1067 normele referitoare la determinarea competenței jurisdicționale în materie civilă.

Dacă, din motive specifice, devine deosebit de dificil să se respecte regulile interpretării autonome și prin ele să se formuleze un concept unic, CJUE:

- (a) Creează o regulă timpurie de conflicte care să poată determina ce legislație națională trebuie să definească conceptul – această tehnică este folosită din ce în ce mai puțin;
- (b) Face referire la sistemul de drept internațional privat al unui stat membru – de exemplu, conceptul de loc de îndeplinire a obligației respective prevăzut de articolul 5 (1) din RBI trebuie definit în temeiul legislației statului indicat de normele statului în care se află instanța în care cauza este pendinte.

Regulamentul conține unele soluții interne specifice care rezolvă, singure, problemele interpretative prin definirea conceptelor conform următoarelor forme diferite de indicare:

- (a) Definirea materială – de exemplu, furnizarea noțiunii de „hotărâre” – a se vedea articolul 32;
- (b) Referirea la un drept material intern – de exemplu, cu privire la conceptul de „domiciliul” persoanelor fizice; a se vedea articolul 59;
- (c) Referirea la normele de drept internațional privat ale unui stat membru – de exemplu cu privire la conceptul de „sediul” al unei societăți, persoană juridică sau asociație – a se vedea articolul 22(2).

Relația cu alte instrumente juridice de drept internațional

Următoarele sunt norme pentru articularea RBI cu textele de drept internațional în vigoare în statele membre:

- (a) Primează asupra convențiilor bilaterale, înlocuindu-le în domeniul de aplicare – articolul 69;
- (b) În privința materiilor cărora nu se aplică acest Regulament, aceste texte de lege continuă să se aplice – articolul 70;
- (c) Cu privire la convențiile internaționale multilaterale de reglementare a competenței juridice, recunoașterii și executării hotărârilor încheiate înainte de intrarea în vigoare a R. 44/2001,

aceste acorduri au prioritate asupra Regulamentului – a se vedea articolul 71;

(d)În ceea ce privește convențiile multilaterale în materii specifice, ulterioare Regulamentului, în care state membre sunt părți, nu au prioritate asupra R. 44/2001;

(e)Trebuie luată în considerare Convenția de la Lugano din 2007 (L II), semnată la 30 octombrie 2007 de Comunitatea Europeană cu Danemarca, Islanda, Norvegia și Elveția, care a înlocuit Convenția de la Lugano din 16 septembrie 1988 (L I). A intrat în vigoare în Islanda la 1 mai 2011, în Norvegia la 1 ianuarie 2010 și în Elveția la 1 ianuarie 2011. Va fi deschisă viitoarelor membre ai Asociației Europene a Liberului Schimb (AELS), state membre ale Comunității Europene ce acționează în numele unor teritorii non-europene care fac parte din teritoriul lor sau de a căror relații externe sunt responsabile și orice alt stat, cu condiția acordului unanim al tuturor părților contractante – a se vedea *Comunicarea Comisiei către Parlamentul European și Consiliu, Un spațiu de libertate, securitate și justiție în serviciul cetățenilor* – Bruxelles, 10.6.2009 COM (2009) 262 final.

Convenția de la Lugano II se aplică în locul R. 44/2001 și a Convenției de la Bruxelles în următoarele cazuri – articolul 54(1)(b) din L I și articolul 64(2) din L II:

(a)Dacă pârâtul are domiciliul într-un stat parte la L II, cum este Islanda, Norvegia sau Elveția și dacă are domiciliul pe teritoriul unui stat în care această convenție se aplică în mod exclusiv;

(b)Dacă articolul 22 sau 23 din L II conferă competență jurisdicțională instanțelor dintr-un asemenea stat;

(c)În cazuri de *litispendență* sau acțiuni aferente, L II se aplică dacă este intentată acțiune într-un stat în care este exclusiv aplicabilă sau într-un stat în care se aplică L II, precum și un instrument prevăzut de articolul 64(1) – în special RBI și Convenția de la Bruxelles din 1968;

(d)În materie de recunoaștere și *exequatur*, *L II* se aplică dacă statul de origine sau statul de destinație nu este membru al UE și este parte la această convenție.

Aplicarea în timp

Regulamentul a intrat în vigoare la 1 martie 2002 – a se vedea articolul 76. Nu are aplicare retroactivă.

Prin urmare, se aplică acțiunilor judiciare intentate după această dată – nefiind relevant momentul realizării faptelor materiale din această acțiune judiciară - „și actelor autentice întocmite după intrarea în vigoare a acestuia” – articolul 66(1).

Totuși, acest articol cuprinde unele prevederi tranzitorii care permit, în acțiunile judiciare intentate înainte de data intrării în vigoare a RBI, ca hotărârile pronunțate după această dată să poată fi recunoscute și executate în temeiul prevederilor Capitolului său III.

În ceea ce privește Republica Cehă, Estonia, Cipru, Letonia, Lituania, Ungaria, Malta, Polonia, Slovacia și Slovenia, Regulamentul se aplică de la data aderării lor, adică 01.05.2004.

În România și Bulgaria, RBI se aplică din 01.01.2007.

Incidența

Regulamentul 44/2001 este aplicabil pentru determinarea competenței jurisdicționale în legătură cu:

- (a) Litigiile transfrontaliere;
- (b) Disputele al căror obiectiv principal este materia civilă și comercială.

Factori irelevanți

Regulamentul se aplică independent de alți factori cum ar fi:

- (1) Ceățenia părților – acest lucru înseamnă că nu se aplică exclusiv cetățenilor unui stat membru;
- (2) Natura instanței a cărei competență juridică încercăm să o determinăm;

(3) Tipul de competență jurisdicțională – RBI se aplică chiar și unei cereri înaintate unei instanțe penale de despăgubire a pierderilor cauzate unei persoane de o altă persoană care comite o infracțiune penală – a se vedea Cauzele CJUE C-172/91 din 21 aprilie 1993, „Sonntag” și C-7/98 din 28 martie 2000, „Krombach”;

(4) Structura subiectivă a acțiunii judiciare – RBI se aplică atât acțiunilor individuale cât și colective – de exemplu, sunt incluse acțiunile judiciare intentate de o asociație de protecție a consumatorului – a se vedea Cauza C-167/00 din 1 octombrie 2002, „Henkel”;

(5) Natura procedurii – se aplică procedurilor declarative și de executare.

Se poate susține că Regulamentul are aplicabilitate exclusivă în procedurile contencioase – în special datorită trimerilor sale exprese la „părți” și „litigiu” – a se vedea Cauza CJUE C-414/92 din 2 iunie 1994, „Kleinmotoren”.

Tipuri de litigii

Litiile cărora le aplică Regulamentul trebuie să fie de natură transfrontalieră – a se vedea articolul 81(1) din TFUE (fostul articol 65 din Tratatul de instituire a Comunității Europene – TICE).

În conformitate cu „Teoria Elementului Străin” care domină, Regulamentul se aplică dacă litiile au un element extern, oricare ar fi el și indiferent de țara cu care are legătură; pentru această teorie, RBI se aplică chiar dacă părțile implicate au aceeași cetățenie sau au domiciliul în același stat – a se vedea Cauzele C-346/93 din 28 martie 1995, „Benson” și C-281/02 din 1 martie 2005, „Owusu”.

Materia civilă și comercială

Obiectul RBI este numai materia civilă și comercială.

Noțiunea de materie civilă și comercială nu are nicio legătură cu natura instanței sau a tribunalului și corespunde unui concept de drept european autonom.

A fost construită în mod progresiv de jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene (CJUE) – de exemplu, „LTU Lufttransportunternehmen GmbH & Co. KG împotriva Eurocontrol”, 14 octombrie 1976, Cauza 29/76; „Țările de Jos împotriva Reinhold Ruffer”, 16 decembrie 1980, Cauza nr. 814/79; „Volker Sonntag împotriva Hans Waidmann și alții”, 21 aprilie 1993, Cauza C-172/91; „Gemeente Steenberghe împotriva Luc Baten”, 14 noiembrie 2002, Cauza C-271/00; „Préservatrice Foncière Tiard SA împotriva Staat der Nederlanden”, 15 mai 2003, Cauza C-266/01, și „Irina Lechouritou și Alții împotriva Dimosio tis Omospondiakis Dimokratias tis Germanias”, 15 februarie 2007, Cauza C-292/05.

Această noțiune nu este fixă, permanentă și identică în toate regulamentele. Este în continuă construcție și granițele ei sunt definite conform obiectivelor specifice prevăzute fiecare în parte și prin luarea în considerare a obiectivelor urmărite de articolul 81 din TFUE.

Regulamentul „nu se aplică, în special, în materie fiscală, vamală sau administrativă” – articolul 1(1).

Sunt, de asemenea, excluse materii privind starea și capacitatea persoanelor fizice, regimurile matrimoniale, testamente, succesiuni, faliment, acțiuni judiciare privind lichidarea societăților în insolvență sau a altor persoane juridice, aranjamente judiciare, concordante sau acțiuni similare, securitate socială și arbitraj.

CJUE a dat o interpretare cazuistică acestei materii, fără să formuleze o definiție generală, care să exprime în linii mari materia civilă și comercială și să interpreteze strict materiile excluse.

Excluderi implicite

De asemenea, articolul 1(1) face o excludere implicită prin folosirea expresiei „în special”.

Excluderile implicite se materializează dacă:

- (a) Materiile implicate aparțin, clar, dreptului public;
- (b) Aceste materii aparțin dreptului familiei și au nevoie de forumuri proprii – a se vedea Regulamentul (CE) al Consiliului

nr. 2201/2003, cunoscut și cu denumirea de „Regulamentul Bruxelles II bis” (RB2b);

(c) Sunt deja reglementate în mod adecvate – de exemplu, insolvența, reglementată de Regulamentul 1346/2000, și arbitrajul reglementat de mai multe convenții internaționale.

Sunt excluse din domeniul de aplicare al R. 44/2001 orice litigiu dintre persoane fizice și autorități publice ce acționează cu puterile lor de autoritate publică – *acta iure imperii*.

Regulamentul se aplică, de asemenea, în materie de:

(a) Donații fără caracter de succesiune;

(b) Trusturi și trusturi familiale – *fidei-commissum* – fără caracter de succesiune;

(c) Litigii de muncă.

Domeniul personal de aplicare

Aplicarea deplină

Regulamentul analizat se aplică în întregime și exclusiv litigiilor în legătură deplină cu UE, de exemplu, cu cele în care pârâtul își are domiciliul într-un stat membru – articolele 3 și 4.

Aplicarea parțială

RBI se aplică, de asemenea, parțial și neexclusiv, litigiilor în semi-legătură cu UE, adică, conținând și elemente de legătură cu țări care nu sunt state membre – de exemplu, pârâtul nu își are domiciliul într-un stat membru, ci există un alt tip de legătură cu UE, în special deoarece părțile și-au prezentat conflictul instanțelor din acest spațiu geopolitic sau pentru că litigiul se află exclusiv sub competența tribunanelor unui stat membru – articolele 4(1), 22 și 23.

În conflictele cu semi-legătură, competența judiciară ale instanțelor este determinată prin normele interne de competență ale fiecărui stat membru. Totuși, anumite prevederi ale Regulamentului nr. 44/2001 se aplică și pentru a determina competența judiciară internațională a instanțelor statelor membre ale UE.

Aplicarea

Regulamentul se aplică în situații legate de UE, după cum urmează:

(a) Acțiuni judiciare în care reclamantul și pârâtul au domiciliul pe teritoriul Uniunii – normele Regulamentului se aplică în întregime și normele interne ale țărilor în care procesul este pendinte sunt excluse;

(b) Acțiuni judiciare în care reclamantul nu are domiciliul în Uniune și pârâtul are domiciliul în Uniune – normele Regulamentului se aplică și pentru determinarea competenței judiciare internaționale – Hotărârea CJUE, Cauza C-412/98 din 13 iulie 2000, „Josi”; normele interne ale instanței sunt excluse în întregime;

(c) Acțiuni judiciare între un reclamant cu domiciliul într-o țară a Uniunii și un pârât care nu are domiciliul în UE – sunt aplicabile normele interne de definire a competenței judiciare ale țării în care a fost făcută cererea; totuși, vor avea competență instanțele prevăzute de articolele 22, 23, 24 din R. 44/2001 – competența judiciară exclusivă și prorogarea acesteia;

(d) Acțiuni judiciare în care nici reclamantul nici pârâtul nu au domiciliul pe teritoriul Uniunii – pentru determinarea competenței judiciare se aplică normele interne privind competența judiciară internațională a instanței în care acțiunea a fost intentată – articolul 4(1); totuși, sunt aplicabile și articolele 22 și 24 – competența jurisdicțională exclusivă și competența în funcție de înfățișare;

(e) Măsuri provizorii, inclusiv asigurătorii, cerute unei instanțe dintr-un stat membru – articolul 31 din RBI se aplică dacă măsurile trebuie puse în aplicare în acel stat și competența judiciară este alocată acelei instanțe; în acest domeniu, competența judiciară nu are niciun fel de scutire cu privire la fond; de asemenea, domiciliul părților nu are niciun efect în acest sens – Cauza C-391/95 din 17 noiembrie 1998, „Van Uden”.

Funcționarea sistemului atributiv de competență

O instanță a unui stat membru trebuie să-și declare propria competență dacă:

- (a) Are competență exclusivă – articolul 22;
- (b) Competența sa rezultă din indicația expresă sau tacită a părților – convenția atributivă de competență sau competența derivată din înfățișarea pârâtului – articolele 23 și 24;
- (c) Este instanța statului în care își are domiciliul pârâtul – articolul 2;
- (d) Este unul din forumurile speciale înființate în această materie – articolele 5 – 21.

Ierarhia competenței jurisdicționale

Pentru evitarea dificultăților complexe Regulamentul stabilește o ierarhie a competențelor judiciare. Asta înseamnă că unele competențe primează celelalte.

Trebuie luate în considerare următoarele criterii juridice:

- (a) Competența specială ce rezultă din materia reglementată și domiciliu nu primează peste competența exclusivă și prorogarea competenței;
- (b) Prorogarea competenței jurisdicționale nu primează asupra competenței exclusive;
- (c) Competența specială ce rezultă din materia reglementată și domiciliu este alternativă.

Competența exclusivă

Definiția competenței exclusive este dată la articolul 22. Reiese din această prevedere că, dacă subiectul litigiului este unul din cele indicate în mod special aici, numai forumurile menționate au competența jurisdicțională de a-l soluționa.

Competența exclusivă are următoarele caracteristici – a se vedea Cauza 73/77 din 14 decembrie 1977 „Sanders”:

(a) Este obligatorie – ceea ce înseamnă că domiciliul părților este irelevant – a se vedea Cauza C-343/04 din 18 mai 2006, „Land Obersosterreich”, și articolele 4(1) și 22 din R. 44/2001 – după cum este prorogarea expresă sau tacită a competenței judiciare, fără a aduce atingere celei pe care o pot alege părțile a statului ale cărui instanțe au competență exclusivă de evaluare a valabilității convenției atributive de competență sau alegere tacită a forumului;

(b) Articolul 22 indică statele, fiind strict o normă de competență internațională – a se vedea Cauza C-420/07 din 28 aprilie 2009, „Apostolides”; dreptul procedural al statului este subliniat de articolul 22 care alege instanța cu competență judiciară;

(c) Aceste criterii pentru atribuirea competenței jurisdicționale exclusive se bazează pe faptul că materiile implicate sunt strânse legate de suveranitatea statului – sau, în terminologia Cauzei C-261/90 din 26 martie 1992, „Desdner II”, teritoriul unui stat membru; în aceste situații, interesul statului primează peste privat;

(d) Enumerarea de la articolul 22 este exhaustivă; materiile indicate sunt *numerus clausus* și nu trebuie strict interpretate deoarece reprezintă o excepție de la sistemul general cuprins în Regulament – a se vedea Cazurile C-372/07 din 2 octombrie 2008, „Hassett”, 73/77 din 14 decembrie, 1977, „Sanders”, C-8/98 din 27 ianuarie 2000, „Dansommer”, și C-343/04 din 18 mai 2006, „CEZ”;

(e) Acoperă acțiunea principală și cea incidentală – rezultă că o instanță care judecă acțiunea principală nu poate decide asupra celei incidentale dacă o altă instanță are competență exclusivă de a o judeca; în acest caz, instanța care se ocupă de acțiunea principală își va declara propria incompetență și va suspenda acțiunea judiciară până ce acțiunea incidentală este soluționată; astfel a definit CJUE cu motivul invocat de prevenire a pronunțării hotărârilor ireconciliabile – a se vedea Cauza C-4/03 din 13 iulie 2006, „Lamellen”;

(f) O hotărâre nu este recunoscută dacă regula competenței exclusive este nesocotită – articolul 35(1);

(g) Declarația necompetenței este făcută, din proprie inițiată, de către instanța care nu este prevăzută de articolul 22, chemată să se pronunțe asupra subiectelor listate aici – a se vedea articolul 25;

(h) În mod normal, există o coincidență între competență jurisdicțională, legislație și locul executării – dată fiind natura materiilor cuprinse în articolul 22, există, de obicei, o suprapunere între instanța de judecată, instanța de executare și naționalitatea dreptului aplicabil.

Prorogarea de competență – forul alegerii exprese

Articolul 23 din R. 44/2001 reglementează problema convenției exprese privind competența.

Pentru ca această normă să fie aplicabilă, este necesar să fie îndeplinite, cumulativ, următoarele cerințe:

(a) Convenția părților – o adevărată celebrare a convenției atributive de competență – a se vedea Cauza C-214/89 din 10 martie 1992 „*Duffryn*”;

(b) Domiciliul într-un stat membru din care este, cel puțin, una din părțile la convenție;

(b.1) Dacă această legătură nu ar exista, nu am putea presupune că părțile au luat în considerare aplicarea RBI;

(b.2) Se aplică convențiilor dintre cetățenii aceluiași stat membru, dacă în litigiu există vreun element internațional;

(b.3) Pentru determinarea domiciliului părților, folosim normele cuprinse în articolele 59 și 60 din R. 44/2001, care fac posibil ca una sau ambele părți să aibă domiciliul în mai multe state simultan.

Convenția atributivă de competență trebuie să atribuie competență instanțelor statelor membre –Regulamentul având ca obiect determinarea competenței acestor instanțe și nu ale

instanțelor din state terțe care sunt străine de acest text de lege și de aprobarea lui.

Obiectul convenției trebuie să fie chestiuni aflate în litigiu având în vedere că numai în felul acesta putem înțelege trimiterea la „litigii”, „părți” și intervenția instanțelor – a se vedea articolul 23.

Părțile convenției:

(a) Trebuie să facă trimitere la conflictele viitoare ce apar în contextul unui raport juridic; dacă este definit un loc fictiv de îndeplinire a obligațiilor rezultate dintr-un contract ce ar putea fi considerat cuprinzând o convenție atributivă de competență, va fi valabil numai dacă respectă prevederile articolului 23 – Cauza C-106/95 din 20 februarie 1997, „*Mainschiffahrts – Genossenschaft*”;

(b) Pot atribui competență instanțelor unui stat ca un întreg sau ca o instanță specifică; în acest caz, alegerea forumului va fi valabilă dacă va corespunde prevederilor articolului 23, chiar dacă nu se va conforma dreptului procedural al țării a căreia îi aparține instanța aleasă;

(c) Pot alege instanța pe care i consideră adecvată fără a fi nevoie să existe o legătură obiectivă între forum și conflict – Cauza C-159/97 din 16 martie 1999, „*Castelletti*”;

(d) Pot încheia o convenție dacă nu aleg instanța, ci furnizează judecătorului elementele necesare de identificare a acesteia – de exemplu, indicând instanța de la locul în care se află sediul principal al transportatorului – a se vedea Cauza C-387/98 din 9 noiembrie 2000, „*Coreck*”;

(e) Pot prezenta litigiul unor instanțe din state diferite, cu condiția să atribuie fiecăreia o competență pentru judecarea unei chestiuni diferite, chiar rezultată din același raport juridic – a se vedea Cauza 23/78 din 9 noiembrie 1978, „*Meeth*”; alegerea este chiar valabilă dacă părțile aleg instanțe diferite din același stat membru; de asemenea, ele pot atribui competență internațională unei instanțe în privința unei chestiuni concrete al

raportului juridic, menținând față de celelalte competența definită în R. 44/2001;

(f) Pot face o alegere opțională, convenind că o instanță sau instanțele unui stat membru vor avea competență să soluționeze orice litigii apărute sau care pot apărea fără să împiedice accesul la instanțele prevăzute de Regulament;

(g) Nu pot dispune ca numai una să poată adresa cererea instanței definite în convenție, în vreme ce cealaltă poate face asta în acea instanță sau în fața altei instanțe declarată ca având competență de către Regulament – Cauza 22/85 din 24 iunie 1986, „Anterist” – având în vedere că, dacă soluția era alta, ar favoriza partea mai puternică la negocierile dintr-un contract și nu ar beneficia de comerțul internațional;

(h) Pot invoca convenția, având în vedere că se presupune, dacă nu se prevede altceva, că alegerea competenței are un caracter exclusiv, adică, arată intenția de excludere a competenței oricărei alte instanțe.

Pentru a fi valabilă, convenția atributivă de competență trebuie să respecte cerințele formale prevăzute la alineatul 1 din articolul 23, sub sancțiunea nulității, și nu se poate cere îndeplinirea altor cerințe formale.

Prin urmare, această convenție trebuie încheiată:

„(a) în scris ori verbal cu confirmare scrisă sau

(b) într-o formă conformă cu obiceiurile statornice între părți sau

(c) în comerțul internațional, într-o formă conformă cu uzanța cu care părțile sunt sau ar trebui să fie la curent și care, în cadrul acestui tip de comerț, este cunoscută pe larg și respectată cu regularitate de către părțile la contractele de tipul pe care îl implică domeniul comercial respectiv.”

Prorogarea de competență – alegerea tacită a forumului

Are loc o alegere tacită a forumului dacă pârâțul se înfățișează în fața instanței unui stat membru ales de reclamant fără

să conteste competența. Această instanță trebuie să corespundă unui forum care nu este indicat de R. 44/2001.

Astfel se produce o prorogare de competență reglementată de articolul 24 din Regulament, conform următoarelor norme:

- (a) Înfrățirea nu este relevantă dacă o altă instanță are competență exclusivă în temeiul dispozițiilor articolului 22;
- (b) Din motive logice, litigiul trebuie să fi fost deja materializat la momentul acceptării competenței;
- (c) Acceptarea tacită a forumului primează peste convențiile private anterioare de competență; datorită acestui fapt, aceste convenții devin nule – a se vedea Cauza 150/80 din 24 iunie 1981, „Elefanten”, și Cauza 48/84 din 7 martie 1985, „Spitzley”;
- (d) Înfrățirea nu este relevantă dacă pârâțul contestă competența internațională sau, în mod cumulativ, pledează în fond – a se vedea cauzele indicate la alineatul anterior și Cauzele 27/81 din 22 octombrie 1981, „Rohr”, 25/81 din 31 martie 1982, „CHW”, și 201/82 din 14 iulie 1983, „Gerling”;
- (e) Articolul 24 se aplică numai atribuirii de competență instanțelor unui stat membru obligat prin Regulament, fără să necesite existența unei legături obiective cu aceste instanțe;
- (f) Acest articol este aplicabil numai dacă litigiile sunt cuprinse în subiectul material al RBI;
- (g) Domiciliul părților, chiar în state terțe, este irelevant pentru aplicarea articolului 24 – Cauza C-412/98 din 13 iulie 2000, „Josi”.

Conceptul de înfrățire în sensul articolului 24 va fi obținut prin convocarea dreptului procedural național al statului în care a fost intentată acțiunea. Același drept reglementează și termenele implicate, în special pentru contestarea competenței.

Articolul 24 din R. 44/2001 se aplică și cererii reconvenționale dacă reclamantul (pârâțul într-o astfel de cerere) nu contestă competența.

Forumul de la domiciliul pârâtului

Atribuirea de competență instanței din locul în care pârâtul își are domiciliul corespunde cu competența de fond. Acest lucru rezultă din articolul 2 al Regulamentului Bruxelles I.

Având în vedere că această regulă nu rezultă dintr-un sistem teritorial, subliniază statele în care funcționează instanțele cu competență, intrând sub incidența dreptului intern definirea instanței concrete cu competență pentru soluționarea litigiului.

Aceste criterii nu se aplică dacă conflictul părților este subiectul de competență exclusivă – articolul 22 – sau există o prorogare expresă sau implicită de competență – articolele 23 și 24.

În scopul *RBI*, fiecare persoană este tratată ca un pârât separat.

Stabilirea domiciliului

R. 44/2001 nu impune un concept material de domiciliu comun tuturor statelor membre. Această opțiune este justificată de marea disparitate de soluții interne care au făcut imposibilă obținerea unui concept comun negociat.

Totuși, a stabilit unele reguli pentru definirea sa – a se vedea articolele 59(1) și (2) și 60.

Alegerea domiciliului de către părți nu este permisă de articolul 2 din Regulament.

Dacă se încheie un acord cu acest subiect, va fi considerat o convenție atributivă de competență și nu de alegere a domiciliului.

Momentul stabilirii domiciliului este momentul în care o instanță este considerată sesizată.

Competența specială

Normele de competență specială sunt cuprinse în articolele 5 – 21 care definesc competența conform subiectelor conflictului.

Instanțele indicate aici funcționează ca forumuri alternative în fața regulii competenței instanței din locul în care află domiciliul pârâtului.

Dacă nu există o convenție atributivă de competență, reclamantul poate intenta o acțiune judiciară împotriva pârâtului în fața unei instanțe din statul membru își are domiciliul – articolul 2 – sau din statul membru indicat de normele de competență specială.

Competența asupra măsurilor provizorii, inclusiv asigurătorii

Reclamantul poate cere măsuri provizorii, inclusiv asigurătorii:

(a) În fața instanței care se ocupă de cazul principal – acționând ca instanța de domiciliu al pârâtului – articolul 2 -, în fața instanței locului de îndeplinire a obligației – articolul 5(1) sau, chiar în fața instanței indicate de normele interne de drept internațional privat – articolul 4; se pot cere orice măsuri provizorii, inclusiv asigurătorii, admise de dreptul intern al statului membru în care acțiunea principală este pendinte;

(b) În fața instanței din statul membru în care măsura ar trebuie luată sau pusă în aplicare – articolul 31; pentru aplicarea acestui articol și permiterea introducerii unei măsuri provizorii în fața unui forum special care este instanța statului membru de executare, este necesar ca:

(b.1) Bunurile asupra cărora se intenționează să se aplice măsura sunt situate pe teritoriul unui stat membru;

(b.2) Măsura are ca scop apărarea drepturilor cu privire la materiile acoperite de R. 44/2001, fiind irelevant, în acest scop, subiectul acțiunii principale și natura și materia măsurii provizorii – Cauzele C-391/95 din 17 noiembrie 1998, „Van Uden” și „CHW” (menționate anterior).

Măsurile respective trebuie aduse în fața instanțelor unui stat membru, fiind irelevant domiciliul pârâtului.

Auto-controlul competenței

O instanță trebuie să declare, din proprie inițiativă, că nu are competență:

(a) Dacă este sesizată „cu o cerere care are în principal legătură cu un subiect asupra căruia instanțele unui alt stat membru are competență exclusivă în temeiul articolului 22” – a se vedea articolul 25;

(b) În fața litigiilor pentru care instanța este necompetentă în temeiul normelor R. 44/2001 dacă pârâtul cu domiciliul într-un stat membru „nu se înfățișează” – articolul 26(1); în această situație, „instanța va suspenda acțiunea până când se constată că pârâtul a putut primi actul de sesizare a instanței sau un act echivalent în timp util pentru a-și pregăti apărarea, sau că toți pașii necesari au fost făcuți în acest scop” – a se vedea alineatul 2 al aceluiași articol.

Nu există *auto-control* al competenței rezultată din convenții private. Acolo unde există aceste convenții, instanța trebuie să analizeze numai problema competenței sale dacă partea implicată o aduce în discuție.

Acest lucru este valabil fie că sunt alese instanțe dintr-un stat membru sau din state terțe – acest control este interzis de articolele 24, 25 și 26(1) din Regulamentul Bruxelles I, după cum prevede Cauza 48/84 din 7 martie 1985, „Spitzley”.

Litispendență

În scopurile acestui Regulament, există *litispendență* internațională ori de câte ori sunt intentate din diverse state membre:

(a) acțiuni incluse în domeniul R. 44/2001;

(b) caracterizată de identitatea părților și a cauzei de acțiune – a se vedea articolul 27.

Noțiuni relevante

Este important să ținem minte, în acest domeniu, că *litispendența* corespunde unui concept autonom al Regulamentului – a se vedea Cauzele 144/86 din 8 decembrie 1987, „Gubisch”, și C-406/92 din 6 decembrie 1994, „Tatry”;

Sunt cuprinse aici numai cazurile din domeniul material de aplicare al RBI – a se vedea Cauza C-129/92 din 20 ianuarie 1994, „Owens”;

Instanțele în care sunt intentate acțiuni situate într-un raport de *litispendență* trebuie să aparțină statelor obligate prin Regulament; totuși, RBI se aplică și dacă una din instanțe își exercită competența conform normelor interne, în temeiul articolului 4 – Cauza C-351/89 din 27 iunie 1991, „Overseas”;

Identitatea cauzei de acțiune înseamnă repetiția faptelor și normelor juridice indicate ca motive la cerere – a se vedea Cauzele C-39/02 din 14 octombrie 2004, „Maersk”, și 144/86 din 8 decembrie 1987, „Gubisch”;

Identitatea părților există dacă aceleași persoane sunt implicate în acțiune, indiferent de poziția procedurală sau domiciliul acestora, chiar și în afara spațiului geografic al Regulamentului Bruxelles I – a se vedea Cauzele „Overseas” și „Maersk”; dacă această identitate este parțială, *litispendența* este evaluată numai prin trimitere la părțile comune și acțiunea își urmează cursul normal în ceea ce privește restul – a se vedea cauza „Tatry”.

Norme juridice

Conform prevederilor articolului 27, „instanța sesizată ulterior suspendă din oficiu acțiunea până în momentul în care se stabilește competența în favoarea acesteia”. „Dacă se stabilește competența primei instanțe sesizate, instanța sesizată ulterior își declină competența în favoarea acesteia”.

Invocarea

Data fiind tăcerea Regulamentului, trebuie să concluzionăm că *litispendența* poate fi invocată de ambele părți și *auto-cunoscută*.

Definirea acțiunii pendinte

În scopurile acestui Regulament, acțiunea este pendinte:

(a) „la data la care actul de sesizare a instanței sau un alt act echivalent a fost depus în instanță, cu condiția ca reclamantul

să fi întreprins măsurile necesare pentru ca actul să fie notificat sau comunicat pârâtului” – articolul 30(1);

(b) „dacă actul trebuie să fie notificat sau comunicat înainte de a fi depus în instanță, la data la care acesta este primit de autoritatea responsabilă de notificarea sau comunicarea acestuia, cu condiția ca reclamantul să fi întreprins măsurile necesare pentru ca actul să fie depus în instanță”; deoarece avem de-a face cu un concept privat al Regulamentului, nu trebuie să folosim, în acest domeniu, dreptul intern – articolul 30(2); a se vedea Cauza 129/83 din 7 iunie 1984, „Zelger”.

Acțiuni conexe

Concept

Aceste acțiuni sunt reglementate de articolul 28. Legislatorul european ne-a dat o definiție în articolul 28(3).

Noțiuni relevante

Cu privire la acest subiect, trebuie să ținem minte că:

(a) Ne aflăm, din nou, în fața unui concept specific dreptului european – în fața noțiunii de asemenea autonomă de *litispendență* sunt conexe acțiunile în care nu există nicio identitate a cauzei de acțiune (și de cerere, în versiunile portugheză și spaniolă);

(b) Acțiunile conexe trebuie să fie pendinte în instanțe din diferite state membre obligate prin Regulament;

(c) Aceste acțiuni trebuie să fie pendinte în primă instanță – pentru aplicarea regulii prevăzută de articolul 28(2).

Reacții posibile

În fața existenței unor acțiuni conexe, relevante pentru efectele Regulamentului, o instanță poate avea următoarele atitudini:

(a) Poate suspenda acțiunea – la cererea sau *ex officio* de instanța sesizată ulterior – articolul 28(1); în evaluarea legitimității acestei soluții instanța trebuie să ia în considerare:

(a.1) Competența internațională a primei instanțe sesizate;

(a.2) Dacă legea permite, consolidarea acțiunilor;

(a.3) Durata de așteptare până la soluționarea acestor acțiuni;

(a.4) Nevoia de a acorda o procedură rapidă.

În decizia finală ce trebuie dată în acest caz, instanța care a suspendat acțiunea poate lua în considerare soluția dată de prima instanță sesizată;

(b) Poate să-și decline competența – instanța sesizată ulterior poate să-și decline competența „la cererea unei dintre părți” – articolul 28(2);

(b.1) Dacă „prima instanță sesizată are competență în acțiunea în cauză” și;

(b.2) Dacă „legislația internă permite conexarea acestor acțiuni”.

Astfel cum indică norma, aceasta este doar o opțiune pe care, prin urmare, instanța o va exercita liber; pare clar, din motive logice, că funcționarea acestui mecanism este posibilă numai dacă conceptul de acțiuni conexe este de asemenea cunoscut și acceptat de legislația națională a instanței primei acțiuni;

(c) Nu pot lua niciuna din pozițiile anterioare.

5.3. Recunoaștere și executare²⁰

Condiții pentru recunoaștere

R. 44/2001 implică condiții pentru recunoașterea hotărârilor judecătorești ce trebuie îndeplinite pentru a-i admite valabilitatea și executarea extrateritorială – a se vedea Cauza 125/79 din 21 mai 1980, „Denilauler”.

Aceste condiții care trebuie controlate în mod automat sunt:

(a) Hotărârea care face obiectul recunoașterii trebuie să fie o hotărâre judecătorească – în sensul că rezultă din interpretarea articolului 32; trebuie avut în vedere, totuși, că Regulamentul nu

---

²⁰ În Codul de Procedură Civilă (Legea nr. 134/2010), Cartea a VII-a Procesul civil internațional, Titlul III Eficacitatea hotărârilor străine, conține la art. 1079 – 1095 normele referitoare la procedura de exequatur.

se limitează la hotărâri judecătorești, având în vedere că permite și recunoașterea unor instrumente autentice și soluționări judiciare – a se vedea articolele 57 și 58;

(b) O astfel de hotărâre trebuie să aibă ca obiect materii acoperite de domeniul de aplicare al Regulamentului, astfel cum prevede articolul 1 al acestuia;

(c) Hotărârea de recunoaștere trebuie dată de o instanță sau tribunal dintr-un stat membru al RBI – articolele 32 și 33.

Moduri de acordare a efectelor hotărârilor străine

Asigurarea eficacității hotărârilor judecătorești pronunțate în alte state ale Uniunii se face, la nivelul Regulamentului:

(a) Prin procedura de recunoaștere – articolele 32 – 37, și

(b) Prin executare ulterior recunoașterii sau încuviințării executării – articolele 38 – 52 – care convertește hotărârea străină într-un ordin intern de executare valabil.

Recunoașterea care acordă valabilitate internă unei hotărâri străine poate fi:

(a) Incidentală – articolul 33(1) și (3):

(b) Principală sau de confirmare – articolul 33(2).

Recunoașterea incidentală

Caracteristici

Trăsăturile recunoașterii incidentale sunt:

(a) Posibilitatea ca oricare hotărâre pronunțată de instanțele statelor obligate prin Regulament să fie direct invocată în fața autorităților altui stat fără vreo procedură specială de recunoaștere;

(b) Pronunțarea, hotărârii străine, a efectului *res judicata* în interiorul Uniunii Europene;

(c) Acest efect are scutire numai în cazul în care s-a invocat chestiunea incidentală;

(d) Hotărârea produce aceleași efecte în statele membre de destinație, cât și în statul de origine – Cauzele 145/86 din 4

februarie 1988, „Hoffmann”, și C-420/07 din 28 aprilie 2009, „Apostolides”.

Condițiile de recunoaștere

Condițiile de recunoaștere incidentală sunt:

- (a) Îndeplinirea condițiilor de recunoaștere (hotărârea judecătorească și materiile acoperite de Regulament);
- (b) Inexistența unui motiv de nerecunoaștere indicat în articolul 34.

Numai aceste condiții pot fi controlate de instanță.

Metodologia recunoașterii

Recunoașterea incidentală din R. 44/2001 îndeplinește unele criterii specifice. Astfel:

- (a) Nu poate face în nicio situație obiectul unei revizuiți pe fond – a se vedea articolul 36 – astfel sunt respinse mecanismele unei revizuiți a recunoașterii, cu noi analize ale faptelor de drept și legislației; chiar și cel mai simplu control al cerințelor procedurale este eliminat – instanța trebuie să analizeze doar documentele și să controleze cerințele formale;
- (b) Este permisă recunoașterea hotărârilor care fac obiectul unei căi de recurs ordinare – articolul 37;
- (c) Motivele de respingere sunt exhaustive și pot fi evaluate de instanță din proprie inițiativă – a se vedea Cauzele „Krombach” și „Kleinmotoren”.

Motivele de refuz

Recunoașterea unei hotărâri poate fi respinsă numai:

- (a) Prin contradicție față de ordinea publică - *„dacă recunoașterea este vădit contrară ordinii publice a statului membru de destinație”* – articolul 34(1);
- (b) Dacă drepturile de apărare au fost încălcate – dacă „actul de sesizare a instanței sau un alt act echivalent nu a fost comunicat sau notificat pârâtului care nu s-a înfățișat în timp util

și într-o manieră care să-i permită acestuia să-și pregătească apărarea, dacă pârâțul nu a introdus o acțiune împotriva hotărârii atunci când a avut posibilitatea să o facă – articolul 34(2);

(c) Dacă există o nepotrivire cu altă hotărâre internă sau decizie dată în alt stat membru sau stat terț - „dacă aceasta este ireconciliabilă cu o hotărâre pronunțată într-un litigiu între același părți în statul membru de destinație” – articolul 34(3) sau „dacă aceasta este ireconciliabilă cu o hotărâre pronunțată anterior într-un stat membru sau într-un stat terț între aceleași părți într-o cauză având același obiect și aceeași cauză, cu condiția ca hotărârea pronunțată anterior să întrunească condițiile necesare pentru a fi recunoscută în statul membru de destinație” – articolul 34(4);

(d) Dacă judecătorul din statul de origine nu a aplicat normele de competență internațională consacrate în Regulament în materie de – articolul 35;

(d.1) Competență exclusivă – articolul 22;

(d.2) Contracte de asigurări și consum;

(d.3) Acorduri de nerecunoaștere – articolul 72.

Recunoașterea unei hotărâri pe cale principală

Concept

Recunoașterea unei hotărâri pare să fie aspectul principal într-un litigiu dacă orice parte interesată ridică problema susceptibilității unei hotărâri ce urmează să fie recunoscută ca fiind chestiunea principală dintr-un conflict – articolul 33(2).

Caracteristici

Acest tip de recunoaștere are următoarele caracteristici:

(a) Recunoașterea este obiectul acțiunii – suntem în prezența unei proceduri declarative care are ca scop recunoașterea definitivă a unei hotărâri străine într-un stat membru;

(b) „Cererea se depune la instanța sau la autoritatea competentă indicată în lista din anexa II”, conform articolul 39(1). Conform

declarațiilor transmise Comisiei, dar și după intrarea în vigoare a noului Cod român de procedură civilă (Legea nr. 134/2010), la 01.09.2012, instanța competentă este, în România, Tribunalul;

(c) Este justificată numai dacă există îndoieli cu privire la hotărâre;

(d) Produce efecte definitive și *erga omnes*, constituind *res judicata* – ceea ce nu se petrece în recunoașterea incidentală, care este temporară și între părți, și nici măcar în cazurile de simplă acordare de *exequatur* sau încuviințare a executării articolului 38;

Legitimitatea

Au legitimitate să solicite recunoașterea ca o problemă principală părțile din litigiul original, succesori lor sau terțele persoane cu interes legitim.

Declararea nerecunoașterii

În lumina Regulamentului, nimeni nu poate cere declararea nerecunoașterii, având în vedere că numai intervenția pozitivă este cuprinsă în acest text.

Pentru atingerea unui efect similar, partea nu trebuie decât să se opună cererii de recunoaștere ca problemă principală.

Cerințe procedurale

Această acțiune respectă cerințele stabilite în RBI privind acțiunea de acordare a *exequatur-ului*, prevăzută de articolele 38 – 56, adaptate în mod adecvat scopurilor sale specifice.

Dacă recunoașterea este negată, termenul pentru apel este prevăzut de legislația națională, având în vedere că Regulamentul Bruxelles I nu are o regulă specifică în materie.

Dacă se acordă, acest termen este de o lună - „Acțiunea împotriva hotărârii de încuviințare a executării se introduce în termen de o lună de la data comunicării acesteia” – articolul 43(5) – conform declarației române adresată Comisiei, în România, instanța competentă de a judeca această acțiune este Curtea de Apel²¹.

---

²¹ În conformitate cu Legea nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a Codului de Procedură Civilă (Legea nr. 134/2010) instanțele române competente cu soluționarea cererilor de

Exequatur

Norme generale

Pentru ca o hotărâre al unui alt stat european să fie executată într-un stat membru în temeiul dispozițiilor Regulamentului analizat, este necesar ca acea hotărâre să fie supusă unei proceduri specifice de convertire într-un ordin executoriu – articolele 38 – 56.

RBI reglementează fondul *exequatur* și partea esențială a procedurii. În aspectele neanalizate, este aplicabil dreptul procedural al statului de destinație, întotdeauna sub noțiunea funcției pur instrumentale a acestor norme și imposibilitatea ca aceste norme să reprezinte un obstacol pentru atingerea efectului țintă – a se vedea Cauza C-365/88 din 15 mai 1990, „Kongress” și Cauzele „Tatry” și „Apostolides”.

Norme procedurale

Tribunale de primă instanță

În primă instanță:

(a) Procesul are loc fără audierea părții opuse – prin urmare nu se pune problema acordării *exequatur*-ului; motivele acestei soluții juridice sunt:

(a.1) Producerea efectului surpriză necesar, pentru a asigura protecția juridică a drepturilor reclamantului, în special evitarea posibilității ca pârâtul să poată vinde sau ascunde bunuri – a se vedea Cauza „Denilauler”;

(a.2) Respectarea prezumției că hotărârea instanței statului de origine este uniformă și conform legii;

(a.3) Considerarea că pârâtul a avut deja oportunitatea să se apere în procesul inițial.

(b) *Exequatur*-ul este pronunțat într-un mod linear, fără să țină seama de motivele de respingere stabilite de articolele 34 și 35, numai după examinarea documentelor prezentate de reclamant – articolele 53 – 55 – și îndeplinirea anumitor obligații

---

exequatur sunt tribunale, instanțele competente cu soluționarea cererilor de apel formulate împotriva hotărârilor pronunțate sunt curțile de apel, iar Înalta Curte de Casație și Justiție este competentă să soluționeze cererile de recurs.

– articolele 39 și 40; documentele menționate nu trebuie legalizate sau supuse altor formalități similare dar, dacă instanța statului de destinație o cere, poate fi nevoie să fie traduse.

Posibile rezultate în prima instanță

- (a) Respingerea cererii pentru condiții de formă;
- (b) Acordarea totală sau parțială a *exequatur*-ului – cu privire la problema pronunțării *exequatur*-ului limitat la părți ale hotărârii, a se vedea articolul 48;
- (c) Neprevederea, din cauza neîndeplinirii cerințelor legale.

În calea de atac

„Oricare dintre părți poate introduce o acțiune împotriva hotărârii privind cererea de încuviințare a executării” – articolul 43 (1).

În această fază:

- (a) Procedura este contradictorie și supusă dreptului intern al statului de destinație;
- (b) Apelantul poate invoca toate motivele refuzului recunoașterii prevăzute de articolele 34 și 35; pentru Curtea de Apel, motivele refuzului încuviințării executării sunt aceleași ca cele ale refuzului recunoașterii – a se vedea articolul 45(1);
- (c) Instanța competentă jurisdicțional pentru această intervenție este indicată în Anexa III la Regulament;

Norme privind executarea unei hotărâri străine

- (a) Această executare este realizată la inițiativa uneia din părți și nu la propria inițiativă a instanței;
- (b) Este făcută cu respectarea dreptului procedural intern al statului în care este cerută – Cauzele 148/84 din 2 iulie 1985, „Genossenschaftsbank” și „Hoffmann”.

5.4. Cazuri practice

O întreprindere din România A... încheie un contract cu B..., o societate din Copenhaga, Danemarca, pentru achiziționarea unor mori de vânt pentru producerea de

electricitate. Aceste mori de vânt trebuie livrate de B... la București. După prima livrare a produsului și plata a 15 mori de vânt, lui A... i-a fost clar că produsul nu avea caracteristicile pe care le aștepta. În fața acestei situații, A... merge la instanța din București competentă în materie civilă și comercială cerând anularea contractului, restituirea prețului și plata dobânzilor.

Ce reguli ar putea aplica instanța din România pentru a-și evalua propria competență judiciară și care ar fi soluția acestei probleme?

Elemente pentru rezolvare

Decizia Consiliului din 27 aprilie 2006 privind încheierea Acordului între Comunitatea Europeană și Regatul Danemarcei privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie civilă și comercială (2006/325/CE), Jurnalul Oficial al Uniunii Europene (JOUE) din 5.5.2006, L 120/22 și articolele 1(1) și 5(1)a din Regulamentul 44/2001.

C... și D..., două societăți din Statele Unite ale Americii au cumpărat împreună Castelul Bran din România, în proporție de jumătate fiecare. La câteva luni după cumpărare, nu au fost de acord asupra explorării sale economice și au început să contrazică valabilitatea contractului de achiziție. În acest context, C... a mers la Tribunalul Brașov cerând să declare, împotriva lui D..., că este singurul proprietar al castelului având în vedere că, în ciuda celor spuse în contract și celor trecute în registru, ea a plătit singură întregul preț al proprietății. Analizați problemele de competență jurisdicțională așa cum trebuie făcut dacă ați fi judecătorul acțiunii.

Elemente de rezolvare - Articolele 1(1), 4(1), 22(1)(3) și 24 din Regulamentul 44/2001.

Tribunalul Cluj, din România, își declară competența exclusivă de a judeca o acțiune în care reclamantul, societatea E..., cu sediul principal în acest oraș, solicită constatarea nulității unei decizii a adunării generale a asociațiilor societății F... asupra cotei de achiziție.

Aceeași declarație de competență exclusivă este emisă de Tribunalul Munchen, din Germania, 3 luni mai târziu, într-o acțiune între E... și F... în care problema valabilității acestei decizii este de asemenea contestată. Tribunalul Munchen își justifică declarația în baza faptului că sediul este în acel oraș german.

Cum se poate rezolva problema apărută? Poate un tribunal din Spania să dispună sechestrul titlurilor ce conțin aceste acțiuni pentru a-i evita dispariția?

Elemente de rezolvare - Articolele 1(1), 22(2), 29, 30 și 31 din Regulamentul 44/2001.

6. Propunerea de revizuire a Regulamentul (CE) nr. 44/2001 al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială

6.1. Introducere

Se află în curs de pregătire o „Propunere pentru un Regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială” care este intenționat să înlocuiască „REGULAMENTUL (CE) NR. 44/2001 AL CONSILIULUI din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială” analizat anterior.

Efortul pentru crearea unui nou text provine din convingerea Comisiei Uniunii Europene că Regulamentul menționat are nevoie de amendamente pentru a face litigiile transfrontaliere mai rapide, mai ieftine și mai eficiente și pentru a reduce posibilitățile de folosire a tacticilor abuzive în cadrul proceselor.

Acest efort are ca scop contribuirea la materializarea orientării dată de Consiliul European în Programul său Stockholm din 2009 care a solicitat dezvoltarea unui spațiu de justiție european prin înlăturarea restricțiilor rămase asupra exercitării drepturilor cetățenilor și societăților. În această direcție, semnalul cel mai important transmis de Consiliu a fost că hotărârile în materie civilă și comercială trebuie executate direct în alt stat membru fără să fie necesare măsuri intermediare, în armonie cu tendința începută prin *Regulamentul Bruxelles II bis* și continuată prin următoarele instrumente legislative elaborate – Titlul Executoriu European pentru creanțele necontestate, Procedura Europeană de somație de plată, regulamente privind cererile cu valoare redusă și obligațiile de întreținere.

Facilitarea accesului la instanțe a cetățenilor și societăților în vederea executării drepturilor în Uniune și țelul operatorilor economici care să le poată permite să beneficieze complet de piața unică au fost motivații fundamentale pentru conducerea acestui proces.

Purtând în minte faptul că Regulamentul Bruxelles I este cel mai importat text de lege al cooperării judiciare în materie civilă în Europa, nu numai pentru relevanța sa istorică și intrinsecă, ci și pentru aplicarea sa reziduală și subsidiară, pare fundamentală adaptarea normelor sale la noua dinamică privind cooperarea judiciară provenită din Tratatul de la Amsterdam și din Consiliul European de la Tampere din 1999 și, în special, la nevoia întregii suprimări a procedurii existente de recunoaștere și executare a hotărârilor, instalând astfel deplina încredere reciprocă între sistemele judecătorești interne. Acest lucru are o relevanță enormă având în vedere că, în acest fel, propunerea acordă coerență

Dreptului European și contribuie la acordarea unei mai mari credibilități a Justiției Uniunii Europene, ridicând la un nivel mai ridicat realizările decisive obținute anterior în acest domeniu.

6.2.1. Obiective generale

Această propunere are următoarele obiective generale:

(1) Continuarea construcției unui spațiu european de justiție prin:

- (1.1) Eliminarea obstacolelor rămase în calea liberei circulații a hotărârilor judecătorești;
  - (1.2) Îmbunătățirea principiului recunoașterii reciproce;
  - (1.3) Facilitarea litigiilor transfrontaliere.
- (2) Ajutarea recuperării economiei europene.

6.2.2. Obiective specifice

Este motivată prin următoarele obiective specifice:

- (1) Depășirea efectelor negative ale procedurii actuale de recunoaștere a hotărârilor judecătorești cu elemente transfrontaliere, în special cele ce provin din nevoia unui *exequatur*;
- (2) Îmbunătățirea accesului la justiție în contextul litigiilor ce implică terțe țări;
- (3) Îmbunătățirea funcționării prorogării competenței judiciare în special în domeniul acordării de informații pârâtului asigurat, parte vătămată sau beneficiar al contractului de asigurare, consumator sau angajat, în tacita acceptare a prorogării;
- (4) Îmbunătățirea relației dintre procedura de arbitraj și cea judiciară.

6.3. Principalele linii directoare

Principalele sale linii directoare sunt:

- (1) Asigurarea că o hotărâre dată într-un stat membru este executorie în acel stat, va fi executorie în alt stat membru fără

să fie nevoie de declararea executării (încuviințarea executării-exequatur);

(2) Extinderea normelor de competență judiciară la conflictele împotriva pârâților cu domiciliul sau reședință obișnuită într-o țară terță îmbrățișând situații în care aceeași chestiune este pendinte într-o instanță a UE și în instanța unui Stat Terț;

(3) Îmbunătățirea eficacității convențiilor atributive de competență unei instanțe;

(4) Ameliorarea relației dintre Regulament și arbitraj;

(5) Îmbunătățirea coordonării procedurilor în instanțele statelor membre;

(6) Accesul mai bun la justiție într-un anumit tip de conflicte;

(7) Clarificarea condițiilor în care pot circula măsuri provizorii, inclusiv asigurătorii, în UE.

6.4. Strategia

Documentul de lucru al Comisiei – Bruxelles, 14.12.2010 SEC(2010) 1547 final – a stabilit că strategia de a atinge obiectivele urmărite de schimbarea propusă a fost, în esență, introducerea următoarelor patru amendamente principale în Regulament:

(1) O abrogare a procedurilor intermediare rămase pentru recunoașterea și executarea hotărârilor:

(2) O îmbunătățire generală a accesului la justiție pentru cetățenii și societățile europene în litigii internaționale;

(3) O intensificare a relației dintre procedurile judiciare și arbitrale.

6.5. Amendamente specifice

Noul text este intenționat să conțină unele amendamente specifice cum ar fi:

(1) Impunerea unui termen limită de decizie a competenței judiciare pentru a se asigura că decizia privind competența judiciară este luată rapid de instanțe;

(2) Îmbunătățirea normei care previne acțiunile paralele în Europa;

(3) Impunerea unui sistem de comunicare adecvat între instanțele implicate;

(4) Crearea unui for pentru recuperarea creanțelor „*drepturi in rem în locul în care sunt situate bunurile mobile*”;

(5) O regulă care ar putea permite ca acțiunile împotriva mai multor pârâți în domeniul angajării în muncă să fie făcute la un singur for în temeiul articolului 6(1).

6.6. Garanții

Pentru a asigura protecția drepturilor fundamentale, s-a considerat că abrogarea *exequatur-ului* trebuia însoțită de următoarele măsuri de salvagardare:

(1) „Crearea unei căi de atac extraordinare în statul membru de origine pentru pârâțul care nu a fost informat despre acțiunea intentată împotriva lui în acel stat;

(2) „Crearea unui al doilea tip de cale de atac extraordinară în statul membru de executare care ar permite remedierea procedurii ce pot apărea în timpul acțiunii în fața instanței de origine și care e posibil să fi încălcat drepturile de apărare ale pârâțului astfel cum sunt garantate de articolul 47 din Carta UE”;

(3) Permitearea „pârâțului de a înceta executarea hotărârii în cazul în care este incompatibilă cu o altă hotărâre care a fost emisă în statul membru de executare sau – dacă anumite condiții sunt îndeplinite – în altă țară”.

6.7. Opțiunile politice preferate

În procesul elaborării unui nou text de lege, următoarele opțiuni politice au fost subliniate ca fiind preferate:

(1) „Procedura existentă de exequatur ar fi anulată, permițând prin urmare hotărârilor să circule libere în Uniunea Europeană. Dreptului pârâțului ar fi protejate prin introducerea

procedurilor de revizuire necesare pentru a asigura dreptul la un proces echitabil”.

(2) „Normele cu privire la competența jurisdicțională existente în Regulament ar fi extinse să se aplice pârâților cu domiciliul în afara UE; mai mult, unele foruri s-ar adăuga și s-ar aplica numai pârâților unui stat terț. Competența jurisdicțională pentru pârâții unui stat terț ar fi pe deplin guvernată de regulament, dar recunoașterea și executarea hotărârilor din statul terț ar continua să fie guvernate de dreptul național”.

(3) „Eficiența alegerii acordurilor de alegere a forului în favoarea instanțelor UE ar fi intensificată prin reducerea litigiilor abuzive. Instanța aleasă ar primi prioritate pentru a decide asupra cazului chiar dacă o altă instanță este prima sesizată cu litigiul respectiv”.

(4) „Acordurile de arbitraj ar fi, de asemenea, mai eficiente. Orice altă instanță a cărei competență este contestată în baza existenței unui acord de arbitraj trebuie să suspende acțiunea în măsura în care problema existenței, valabilității sau efectelor acordului este prezentată în instanțele de arbitraj din Uniune sau în fața unui tribunal arbitral. Acest lucru va reduce riscul acțiunilor paralele și tacticilor abuzive în cadrul proceselor ale părților care caută să evite clauza de arbitraj”.

6.8. Țeluri

Astfel, prin aceste opțiuni s-a urmărit:

(1) „Eliminarea barierelor rămase pentru libera circulație a hotărârilor menținându-se un înalt standard de protejare a drepturilor de apărare”;

(2) „Asigurarea accesului egal la justiție, precum și a condițiilor unui proces echitabil pentru cetățeni și societăți în Uniunea Europeană și asigurarea că părțile mai slabe nu sunt private de protecția garantată acestora de dreptul european”;

(3) „Intensificarea eficienței alegerii acordurilor încheiate în favoarea instanțelor europene prin reducerea unui maxim de posibilități pentru tacticile abuzive în cadrul proceselor”.

(4) „Evitarea acțiunilor judiciare și de arbitraj paralele și reducerea posibilităților de sustragere de la acordurile de arbitraj prin tacticile abuzive în cadrul proceselor”.

7. Regulamentul (CE) nr. 805/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 21 aprilie 2004 de creare a unui titlu executoriu european pentru creanțele necontestate

7.1. Introducere

Origini

*Regulamentul (CE) Nr. 805/2004 al Regulamentului European și al Consiliului din 21 aprilie 2004 privind crearea unui Titlu Executoriu European pentru creanțele necontestate (TEE) este produsul dinamicii speciale introdusă în cooperarea judiciară europeană în materie civilă și comercială prin **Tratatul de la Amsterdam** din 2 octombrie 1997 și, în special, prin noul conținut dat de articolul 61 litera c) și articolul 65 litera (a) din **Tratatul de instituire a Comunității Europene** (TICE).*

La crearea sa a contribuit în mod decisiv și **Concluziile Președinției Consiliului European de la Tampere** din 15 și 16 octombrie 1999. Acest Consiliu a subliniat importanța fundamentală a programului de recunoaștere reciprocă a hotărârilor judecătorești clasificat ca fiind „*nucleul cooperării judiciare în materie civilă și penală în cadrul Uniunii*”. Conform acestuia, acel program era un instrument fundamental pentru apărarea drepturilor individuale și crearea unui Spațiu european de Justiție eficient.

În special în domeniul acestui Regulament, a cerut Comisiei stabilirea „*unor norme procedurale comune speciale (...) cu privire la creanțele necontestate*”.

Această direcție a fost de asemenea subliniată de programul de măsuri al Consiliului pentru implementarea principiului recunoașterii reciproce a hotărârilor în materie civilă și comercială, adoptat la 30 noiembrie 2000.

TEE are un caracter inovator fiind primul produs global și consistent al efortului de consolidare a ideea de suprimare a *exequatur-ului*, adus de Regulamentul (CE) Nr. 2201/2003 al Consiliului în domeniile specializate ale dreptului de vizită și înapoiere a copilului.

7.2. Obiective

Principalele obiective ale TEE sunt:

(a) Contribuirea la abrogarea progresivă a *exequatur-ului*, astfel suprimarea „*acțiunii intermediare*” ce trebuia „*intentată în statul membru de executare înainte de recunoaștere și executare*” – *articolul 1*;

(b) Accelerarea și simplificarea executării hotărârilor transfrontaliere, a tranzacțiilor judiciare și a instrumentelor autentice privind creanțele necontestate;

(c) Reducerea costurilor agravate asociate cu executarea documentelor judiciare și oficiale străine.

7.3. Metoda

Pentru a atinge aceste țeluri, legislatorul Uniunii Europene a ales structura juridică a „Regulamentului” pentru a evita întârzierile și asimetriile care ar putea apărea dintr-un proces de transpunere.

S-a creat un concept de standarde minime care sunt impuse pentru a acorda acceptarea generală a cerințelor esențiale și indispensabile. Nerespectarea acestor modele determină imposibilitatea folosirii mecanismelor Regulamentului.

Presiunea în direcția adaptării dreptului intern la aceste standarde minime poate duce la nivelarea și unificarea procedurilor naționale.

Folosirea TEE nu este obligatoriu. Din acest motiv, creditorul mai poate folosi sistemul de recunoaștere și executare a Regulamentului (CE) Nr. 44/2001 sau alte instrumente ale dreptului UE.

Regulamentul TEE a creat un sistem de certificare a hotărârilor interne și documentelor ce pot circula ca titluri executorii în toată Europa fără nevoia de a obține o declarație anterioară a executării în statul de executare.

Documentul executoriu este produs în statul membru A – la cererea în orice moment, adresat instanței de origine – certificată ca TEE de către autoritatea competentă și, apoi, este pus în executare în mod liber, fără nevoie de *exequatur*, în statele UE, de ex. B, C, D..., conform normelor lor procedurale interne.

7.4. Incidența geografică

Ca și în cazul celui de mai sus, Danemarca nu a luat parte la adoptarea acestui text de lege și, prin urmare, nu este obligat de acesta sau supus aplicării sale.

7.5. Intrarea în vigoare

Acest Regulament se aplică începând cu 21 octombrie 2005 – articolul 33 și, în România și Bulgaria, începând cu 01.01.2007.

7.6. Domeniul de aplicare

Regulamentul (CE) Nr. 805/2004 se aplică numai în materie civilă și comercială.

Această noțiune nu are nicio legătură cu natura instanței sau a tribunalului și corespunde unui drept european autonom. A fost construit în mod progresiv de jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene, în special de cea indicată mai sus.

Aspectele fiscale, vamale sau administrative sau răspunderea statului pentru actele sau omisiunile în cadrul exercitării autorității statului („*acta iure imperii*”), „starea și capacitatea persoanelor fizice, regimurile matrimoniale, testamente, succesiuni,

faliment, acțiuni judiciare privind lichidarea societăților insolvente sau a altor persoane juridice, aranjamente judiciare, concordante sau acțiuni similare, securitate socială și arbitraj” sunt excluse din Regulamentul TEE – articolul 2 (1) și (2).

7.7. Creanțe

Numai o „anumită sumă de bani care a ajuns la scadență” poate fi revendicată în temeiul Regulamentului – a se vedea articolul 4(2).

Nu există limite ale dimensiunii creanțelor care să sta la originea TEE.

Numai creanțele necontestate pot genera un TEE.

O creanță este necontestată în sensul Regulamentului dacă:

(a) există un acord expres cu privire la creanță prin admiterea sa sau o tranzacție aprobat de o instanță sau încheiat înainte de o acțiune – articolul 3(1)(a);

(b) debitorul nu a obiectat niciodată față de aceasta, „în conformitate cu cerințele procedurale relevante în temeiul dreptului statului membru de origine, în cursul acțiunii” – articolul 3(1)(b);

(c) „debitorul nu s-a prezentat și nu a fost reprezentat la o audiere în instanță cu privire la creanță după ce a obiectat inițial la aceasta în cursul acțiunii judiciare” – articolul 3(a)(c); sau

(d) debitorul a fost de acord în mod expres cu aceasta într-un instrument autentic – articolul 3(1)(c)(d).

7.8. Hotărârile judecătorești și documentele ce pot fi certificate ca TEE

Pot fi certificate ca TEE:

(a) Hotărârile judecătorești – articolele 12 – 23;

(b) Deciziile date în urma chemărilor în instanță (nu ridică obiecții față de existența creanței) – articolele 12 – 23 și, în special, 12(2);

(c) Tranzacțiile judiciare – articolul 24;

(d) Instrumentele autentice – articolul 25.

După cum s-a menționat anterior, numai hotărârile judecătorești și documentele cu incidență asupra creanțelor necontestate pot fi executorii în temeiul Regulamentului.

7.9. Forme

Tot în acest Regulament, nevoia de depășire a barierelor lingvistice, pentru a genera intervenții similare și mai ușoare și rapiditate, a impus adoptarea mai multor forme.

7.10. Informații comunicate de statele membre

Pentru a avea o noțiune completă a regimului TEE, este fundamental să se consulte informațiile comunicate de statele membre cu privire la procedurile de rectificare și retragere, procedurile de revizuire, limbaje acceptate și autorități desemnate în scopul certificării instrumentelor autentice. Aceste informații și alte elemente fundamentale pentru folosirea Regulamentului pot fi accesate pe *Internet* pe site-ul „Atlasului Judiciar European în Materie Civilă” – in http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/pdf/manual_s_d_rom.pdf.²²

---

²² În temeiul art. 30 din Regulamentul nr. 805/2004 privind stabilirea unui titlu executoriu european pentru creanțele necontestate, România a comunicat următoarele informații referitoare la art. 10 alin. 2, art. 19, art. 20 și art. 25.

Cu privire la procedurile de rectificare și de retragere menționate la art. 10 alin. 2, cererea de rectificare a unui certificat este de competența instanței care a emis certificatul. Instanța se pronunță asupra cererii prin încheiere, fără citarea părților. Încheierea de admitere nu este supusă niciunei căi de atac. Certificatul se eliberează creditorului și se comunică, în copie, debitorului. Încheierea prin care cererea de rectificare a fost respinsă este supusă recursului, în termen de 5 zile de la pronunțare, pentru creditorul prezent, și de la comunicare, pentru cel care a lipsit. (art. 6 coroborat cu art. 3 din art. 1¹ din Legea nr. 191/2007 pentru aprobarea O.U.G. nr. 119/2006 privind unele măsuri necesare pentru aplicarea unor regulamente comunitare de la data aderării României la Uniunea Europeană.)

Cererea pentru retragerea certificatului se introduce la instanța care a emis certificatul, în termen de o lună de la comunicarea acestuia. În cazul în care, după citarea părților, instanța constată că certificatul a fost emis fără îndeplinirea condițiilor prevăzute de Regulamentul nr. 805/2004, revine asupra măsurii luate pentru eliberarea certificatului și dispune retragerea, în tot sau în parte, a certificatului. Încheierea poate fi atacată cu recurs în termen de 5 zile de la comunicare (art. 7 coroborat cu art. 3 din art. 1¹ din Legea nr. 191/2007 pentru aprobarea O.U.G. nr. 119/2006 privind unele măsuri necesare pentru aplicarea unor regulamente comunitare de la data aderării României la Uniunea Europeană).

7.11. Hotărâri pronunțate în urma contestării hotărârilor.

Hotărâri executorii ca TEE. Sunt executorii ca TEE hotărârile:

- (1) cu privire la creanțele necontestate;
- (2) pronunțate într-un stat membru;
- (3) executorii în statul membru în care au fost pronunțate;
- (4) care nu intră în conflict cu „normele privind competența judiciară prevăzute de secțiunile 3 și 6 din Capitolul II din Regulamentul (CE) Nr. 44/2001 – articolul 6(1)(b);
- (5) Generate de acțiunea judiciară care îndeplinește standardele minime cerute de Regulament;
- (6) Pronunțate în statul membru în care debitorul își are domiciliul [această cerere funcționează numai dacă decizia are incidență asupra unui contract încheiat de” un „consumator, în scopul care poate fi considerat în afara activității sau profesiei sale” și debitorul este consumatorul la care s-a făcut referire – articolul 6(2) (d)].

7.12. Standarde minime

Impunerea acestor standarde are ca scop asigurarea respectării depline a drepturilor de apărare a debitorului și a faptului că acea creanță este într-adevăr necontestată, căutând să asigure transmiterea eficientă de cunoștințe și înțelegere reală a mesajului procedural, în special cu privire la pașii necesari pentru contestarea creanței, permițând folosirea completă a întârzierilor disponibile pentru exercitarea drepturilor.

Controlul pentru respectarea acestor cereri este făcut de autoritatea competentă ca TEE a statului în care a fost pronunțată

Cu privire la procedurile de reexaminare menționate la art. 19 alin. 1, procedurile de reexaminare din legislația română la care face referire art. 19 alin. 1 sunt căile de atac ordinare și extraordinare.

Limba acceptată conform art. 20 alin. 2 lit. c) este limba română.

Autoritatea desemnată pentru certificarea unui act autentic conform art. 25 este judecătoria în a cărei circumscripție se află emitentul actului (art. 2 alin. (2) din art. 1¹ din Legea nr. 191/2007 pentru aprobarea O.U.G. nr. 119/2006 privind unele măsuri necesare pentru aplicarea unor regulamente comunitare de la data aderării României la Uniunea Europeană).

hotărârea. Nu există o cercetare a acestor cereri în statul membru în care se cere executarea.

Standardele menționate cer ca respectiv comunicarea documentelor să fie făcută cu confirmare de primire de către debitor – articolul 13 – sau fără dovadă de primire de către debitor, dar în condiții care să permită prezumția că a avut acces efectiv la documentele transmise și la informațiile comunicate – articolul 14 – sau la reprezentantul debitorului – articolului 15.

7.13. Corectarea nerespectării standardelor minime

Dacă normele cuprinse în articolele 13 – 17 nu sunt respectate, mai există o șansă de emitere a unui TEE dacă această nerespectare este corectată prin mecanismele prevăzute de articolul 18. Corectarea ține seama de cunoașterea sigură a faptului că pârâtului i s-a comunicat, cel puțin, hotărârea și că avea condiții destule să o conteste sau că a primit personal documentul ce urma să fie comunicat la timp pentru a-și pregăti apărarea.

7.14. Standarde minime pentru revizuirea cazurilor excepționale

Statul membru în care hotărârea judecătorească a fost pronunțată poate certifica numai o hotărâre ca Titlu Executoriu European dacă există, în dreptul său intern, norme care să permită debitorului să ceară o revizuire, în condițiile prevăzute de articolul 19.

7.15. Procedura de executare

Datorită suprimării complete a *exequatur-ului*, o hotărâre certificată ca TEE este executată „în aceleași condiții ca o hotărâre pronunțată în statul membru de executare” – articolul 20(1).

Procedurile de executare sunt „guvernaate de dreptul statului membru de executare” – *ibidem* – cu excepția domeniului redus acoperit de Regulament.

În procedura de executare, niciun titlu, obligație sau depozit nu poate fi cerut unei părți pentru motivul „că este cetățean național sau că nu are domiciliul sau reședința în statul membru de executare” – a se vedea alineatul 3.

7.15.1. Refuzul executării

Executarea TEE poate fi refuzat de instanța competentă din statul membru de executare dacă hotărârea certificată este „incompatibilă cu o hotărâre pronunțată anterior în orice stat membru sau într-un stat terț”, în condițiile indicate de articolul 21.

7.15.2. Suspendarea sau limitarea executării

Numai în cazul în care debitorul a contestat o hotărâre certificată ca TEE (inclusă aici cererea de revizuire) sau a cerut o rectificare sau retragere a acesteia, instanța sau autoritatea competentă din statul membru de executare poate limita procedura de executare la măsuri de protecție, poate face executarea condițională sau poate opri procedura de executare menționată (în acest caz, numai în condiții excepționale) – articolul 23. În aceste situații, se va emite un certificat care indică lipsa sau limitarea executării (la cererea, în orice moment, adresată instanței de origine).

7.16. Tranzacții judiciare și instrumente autentice

Normele menționate sunt aplicabile, în măsura posibilului – a se vedea articolele 24(3) și 25(3) -, tranzacțiilor privind o creanță „aprobata de o instanță sau încheiată în fața unei instanțe în cursul acțiunii și (...) executorii în statul membru în care a fost aprobată sau încheiată” – articolul 24 – și instrumentelor autentice – articolul 25. Standardele minime nu sunt cerute pentru acesta, deoarece debitorul intervine direct la formarea sa.

7.17. Cazuri practice

G..., o întreprindere cu sediul în București, vindea trufe lui J..., un cetățean japonez, livrând acest produs în Barcelona, locul său de reședință. J... nu a mai plătit suma de 4000 euro. G... a intentat o acțiune în instanța din Barcelona cerând această sumă și dobânzile. J... nu a făcut nicio opoziție și instanța a dat o hotărâre impunând plata cerută plus 550 euro dobânzi. În timpul acțiunii, notificarea către J... s-a făcut prin depunerea documentului la un oficiu poștal însoțit de o notificarea în scris depusă în cutia poștală a lui J.... În fața acestei hotărâri, întreprinderea din România a cerut, în această instanță, emiterea unei proceduri europene de somație de plată pentru creanțe necontestate. Instanța a refuzat să emită PESP solicitată cu argumentul că, după hotărâre, Curtea Supremă din Spania a declarat că tipul de notificare sau comunicare menționat prin depunere în cutia poștală este neconstituțional.

Vă rugăm să comentați această situație și să găsiți metoda potrivită de urmat de către G...

Elemente de rezolvare - Noțiunea transmisă de standarde minime și articolele 1, 2, 4 și 14(1)(d) din Regulament.

O întreprindere din Argentina, M..., a vândut carne unei întreprinderi cu sediul în București – L... și a livrat-o în acest oraș. Prețul, în suma de 200.00 euro, nu a fost plătit niciodată. M... a obținut hotărâre favorabilă în Tribunalul București. În acțiune, L... nu s-a prezentat niciodată. După hotărâre, întreprinderea din România și-a schimbat sediul și s-a stabilit la Londra, Regatul Unit, iar întreprinderea din Argentina s-a adresat Tribunalului București și a cerut

emiterea unui TEE, care i-a fost acordat. Cu acest document, în fața acestui fapt, M... a introdus o cerere pentru executarea titlului menționat. Autoritatea din Regatul Unit competentă pentru executare a refuzat cererea spunând că documentul nu era executoriu deoarece M... nu avea sediul în Uniunea Europeană și corespundea unei hotărâri care nu ar putea fi niciodată dată în Regatul Unit în lipsa pârâtului având în vedere că, ținând cont de valoarea cererii, sistemul său național impunea un control mai minuțios al drepturilor de apărare. În plus, suma prevăzută în decizie depășea domeniul Regulamentului Nr. 805/2004 care era intenționat doar să acopere creanțele necontestate de valoare redusă.

Vă rugăm să comentați această situație și să găsiți o soluție.

Elemente de rezolvare - Articolele 1, 2, 4, 6, 20 și 21

Asigurătorul francez K... a acționat în judecată într-o instanță din Franța pe C..., un cetățean francez cu domiciliul în Bruxelles, Belgia, cerând plata sumei de 2500 euro datorată de cetățean în contextul unui contract de asigurare încheiat între ei. Asiguratul a prezentat o opoziție declarând că instanța franceză nu era competentă și spunând că instanța din Belgia din locul unde el își are domiciliul este competentă să judece cererea respectivă. Instanța respins această apărare și i-a impus lui C... plata acestei sume. C... a făcut recurs la această decizie care a fost confirmat de curtea de apel din Franța. K... a cerut judecătoriei franceze emiterea unui TEE, dar aceasta a refuzat cererea pe motiv că Regulamentul Nr. 805/2004 se aplică numai creanțelor necontestate și pârâtul s-a opus cererii și a spus că decizia

nu-i aparține, ci este dată de curtea de apel. K... dorește să facă recurs împotriva acestei decizii care a refuzat emiterea TEE.

Vă rugăm să comentați această situație și să găsiți soluții.

Elemente de rezolvare - Articolele 1, 2, 3(1)(c) și (2), 4, 6(1)(b) și 10(4) din Regulamentul Nr. 805/2004 și articolul 12(1) din Regulamentul RBI.

8. Regulamentul (CE) nr. 1896/2006 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 decembrie 2006 de instituire a unei proceduri europene de somație de plată

8.1. Introducere

Procedura europeană de somație de plată (PESP) a fost introdusă în sistemul juridic al Uniunii Europene prin Regulamentul (CE) Nr. 1896/2006 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 decembrie 2006.

Scopul său principal era combaterea întârzierilor mari și a costurilor neproporționale al litigiilor apărute de obicei în cauzele transfrontaliere cu privire la creanțele pecuniare necontestate – articolul 1(1)(a) – și continuarea pe calea începută de „Regulamentul Bruxelles I” orientată către suprimarea completă a *exequatului*, urmărind astfel să ofere un acces la ușor la justiție și să creeze un spațiu comun european de justiție, o uniune de libertate, securitate și justiție bazată pe încredere reciprocă și cooperare permanentă între instanțe și pe circulația liberă a hotărârilor judecătorești. Reprezintă un răspuns la sfidarea simplificării instrumentelor juridice și ieftinirea procedurilor necesare pentru colectarea datoriilor, îndepărtând obstacolele existente.

Dincolo de acesta a existat o puternică motivație având în vedere că legislatorul european a urmărit protejarea întreprinderilor mici și mijlocii și locurile de muncă asociate de efectele corozive ale

plăților întârziate și corectarea denaturării competiției în cadrul pieței interne „datorită dezechilibrelor în funcționarea mijloacelor procedurale acordate creditorilor în diferite state membre” – a se vedea Considerentul (8).

A urmărit, de asemenea, să ofere o dimensiune transfrontalieră în mecanismele interne de colectare a datoriilor în masă, întinzând la spațiul Uniunii procedura de somație de plată cunoscută și utilizată de majoritatea statelor membre. A reprezentat o materializare directă Concluziilor Președinției Consiliului European de la Tampere din 15 și 16 octombrie 1999 unde a subliniat că „Trebuie atinsă o mai bună compatibilitatea și mai multă convergență între sistemele juridice ale statelor membre.”

Printre aceste concluzii, a existat invitația Consiliului European către Consiliu și Comisie „de a pregăti o nouă legislație procedurală în cauzele transfrontaliere, în special asupra acelor elemente care sunt instrumentale pentru buna cooperare judiciară și pentru accesul îmbunătățit la justiție, de ex. (...) ordinele de plată”.

Structura regulamentului este dezvoltată pe baza unui model care este extras din limitele monetare și înlătura nevoia de dovezi, punând accentul pe axa sa în lipsa opoziției efective din partea presupusului debitor.

Acest debitor este cel care, prin conduita sa procedurală, confirmă datoria, generând astfel ordinul, sau îl respinge, menținând incertitudinea cu privire la existența sa. În această situație, această existență a creanței revendicate mai are nevoie încă de clarificări judiciare.

Alegerea acestei proceduri specifice se bazează pe convingerea sau prognosticul creditorului că debitorul, date fiind circumstanțele specifice ale datoriei, nu se va opune.

Aici avem de-a face, într-un fel, cu o răsturnare a sarcinii de dovadă sau, cel puțin, o răsturnare a centrului dezbaterii judiciare asupra datoriei.

8.2. Domeniul de aplicare

Domeniul de aplicare al acestui Regulament este materia civilă și comercială.

După cum s-a întâmplat și cu Regulamentele analizate anterior, acesta corespunde unei noțiuni private din dreptul UE. Ceea ce jurisprudența a indicat deja este complet valabil în acest caz.

Nu este o noțiune permanentă și care nu poate fi schimbată. Limitele sale trebuie atinse având în minte țelurile specifice și obiectivele articolului 81 din TFUE.

Sunt excluse din această incidență aspectele fiscale, vamale sau administrative și răspunderea statului privind actele și omisiunile în cadrul exercitării autorității statului – „acta iure imperii”.

De asemenea, nu se aplică în situațiile menționate la articolul 2(2).

8.3. Tipuri de creanțe

PESP se aplică la colectarea:

- (a) datoriilor;
- (b) celor pendinte, adică, scadente;
- (c) asupra cărora nu există nicio controversă juridică.

Pot fi colectate în temeiul normelor PESP creanțele ce rezultă din obligațiile contractuale, cu excepția situațiilor prevăzute de articolul 2(2)(d) – datorii supuse unui acord între părți sau cu privire la datoriile lichidate din coproprietate.

Cât despre noțiunea de creanțe (datorii) relevante în sensul Regulamentului, s-a întrebat în întrebare preliminară din Sad Okregowy we Wrocławiu (Polonia) făcută la 9 mai 2011 – Iwona Szyrocka împotriva SIGER Technologie GmbH – Cauza C-215/11 – dacă articolul 4 din Regulamentul nr. 1896/2006 va fi interpretat „în sensul în care caracteristicile unei creanțe pecuniare, menționate în această normă, respectiv caracterul lichid și exigibil al creanței la data introducerii cererii de somație europeană de plată se referă exclusiv la creanța principală și, de asemenea, la dobânzile de

întârziere. Mai mult, s-a întrebat dacă „la o corectă interpretare a articolului 7(2)(c) din Regulamentul nr. 1896/2006, în care legislația unui stat membru nu prevede pentru a se putea adăuga automat dobândă, într-o procedură europeană de somație de plată, să se ceară, pe lângă creanța principală:

(a) toate dobânzile, inclusiv așa-numitele „dobânzi deschise” (calculate începând cu o dată fixă a exigibilității și până în ziua plății determinată printr-o dată, de exemplu „începând din 20 martie 2011 și până în ziua plății”);

(b) doar dobânzile calculate începând cu o dată a exigibilității până la introducerea cererii sau până la emiterea somației de plată;

(c) exclusiv dobânzile calculate începând cu o dată a exigibilității determinată cu precizie și până la introducerea cererii?

De asemenea, s-a întrebat:

(1) Dacă dobânzile deschise pot fi indicate, „cum trebuie formulată decizia instanței cu privire la dobânzi în somația de plată?”;

(2) Dacă dobânzile pot fi cerute numai de la o anumită dată de emisie a somației de plată până la introducerea cererii pentru procedură, „cine trebuie să indice valoarea dobânzilor, reclamantul sau instanța din oficiu?”

(3) În cazul unui răspuns afirmativ la întrebarea 4 c), reclamantul este obligat să indice în cerere valoarea dobânzilor calculate?

În cele din urmă, în această întrebare preliminară s-a întrebat dacă „în cazul în care reclamantul nu calculează dobânzile solicitate până la introducerea cererii, instanța este obligată să le calculeze din oficiu sau trebuie să îl invite pe reclamant să completeze cererea în temeiul articolului 9 din Regulamentul nr. 1896/2006”?

8.3.1. Caracteristici

Ce rezultă din Regulament, în acest domeniu, este că aceste creanțe trebuie să fie:

- (a) de natură pecuniară – adică, exprimate în moneda statului de origine;
- (b) lichide – adică, de o valoare anume;
- (c) datorate – adică care au ajuns la scadență;

Aceste caracteristici ar trebuie materializate „la momentul introducerii cererii pentru o procedură europeană de somație de plată” – a se vedea articolul 4.

8.3.2. Absența limitelor

Trebuie subliniat faptul că legislatorul european nu a definit nicio limitare cantitativă pentru creanțele susceptibile să fie prezentate în temeiul Regulamentului, care face îl face mai util și auto-cuprinzător în fața domeniului limitat al cererilor cu valoare redusă – sau acțiuni de mică densitate.

8.3.3. Opoziția

Acțiunea este centrată în jurul ideii de împotrivire.

Dacă există, ne putem aștepta la o procedură ulterioară. Dacă nu, Procedura Europeană de Somație de Plată funcționează în întregime, ceea ce duce la crearea ulterioară a unui titlu executoriu.

8.3.4. Scutirea de dovadă

Nu este nevoie să se prezinte vreo dovadă a faptelor pretinse, fără a se aduce atingere aplicării articolului 7(2)(e) ce impune reclamantului obligația de a prezenta o descriere a probelor ce susțin cererea. Acest lucru pare să fie subliniat mai mult a accentuarea intervenției procedura decât la orice tip de control sau evaluare.

8.4.1. Aplicarea geografică

PESP se aplică în toate țările Uniunii Europene, cu excepția Danemarcei.

8.4.2. Aplicabilitatea în timp

Regulamentul a intrat în vigoare la 12 decembrie 2008 – a se vedea articolul 33.

8.5. Competența judiciară

Norme

La aplicarea PESP, trebuie să folosim criteriile pentru definirea competenței judiciare rezultată din Regulamentul *Bruxelles I*.

Cu toate acestea, articolul 6(2) conține o normă specială în domeniul creanțelor cu privire la „un contract încheiat de o persoană, consumatorul, în scopul ce poate fi privit în afara activității sau profesiei sale, și dacă pârâtul este consumator”, atribuind competență unei instanțe de la domiciliul pârâtului – în sensul definit de articolul 59 din Regulamentul Bruxelles I menționat anterior.

Având în vedere utilizarea expresiei „în special” în articolul 6(1), se pot aplica și alte norme cu privire la competență cuprinse în diferitele norme relevante ale dreptului comunitar.

În acest domeniu, este fundamental articolul 5 din RBI, care, în materii cu privire la un contract, atribuie competență instanțelor pentru locul a îndeplinire a obligației respective, fiind sursa privilegiată a creanțelor colectabile în temeiul SESP.

Acest Regulament cuprinde, în Anexa I(3), sub denumirea „Motive pentru competența judiciară a instanței”, un set de elemente orientată să dea indicații la alegerea instanței.

8.6. Legea aplicabilă

Aspectelor procedurale care duc la emiterea unui titlu executoriu li se aplică normele Regulamentului și, în domeniile

neprevăzute în aceste norme, dreptul intern al statului membru de origine.

8.7. Metodologia – standardele minime

Sistemul adoptat

Pentru atingerea obiectivelor, SESP a urmat metodologia Regulamentului (CE) nr. 805/2004 ce consacră un sistem de standarde minime orientate să depășească diferențele dintre normele statelor membre, în special în domeniul comunicării documentelor – a se vedea Considerentul (19).

În acest domeniu, ridicarea standardelor cu privire la comunicarea documentelor la un nivel ce ar putea acorda contactul indispensabil cu pârâtul a determinat interzicerea utilizării vreunei metode bazate pe ficțiunea juridică.

În acest context, o instanță comunică conținutul unei proceduri europene de somație de plată folosind propriile norme interne de procedură civilă, cu limitele ce rezultă din standardele minime, adică, normele privind garantarea exercitării drepturilor de apărare și la un proces echitabil, prevăzute de articolele 13, 14 și 15.

În acest domeniu, întrebarea preliminară menționată – Cauza C-215/11 – a atins nucleul problemei întrebând dacă Regulamentul analizat trebuie interpretat ca: „(a) reglementând în mod exhaustiv toate condițiile pe care trebuie să le îndeplinească o cerere de somație europeană de plată, sau b) stabilind doar cerințele minime pentru o astfel de cerere, iar în ceea ce privește aspectele nereglementate prin această dispoziție se vor aplica normele de drept național” și în cazul în care răspunsul la această ultimă întrebare este afirmativ dacă „cererea nu îndeplinește condițiile de formă prevăzute de dreptul statului membru (de exemplu nu a fost anexată o copie a cererii pentru partea adversă sau nu este indicată valoarea obiectului litigiului), reclamantul trebuie să fie chemat să își completeze cererea conform dreptului

național, în temeiul articolului 26 din Regulamentul nr. 1896/2006 sau în temeiul articolului 9 din același regulament”.

Prin aceste norme este posibil să se obțină un nivel de absolută certitudine – a se vedea articolul 13 – sau de probabilitate puternică – articolul 14 – cu privire la transmiterea datelor procedurale pârâtului, nu numai privind existența procedurii, ci și conținutul cererilor și al altor acte procedurale, în condițiile temporale și materiale ale prezentării unei opoziții și cu privire la sensul și consecințele procedurale ale intervențiilor și omisiunilor ulterioare.

Comunicarea documentelor fără confirmare de primire de către pârât este relevantă și realizată numai dacă există condiții să se presupună contactul pârâtului cu cunoștințele se intenționează să se transmită.

Articolul 13

Articolul 13 cuprinde o serie de norme care duc sigur la o cunoaștere a realizării comunicării documentelor, având în vedere că se bazează pe existența unei comunicări în persoană, prin poștă cu confirmare de primire sau electronică prin mijloace atestate în același fel.

Utilizarea expresiei „*cum ar fi*” la alineatul (d) ne face să concluzionăm că se pot folosi alte mijloace tehnologice de comunicare, prezente sau viitoare.

Articolul 14

Articolul 14 are incidență asupra actelor practicate fără confirmare de primire din partea pârâtului. Aici, securitatea necesară privind contactul și transmiterea conținutului la pârât este obținută prin comunicarea către o persoană diferită, o casuță de email, un oficiu poștal, autorități publice competente, serviciu poștal sau mijloace electronice atestate printr-o confirmare automată de livrare în condiții specifice care pot acorda comunicarea către ultimul destinatar.

În domeniul noilor tehnologii, valabilitatea comunicării documentelor depinde de existența: (a) unui sistem de confirmare automată a livrării și (b) acceptarea anterioară a acestei metode.

Articolul 15

Standardele minime ale articolului 15 au incidență asupra comunicării unui reprezentant.

Acest articol conține o remitere la articolele 13 și 14. Aici, diferența substanțială este că destinatarul imediat al comunicării este reprezentantul pârâtului.

8.7.1. Caracterul neexclusiv

Legislatorul nu a decis înlocuirea sau armonizarea mecanismelor existente.

Astfel, reclamantul poate folosi PESP sau alte proceduri existente pentru recuperarea creanțelor necontestate în temeiul dreptului său intern sau a dreptului comunitar. Procedura descrisă servește ca „un mijloc adițional sau opțional pentru reclamant, care rămâne liber să recurgă la o procedură prevăzută de dreptul național” – Considerentul (10).

Oricum, ne putem aștepta ca standardele minime să producă uniformitate și convergență sistemelor judecătorești – articolul 1(2).

8.7.2. Caracterul strict transfrontalier

PESP se va aplica numai cauzelor transfrontaliere.

Pentru a ajunge la această noțiune s-a folosit conceptul de domiciliu.

Cauza are caracter transfrontalier pentru efectele Regulamentului în care „cel puțin una din părți își are domiciliul sau reședința obișnuită într-un stat membru altul decât statul membru al instanței sesizate” – articolul 3(1).

Pentru a atinge acest concept se aplică articolele 59 și 60 din RBI, care fac trimitere la dreptul al intern al instanței.

Această definiție este făcută prin trimitere la momentul „introducerii cererii pentru procedura europeană de somație de plată

în conformitate cu acest Regulament” – articolul 3(3), fiind irelevante schimbările ulterioare.

8.8. Funcționarea

PESP funcționează între doi poli: statul membru de origine – este situată instanța care emite procedura europeană de somație de plată – și statul membru de executare – de exemplu, statul membru în care se urmărește executarea unei astfel de proceduri – a se vedea articolul 5.

8.9. Procedura

Cererea inițială

Procedura pentru emiterea unei proceduri europene de somație de plată este inițiată prin introducerea unei cereri de către creditor folosind, în acest sens, formularul „A” din anexa I.

Aici trebuie să introducă elementele indicate în articolul 7. În acest context, reclamantul trebuie să facă o descriere a dovezilor de susținere a cererii.

De atunci, conform articolului 17, acțiunea va continua în fața instanțelor competente ale statului membru de origine dacă o declarație de opoziție este introdusă în termen de treizeci de zile – cu excepția cazului în care reclamantul a cerut în mod expres – în spațiul special din formular, adică în Anexa 2 la Anexa I – încheierea acțiunii.

Prin coerență cu dorința de a folosi noile tehnologii pentru facilitarea Cooperării Judiciare Europene în materie civilă și comercială – indicată, de exemplu, de Regulamentul (CE) nr. 1206/2001 - legislatorul a admis folosirea unor mijloace diferite de hârtie care să conțină cererea și să permită trimiterea ei. De asemenea, mijloacele electronice sunt permise dacă sunt acceptate de statul membru de origine și disponibile instanței.

Dacă se folosesc astfel de mijloace, semnătura trebuie aplicată pe cererile prevăzute de articolul 7(6) și poate fi chiar exceptată dacă „un sistem alternativ de comunicări electronice al

instanțelor statului membru de origine este disponibil unui grup de utilizatori autentici dinainte înregistrați”.

Simpla descriere a dovezilor de susținere a cererii

Conform articolului 7(3), „În cerere, reclamantul va declara că informațiile prevăzute sunt adevărate din câte cunoaște și va recunoaște că orice declarație falsă ar putea duce la penalizări în temeiul legislației statului membru de origine”.

Această frivolitate, care face apel la etică și la responsabilitatea individuală, se poate regăsi și de partea părților având în vedere că această parte, în declarația sa opoziție, contestă cererea, „fără să specifice motivele” – a se vedea articolul 16(2).

Neexistența unor documente de care să se ocupe facilitează folosirea procedurii automate urmărită în Regulament – a se vedea Considerentul (11).

Absența efectului de „res judicata”

Pentru că suntem în fața unei proceduri pre-judiciare – și, în unele cazuri, o procedură de natură non-judiciară – nimic ce poate apărea în caz de frustrare a cererii reclamantului nu prezintă potențialul de încheiere a posibilității de a introduce o altă cerere în contextul unei acțiuni declarative. Acest lucru include situația în care pârâtul a făcut o declarație de opoziție anterioară pentru transferul la acțiunea civilă ordinară. Acest lucru este pentru că nu există, aici, nicio decizie judiciară care să confirme această manifestare a dorinței. Pare de asemenea să rezulte din a doua parte a articolului 17(1).

Diferită poate fi situația în care un creditor, care deține deja un titlu executoriu, introduce o acțiune declarativă cu același subiect. În această situație, putem vedea o lipsă de interes în acțiune.

Cauza acțiunii

Articolul 7(2)(d) impune ca cererea să conțină indicarea cauzei acțiunii. Conform acestuia, reclamantul va „include o descriere a circumstanțelor invocate ca fiind baza cererii și, după caz, a interesului solicitat”.

Autoritatea responsabilă de evaluarea acestei cereri nu poate fi foarte pretențioasă la realizarea acestei sarcini, deoarece nu este obligatorie „reprezentarea de către un avocat sau un alt specialist jurist” – a se vedea articolul 24. Astfel, nu trebuie decât să ceară claritatea minimă care să permită înțelegerea motivelor competenței judiciare și ca pârâtul să poată înțelege originea și caracteristicile cererii.

Creanțele

În temeiul articolului (7)(2)(b), creanțele pecuniare revendicabile menționate de o anumită sumă scadente la momentul prezentării cererii includ principalul, dobânzile deja scadente – nu viitoare, deoarece Regulamentul impune indicarea unei sume concrete -, penalizările contractuale și costurile.

Elemente ce trebuie trimise

Pentru a permite crearea adecvată a procedurii europene de somație de plată este esențial ca presupusul debitor să poată avea acces la întregul conținut al cererii. De aceea, articolul 12(2) prevede: „Procedura europeană de somație de plată trebuie emisă împreună cu o copie a cererii.”

Cu toate acestea, nu toate datele trebuie furnizate. Sunt excluse informațiile date de reclamant în Anexele 1 și 2 la formularul „A” – detaliile bancare și opunerea la un transfer în acțiunea civilă ordinară. Acest lucru este pe deplin înțeles, într-un caz luându-se în considerare nevoia de informații și protecția intimității și, în această ordine, importanța acordării eficientei.

Dacă, în articolul 12(4)(c) se menționează că „pârâtul va fi informat că”, „dacă se introduce o declarație de opoziție, acțiunea va continua²³ în fața instanțelor competente din statul membru de

---

²³ În Titlul IX Procedura ordonanței de plată (art. 999 – art. 1010) din Codul de Procedură Civilă (Legea nr. 134/2010) se precizează că procedura ordonanței de plată se aplică creanțelor certe, lichide și exigibile constând în obligații de plată a unor sume de bani care rezultă dintr-un contract civil, constatat printr-un înscris. Nu sunt incluse în sfera de aplicare a acestei proceduri creanțele înscrise la masa credală în cadrul unei proceduri de insolvență. Creditorul îi va comunica debitorului, prin intermediul executorului judecătoresc sau prin scrisoare recomandată, cu conținut declarat și confirmare de primire, o somație, prin care îi va pune în vedere să plătească suma datorată în termen de 15 zile de la primirea acesteia. Această somație întrerupe prescripția extinctivă. Dacă debitorul nu plătește în termen

---

creditorul poate introduce cererea privind ordonanța de plată la instanța competentă pentru judecarea fondului cauzei în primă instanță.

Cererea privind ordonanța de plată va cuprinde coordonatele creditorului și debitorului; suma ce reprezintă obiectul creanței, temeiul de fapt și de drept al obligației de plată, perioada la care se referă acestea și termenul la care trebuia făcută plata; suma ce reprezintă dobânzile aferente sau alte despăgubiri; semnătura creditorului. La cerere se anexează înscrisurile ce atestă cuantumul sumei datorate. Dovada comunicării somației se va atașa cererii sub sancțiunea respingerii acesteia ca inadmisibilă. Cererea și actele anexate la aceasta se depun în copie în atâtea exemplare câte părți sunt, plus unul pentru instanță.

Dacă părțile nu au stabilit nivelul dobânzii pentru plata cu întârziere, se va aplica rata dobânzii de referință stabilită de Banca Națională a României. Rata de referință în vigoare în prima zi calendaristică a semestrului se aplică pe întregul semestru. Creanța produce dobânzi după cum urmează:

1. în cazul contractelor încheiate între profesioniști, de la data la care obligația a devenit exigibilă;
2. în cazul contractelor încheiate între profesioniști și o autoritate contractantă, fără a fi necesară punerea în întârziere a debitorului: dacă în contract a fost fixat un termen de plată, din ziua următoare acestui termen; dacă termenul de plată nu este fixat în contract, după 30 de zile.
3. în celelalte cazuri, de la data la care debitorul a fost pus sau este de drept în întârziere.

Creditorul poate să pretindă daune-interese suplimentare pentru toate cheltuielile făcute pentru recuperarea sumelor ca urmare a neexecutării la timp a obligațiilor de către debitor. Este lovită de nulitate absolută convenția sau clauza prin care se fixează o obligație de punere în întârziere pentru a opera curgerea dobânzilor sau un termen de la care creanța produce dobânzi, mai mare decât cel prevăzut mai sus.

Pentru soluționarea cererii, judecătorul dispune citarea părților, potrivit dispozițiilor referitoare la pricinile urgente. Citația va fi înmănată părții cu 10 zile înaintea termenului de judecată. La citația pentru debitor se vor anexa, în copie, cererea creditorului și actele depuse de acesta în dovedirea pretențiilor. În citație se va preciza că debitorul este obligat să depună întâmpinare cu cel puțin 3 zile înaintea termenului de judecată, făcându-se mențiune că, în cazul nedepunerii întâmpinării, instanța poate considera aceasta ca o recunoaștere a pretențiilor creditorului. Întâmpinarea nu se comunică reclamantului, care va lua cunoștință de cuprinsul acesteia de la dosarul cauzei.

În cazul în care creditorul declară că a primit plata sumei datorate, instanța ia act de această împrejurare printr-o încheiere definitivă, prin care se dispune închiderea dosarului. Când creditorul și debitorul ajung la o înțelegere asupra plății, instanța ia act de aceasta, pronunțând o hotărâre de expedient. Hotărârea de expedient este definitivă și constituie titlu executoriu.

Dacă debitorul contestă creanța, instanța verifică dacă contestația este întemeiată și, în cazul în care apărarea debitorului este întemeiată, instanța va respinge cererea creditorului prin încheiere. Dacă apărărilor de fond formulate de debitor presupun administrarea altor probe, iar acestea ar fi admisibile, potrivit legii, în procedura de drept comun, instanța va respinge cererea creditorului privind ordonanța de plată prin încheiere. Creditorul poate introduce și o cerere de chemare în judecată potrivit dreptului comun.

În cazul în care instanța constată că pretențiile creditorului sunt întemeiate, va emite o ordonanță de plată, în care se precizează suma și termenul de plată. Dacă instanța, examinând probele cauzei, constată că numai o parte dintre pretențiile creditorului sunt întemeiate, va emite ordonanța de plată numai pentru această parte, stabilind și termenul de plată. În acest caz, creditorul poate formula și o cerere de chemare în judecată potrivit dreptului comun pentru a obține obligarea debitorului la plata restului datoriei. Termenul de plată nu va fi mai mic de 10 zile și nici nu va depăși 30 de zile de la data comunicării ordonanței. Judecătorul nu va putea stabili alt termen de plată, decât dacă părțile se înțeleg în acest sens. Ordonanța se va înmâna părții prezente sau se va comunica fiecărei părți de îndată.

origine în conformitate cu normele acțiunii civile ordinare dacă reclamantul nu a solicitat în mod expres ca acțiunea să se termine în acest caz”, obiectivul este transmiterea noțiunii cu privire la funcționarea acțiunii și nu o noțiune concretă privind poziția reclamantului față de acest aspect.

Examinarea cererii

În conformitate cu articolul 8 din PESP cererea este supusă unei analize preliminare de către instanța căreia îi este prezentată pentru a controla îndeplinirea cerințelor cerute de articolele 2, 3, 4, 6 și 7.

Conform declarațiilor României adresate Comisiei în articolul 29, „Instanța competentă să emită o procedură europeană de somație de plată este instanța competentă să soluționeze cauza în primă instanță [cf. Articolului 2(1) din Ordonanța Guvernului Nr. 5/2001 privind procedura de somație de plată, aprobată de Legea nr. 295/2002]. Acestea sunt judecătoriile și tribunalele”.

Această instanță va evalua „dacă cererea este întemeiată”.

În cazul în care debitorul nu contestă creanța prin întâmpinare, ordonanța de plată va fi emisă în termen de cel mult 45 de zile de la introducerea cererii. Nu intră în calculul termenului perioada necesară pentru comunicarea actelor de procedură și întârzierea cauzată de creditor, inclusiv ca urmare a modificării sau completării cererii.

Împotriva ordonanței de plată debitorul poate formula cerere în anulare în termen de 10 zile de la data înmânării sau comunicării acesteia. Cererea în anulare poate fi introdusă de creditor împotriva încheierilor, precum și împotriva ordonanței de plată în termenul de 10 zile. Prin cererea în anulare se poate invoca numai nerespectarea cerințelor prevăzute pentru emiterea ordonanței de plată, precum și, dacă este cazul, cauze de stingere a obligației ulterioare emiterii ordonanței de plată. Cererea în anulare se soluționează de către instanța care a pronunțat ordonanța de plată, în complet format din 2 judecători și nu suspendă executarea. Suspendarea va putea fi însă încuviințată, la cererea debitorului, numai cu dare de cauțiune, al cărei quantum va fi fixat de instanță. Dacă instanța investită admite, în tot sau în parte, cererea în anulare, aceasta va anula ordonanța, pronunțând o hotărâre definitivă. Dacă instanța investită admite cererea în anulare, va pronunța o hotărâre definitivă prin care va emite ordonanța de plată. Hotărârea prin care a fost respinsă cererea în anulare este definitivă.

Ordonanța de plată este executorie, chiar dacă este atacată cu cerere în anulare și are autoritate de lucru judecat provizorie până la soluționarea cererii în anulare. Ordonanța de plată devine definitivă ca urmare a neintroducerii sau respingerii cererii în anulare. Împotriva executării silite a ordonanței de plată partea interesată poate face contestație la executare, potrivit dreptului comun. În cadrul contestației nu se pot invoca decât neregularități privind procedura de executare, precum și cauze de stingere a obligației ivite ulterior rămânerii definitive a ordonanței de plată.

Deschizând „ușa” mecanismelor folosite de sistemul austriac și german, care a inspirat Regulamentul, este permisă analiza cererii prin mecanismele de prelucrare a datelor automate – cum se întâmplă cu „elektronischen Mahnverfahren” din aceste sisteme.

În temeiul articolului 9, instanța trebuie să acorde reclamantului ocazia de a completa sau rectifica cererea în cazul neîndeplinirii cerințelor prevăzute de articolul 7.

Această oportunitate nu este dată dacă cererea este în mod clar neîntemeiată – dacă faptele indicate de reclamant nu subliniază existența niciunei obligații contractuale - sau cererea este inadmisibilă – de exemplu, dacă nu există legătură transfrontalieră sau materia nu este civilă sau comercială.

Instanța trebuie să prevadă un termen limită pentru completare sau rectificarea. Acest termen poate fi prelungit la discreția instanței.

Nu sunt criteriile exprese pentru definirea acestui termen limită. Singura referință legală la acesta vine din expresia „va preciza un termen limită pe care îl consideră adecvat în aceste circumstanțe”. Astfel, prelungirea acestui termen limită se face într-un mod discreționar – care este clar prevăzut în ultima perioadă a articolului 9(2). Între circumstanțele relevante pentru definirea sa putem găsi distanța geografică și complexitatea mijloacelor pentru a obține unele dovezi.

Admiterea parțială și modificarea cererii

Dacă cerințele indicate în articolul 8 sunt îndeplinite în legătură cu numai o parte a cererii, instanța va emite o procedură europeană de somație de plată, pentru acea parte de cerere, dacă reclamantul acceptă – emiterea va avea loc în temeiul articolului 12.

În procedura de definire a noii valori a cererii, instanța trebuie să audieze reclamantul. În conformitate cu articolul 10(1), „reclamantul va fi invitat să accepte sau să refuze o propunere pentru o procedură europeană de somație de plată pentru suma prevăzută de instanță”. Pentru acesta, există un formular special în anexa la Regulament – formularul C la Anexa III. Oricare ar fi

circumstanțele, reclamantul „va fi informat de consecințele deciziei sale.

Cât despre partea cererii neanalizată și exercitarea drepturilor procedurale anexe se aplică legile interne ale statului membru în care se află instanța ce a propus reducerea cererii. Decizia internă obținută cu privire la această parte este supusă recunoașterii și executării conform Regulamentului Bruxelles I.

„Dacă reclamantul nu reușește să trimită răspunsul în termenul prevăzut de instanță sau refuză propunerea ei, instanța va respinge în întregime cererea pentru o procedură europeană de somație de plată” – articolul 10(3).

Respingerea cererii

Instanța poate respinge cererea numai dacă:

(a) Nu are incidență asupra materiilor civilă și comercială – în sensul dat de articolul 2(1);

(b) Nu are legătură transfrontalieră – articolul 3;

(c) Cererea nu se referă la un creanță pentru o anumită sumă scadentă în momentul introducerii unei cereri pentru o procedură europeană de somație de plată – articolul 4;

(d) Instanța nu are competență internațională în temeiul articolului 6;

(e) Cerințele prevăzute de articolul 7 nu au fost îndeplinite inițial și reclamantul nu a completat sau rectificat cererea în termenul limită stabilit de articolul 9(2);

(f) Cererea este clar neîntemeiată;

(g) În fața unei propuneri a instanțelor privind emiterea parțială a titlului executoriu, reclamantul nu își trimite răspunsul în termenul stabilit sau refuză această propunere – articolul 10.

Este obligatoriu ca reclamantul să poată fi informat despre motivele respingerii cererii sale.

Fără drept de recurs împotriva unei respingeri

Articolul 11(2) conține un ordin ce interzice recursul împotriva respingerii cererii. Acesta corespunde cu materializarea a ceea ce este anunțat în Considerentul (17). Conform acestui considerent „Nu

va exista niciun drept de recurs împotriva respingerii cererii”. Reclamantul poate prezenta, de asemenea, o nouă cerere cerând emiterea unui TEE diferit. Această posibilitate reduce efectele respingerii posibilității de a face recurs.

Această soluție pare să se bazeze pe ideea că suntem în fața unei proceduri pre-judiciare și facultative, ceea ce înseamnă că este asigurată acordarea protecției judiciare efective.

Revizuirea

Pentru atenuarea efectelor acestei respingeri, același considerent a prevăzut că „Acest lucru nu împiedică, totuși, o posibilă revizuire a decizie de respingere a cererii la același nivel de jurisdicție în conformitate cu dreptul național”.

Procedura de revizuire este reglementată de dreptul intern național.

Emiterea unei proceduri europene de somație de plată

Dacă nu sunt motive de respingere și s-au rezolvat dificultățile care, eventual, ar fi putut determina ca reclamantului să i se fi dat oportunitatea de a completa sau rectifica cererea, instanța trebuie să emită o procedură europeană de somație de plată în termen de 30 zile de la introducerea cererii. Dacă această perioadă de timp nu poate fi respectată, această emitere trebuie să aibă loc „cât mai curând posibil” – a se vedea articolul 12 – făcând uz de formularul „E” din Anexa V.

Comunicarea documentelor către pârât

În procedura analizată pârâtul este informat că poate alege între:

- (a) plata către reclamant a sumei indicate în procedură; sau
- (b) opunerea ordinului prin introducerea în instanța de origine a unei declarații de opoziție.

La momentul comunicării documentelor, acesta trebuie să primească datele indicate în articolul 12(4), adică informații privind caracterul unilateral al acțiunii și consecințele lipsei de opoziție, în special cu privire la faptul că „titlul va deveni executoriu dacă nu a fost introdusă o declarație de opoziție în instanță”.

Această comunicare este realizată în conformitate cu normele interne ale statului membru, dar standardele minime prevăzute de articolele 13, 14 și 15 trebuie respectate.

Pentru a permite introducerea unei declarații de opoziție, pârâtul trebuie să primească, la momentul comunicării, forma adecvată pentru acest efect, de exemplu formularul „F” din Anexa VI.

Introducerea unei declarații de opoziție în instanța de origine

Dacă pârâtul se opune procedurii prin introducerea în instanța de origine a unei declarații de opoziție în termenul stabilit de Regulament – 30 zile de la comunicarea procedurii către acesta – cererea părăsește sfera PESP și își pierde dimensiunea europeană – *„acțiunea va continua în fața instanțelor competente din statul membru de origine conform normelor de procedură civilă ordinară”*; a se vedea articolul 17(1).

Acest lucru nu are loc dacă reclamantul a cerut în mod explicit ca acțiunea să se termine în caz de opoziție.

Având în vedere obiectivele urmărite de legislatorul european în acest domeniu și nevoia de a face o interpretare integrată și uniformă a Regulamentelor UE în materie civilă și comercială, trebuie să concluzionăm că reclamantul mai poate folosi Regulamentul cererilor cu valoare redusă – Regulamentul (CE) Nr. 861/2007 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 iulie 2007 de stabilire a unei proceduri europene cu privire la cererile cu valoare redusă – dacă creanța este cuprinsă în limitele acestui Regulament.

Pentru introducerea unei opoziții valabile, pârâtul nu trebuie să precizeze motivele contestării și o poate prezenta pe cale electronică dacă acest lucru este acceptat și disponibil în instanța din statul membru de origine.

Este obligatoriu ca reclamantul să fie „informat dacă pârâtul a introdus sau nu o declarație de opoziție sau trecerea la procedura civilă ordinară” – articolul 17(3).

Titlul executoriu și suprimarea „exequatului”

În fața lipsei opoziției, „instanța de origine va declara imediat procedura europeană de somație de plată folosind formularul standard G prevăzut în Anexa VII” – a se vedea articolul 18(1).

Din acel moment, procedura europeană de somație de plată – care este trimisă reclamantului conform articolului 18(3) – circulă liber în spațiul UE ca o decizie executorie în orice stat membru, fără să fie nevoie de „exequatur” și „fără vreo posibilitate de împotrivire pentru recunoașterea sa” – a se vedea articolul 19.

Aceasta reprezintă structura centrală a Regulamentului având în vedere că, așa cum am văzut în Considerentul 9 „Scopul acestui Regulament este simplificarea, grăbirea și reducerea costurilor litigiilor în cauzele transfrontaliere cu privire la creanțele pecuniare necontestate prin crearea unei proceduri europene de somație de plată și permiterea circulației libere a procedurilor europene de somație de plată în statele membre prin stabilirea unor standarde minime, a căror respectare face inutilă orice acțiune intermediară în statul membru de executare înainte de recunoaștere și executare”.

Legea statului membru de origine este cea care definește cerințele formale de executare.

Revizuirea

După cum permite articolul 20 din PESP, mai poate exista o revizuire excepțională după expirarea termenului opoziției, la cererea pârâtului introdusă în instanța de origine dacă:

(a) Comunicarea s-a făcut fără confirmare de primire din partea lui și nu a fost efectuat în timp util astfel încât să-și poată pregăti apărarea, fără nicio greșeală:

(b) A fost împiedicat să se opună cererii:

(b.1) din cauza *forței majore*;

(b.2) sau a unor circumstanțe extraordinare;

(b.3) fără nicio greșeală din partea sa;

(c) Procedura de somație de plată a fost emisă greșit, adică, încălcând cerințele stabilite de Regulament.

(d) Au loc alte circumstanțe excepționale – aceste circumstanțe nu au fost indicate de legislator astfel încât trebuie identificate ținând cont nu numai de caracterul său excepțional, dar și de paralelismul existent cu cele indicate în mod special – de exemplu dacă cererea conținea fapte false.

În cazurile de revizuire, instanța competentă din statul membru de executare poate, la cererea pârâtului – a se vedea articolul 23:

- (a) Limita procedura de executare la măsurile de protecție; sau
- (b) Condiționa executarea; sau
- (c) În circumstanțe excepționale, suspenda procedura de executare.

Dacă cererea de revizuire este susținută, procedura este declarată anulată; dacă nu, aceasta devine executorie.

8.10. Termene

Cele câteva articole ale Regulamentului nu reproduc conținutul Considerentului (28). În orice caz, chiar luând în considerare că poate reprezenta produsul unei tehnici legislative discutabile, trebuie să acceptăm relevanța exprimării voinței cuprinse ca o încercare de a domina problema termenelor. Conform acestuia, „În scopul calculării termenelor, trebuie aplicat Regulamentul (CEE, Euroatom) Nr. 1182/71 al Consiliului din 3 iunie 1971 privind stabilirea regulilor care se aplică termenelor, datelor și expirării termenelor. Pârâtul trebuie informat despre aceasta și despre faptul că se va ține seama de sărbătorile legale ale statului membru în care se află instanța care emite procedura europeană de somație de plată”.

Sărbătorile judiciare nu sunt incluse aici.

8.11. Executarea

În conformitate cu articolul 21(1), „O procedură europeană de somație de plată care a devenit executorie va fi executată în aceleași condiții ca orice decizie executorie dată în statul membru

de executare”. Poate fi materializată într-o copie a acestei proceduri „după cum este declarată executorie de instanța de origine, care îndeplinește condițiile necesare de stabilire a autenticității sale”, tradusă dacă este necesar – articolul 21(2). Pentru a se începe o procedură de executare în baza unui TEE, reclamantul trebuie să prezinte această copie.

Executarea se face în temeiul articolelor 21, 22 și 23 din PESp. În domeniile neacoperite, este aplicabil dreptul procedural intern al statului membru de executare dacă, în conformitate cu articolul 22:

(a) TEE este incompatibil „cu o decizie anterioară sau un ordin dat anterior în orice stat membru sau stat terț” care:

(a.1) „a implicat aceeași cauză de acțiune între aceleași părți”;

(a.2) „îndeplinește condițiile necesare pentru recunoașterea sa în statul membru de executare”; și

(a.3) „incompatibilitatea nu ar fi putut fi ridicată în acțiunea judiciară în statul membru de origine”;

(b) „Pârâțul a plătit reclamantului suma acordată în procedura europeană de somație de plată”.

Trebuie permise, în legătură cu TEE, toate mijloacele de opoziție acordate în dreptul intern al statului membru de executare în legătură cu procedurile naționale de somație de plată – a se vedea articolul 21(1).

Este fundamental de reținut că TEE nu poate niciodată „să fie revizuit în fond în statul membru de executare” – articolul 22(3).

8.12. Formulare

Ca și în cazul altor regulamente în acest domeniu de cooperare, seria de norme erau însoțite de formulare care urmăresc să standardizeze, să simplifice, să depășească barierele limbajului și să faciliteze comunicările.

Importanța formularelor în această dinamică a fost prevăzută imediat în Considerentul 31 din Concluziile Președinției ale

Consiliului European de la Tampere din 15 și 16 octombrie 1999, care prevedea: „Standardele minime comune trebuie stabilite pentru formulare sau documente în mai multe limbi ce se vor folosi în cauzele transfrontaliere în Uniune. Aceste documente sau formulare trebuie să fie apoi acceptate reciproc ca documente valabile în toate procedurile juridice din Uniune”,

Putem ține cont, prin avantajele folosirii formularelor, de faptul că permit părților să se judece singure, fără nevoia de intervenție din partea unui specialist în drept.

Pe de altă parte, numai intrarea de date pre-formatată poate permite nominalizarea fluxurilor și circulația *urbi et orbi* a procedurii, de exemplu, cereri similare pot fi introduse în întreaga Europă și analizate conform acelorași criterii, permițând astfel un răspuns armonizat al sistemului juridic pe care, după cum s-a declarat, UE îl vrea comun.

Având în vedere țelurile Regulamentului în domeniul folosirii mijloacelor informative, folosirea de formulare are aici scopul complementar de a permite prelucrarea digitală și automată a datelor, după cum are loc în sistemul austriac și german.

8.13. Reprezentarea juridică

Nu este obligatoriu ca reprezentarea de către un avocat sau alt specialist în drept nici pentru reclamant cu privire la cerere nici pentru pârât cu privire la declarație de opoziție. Acest lucru generează nevoia unei griji mai intense față de acordarea drepturilor procedurale și transmiterea de informații de către instanță – a se vedea articolul 24.

Această normă legală are unele aspecte pozitive deoarece permite nivelarea și diseminarea PESP și reducerea costurilor de recuperare a creanțelor transfrontaliere.

Pe de altă parte, merită unele critici deoarece partea tehnică a unor opțiuni legal – cum ar fi alegerea instanței competente – ar trebui, în principiu, să descurajeze incursiunea în acțiunea cetățeanului izolat.

În orice caz, nimic nu interzice reprezentarea de către specialiștii în drept menționați.

8.14. Cheltuieli de judecată

Această acțiune implică plata unor cheltuieli de judecată – care includ și cheltuielile ce trebuie plătite către instanță. Aceste cheltuieli sunt limitate la suma globală a „cheltuielilor de judecată pentru acțiunile civile ordinare fără o procedură europeană de somație de plată” în statul membru în care se află instanța competentă.

Rezultă din Nr. (9) din „Liniile directe pentru completarea formularului de cerere”, anexă la Regulament, că expresia „cheltuieli de judecată” corespunde, aici, la un concept autonom fără legătură directă cu noțiunile interne și chiar să acopere cheltuielile înainte de începerea acțiunii.

8.15. Cazuri practice

O întreprindere cu sediul la Los Angeles, California (X...) a vândut automate de vânzare unei întreprinderi din Bulgaria I..., cu sediul în Sofia, și, după cum au convenit, a livrat aceste automate în mai multe orașe din Bulgaria. Din cauza unor dificultăți economice, I... nu a plătit a doua și a treia parte din preț, adică suma totală de 350.000 euro. Avocații societății X... au recomandat folosirea Regulamentului Nr. 1896/2007 pentru a recupera creanța deoarece nu s-au așteptat la o opoziție din partea pârâtului. Tribunalul Sofia a respins cererea pentru procedura europeană de somație de plată deoarece a considerat că această procedură nu era aplicabilă în acest caz având în vedere că locul în care era sediul lui X... era în afara Uniunii Europene. În fața acestei decizii, X... a făcut recurs în sistemul de drept bulgar susținând că decizia tribunalului de primă instanță nu era

susținută în privința Regulamentului menționat și că, după prezentarea cereri, și-a schimbat sediul în Sofia.

Vă rugăm să comentați acest caz și să găsiți soluțiile legale corecte.

Elemente de rezolvare - Articolele 2, 3 (1),(2), (3), 4, 5 și 6, 11(2).

R..., o societate din România a închiriat 20 automobile comerciale de la întreprinderea T... cu o filială în Berlin și cu sediul în Iași. Suma globală a închirierii a fost de 14.800 euro. Această sumă nu a fost niciodată plătită și automobilele nu i-au fost înapoiate niciodată. R... a inițiat o procedură europeană de somație de plată cerând plata acestei sume adăugată la suma închirierilor datorate până în ziua returnării automobilelor. Tribunalul Iași a emis o procedură europeană de somație de plată folosind formularul standard E din Anexa V la Regulament. După expirarea termenului prevăzut de articolul 16(2), T... a cerut o revizuire susținând că aceasta nu era o cauză transfrontalieră.

Vă rugăm să găsiți normele aplicabile și cadrul legal adecvat al faptelor.

Elemente de rezolvare - Articolele 11(1)(a), 3(1) și (2), 20 din Regulamentul Nr. 1896/2006 și articolul 60(1) din Regulamentul BI.

N..., un cetățean danez născut la Copenhaga și cu domiciliul în Wrocław, Polonia, a trimis prin email Tribunalului București competent pentru audierea cauzei în primă instanță o cerere de emitere a unei PESP împotriva

lui S..., un cetățean român din București, despre care cunoștea doar prenumele și adresa. Această cerere a fost prezentată fără intervenția unui avocat. În această cerere, N... a cerut plata sumei de 25.000 euro, indicând doar că această sumă se referea la daunele suferite într-un accident de mașină care a avut loc în acel oraș, la 30 decembrie 2006, și de care îl considera pe S... responsabil. În cerere, N... a indicat doar numele a trei martori care au văzut accidentul mașinilor. A cerut, de asemenea, plata dobânzilor de întârziere calculate de la 30 decembrie 2006 până la data plății efective. A cerut instanței să-i numească un avocat care să-i reprezinte interesele procedura în următoarele faze ale acțiunii și în eventual fază de executare.

Vă rugăm să analizați acest caz ca și cum ați fi judecătorul acțiunii și să menționați normele aplicabile și soluția corectă, subliniind ce ar putea părea contrar dreptului european.

Elemente de rezolvare - Considerentul (32), momentul aderării României la UE, articolele 1, 2, 3, 4, 6, 7, 24 și 25, manualul cu declarația României privind mijloacele de comunicare acceptate prevăzute de articolul 29(1)(c).

9. Regulamentul (CE) nr.1393/2007 al Parlamentului European și a Consiliului din 13 noiembrie 2007 privind comunicarea actelor judiciare și extrajudiciare în materie civilă și legătura lui cu Regulamentul (CE) nr. 44/2001, Regulamentul (CE) nr. 805/2004 și Regulamentul (CE) nr. 1896/2006

9.1. Introducere

Regulamentul (CE) Nr. 1393/2007 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 noiembrie 2007 privind notificarea sau comunicarea în statele membre a actelor judiciare și extrajudiciare în materie civilă sau comercială („notificarea sau comunicarea actelor”), și abrogarea Regulamentului (CE) Nr. 1348/2000 al Consiliului conține aceste norme legale privind notificarea sau comunicarea documentelor în contextul cooperării judiciare în materie civilă și comercială în spațiul UE.

Acesta a înlocuit Regulamentul (CE) Nr. 1348/2000 menționat anterior datorită mai multor fragilități și limitări pe care acesta le-a arătat în scurta lui „viață”.

Este o serie operațională de reguli ce trebuie aplicate ori de câte ori este nevoie să se transmită conținutul documentelor în contextul cooperării judiciare în materie civilă și comercială în Europa, adică, ori de câte ori această transmitere este necesară în situații cu câte un element transfrontalier.

Așadar, Regulamentul este cel care trebuie folosit atunci când apar asemenea nevoi la aplicarea Regulamentelor nr. 44/2001, 805/2004 și 1896/2006.

9.2. Îmbunătățiri

În fața fostului Regulament, noul regulament prezintă următoarele îmbunătățiri:

- (1) R. 1348/2000 nu cuprindea un termen pentru transmiterea unui act. Noul text a modificat această situație prin crearea sa – a se vedea Considerentul 9 și articolul 7(2);

(2) Perioadele de timp au fost calculate în mod asimetric, în conformitate cu legile naționale, care au creat dificultăți de cunoaștere și interpretare a normelor și au subminat aplicarea uniformă într-un spațiu ce se dorea a fi comun. În noul Regulament problema a fost rezolvată acordând uniformitate sistemului de calculare, un acces mai bun la normele relevante și aplicarea generală și consistentă printr-o singură referire la Regulamentul (CEE, Euratom) Nr. 1182/71 al Consiliului din 3 iunie 1971 privind stabilirea regulilor care se aplică termenelor, datelor și expirării termenelor;

(3) Normele lingvistice au fost clarificate și îmbunătățite, în special cele cu privire la traducerea actelor și documentelor anexate, rezolvând, în termeni legali, problemele deja rezolvate de jurisprudența Curții de Justiție a UE;

(4) Textul existent al articolului 11 cu privire la costurile notificării sau comunicării documentelor a fost îmbunătățit în ceea ce privește „recurgerea la un funcționar judiciar sau la o persoană competentă în temeiul legii statului membru de destinație” și „folosirea unei anumite metode de notificare”;

(5) Mecanismele de notificare sau comunicare prin poștă au fost standardizate în articolul 11 și scrisoarea recomandată cu confirmare de primire sau un echivalent a fost aleasă ca fiind vehiculul comunicării;

(6) S-a stabilit un sistem obligatoriu mai precis de date duble de comunicare în articolul 9, având în vedere că aplicarea sistemului anterior era facultativă și, în opinia Comisiei, deosebit de complex;

(7) A fost facilitată transmiterea, prin mijloace electronice și acces digital de la distanță – în special prin mecanisme create de Rețeaua Judiciară Europeană în Materie Civilă și Comercială – a manualului ce cuprinde o listă a autorităților solicitante și centrale, precum și zonele lor geografice de competență judiciară și alte elemente ale comunicărilor transmise de state în articolul 23, ceea ce nu s-a petrecut în Regulamentul abrogat.

9.3. Obiective

Obiectivul acestui Regulament, după spusele legislatorului European, este de a menține și dezvolta „Uniunea ca un spațiu de libertate, securitate și justiție, în care libera circulație a persoanelor să fie asigurată”, în special prin adoptarea unor „măsurile cu privire la cooperarea judiciară în materie civilă necesare pentru buna funcționare a pieței intern”. Astfel, este mai ales origine economică motivația de la bază. Construirea unui spațiu comun de justiție este, în acest context, instrumentală pentru realizarea scopurilor economice ale Uniunii.

Sub această concepție, problema notificării sau comunicării documentelor nu putea fi exclusă, având în vedere că este un element decisiv pentru acțiunile cu un element transfrontalier.

Conștient de această importanță, legislatorul a stabilit țelurile de a realiza o mai bună transmitere de informații cu privire la conținutul documentelor judiciare și extrajudiciare între instanțele Uniunii Europene făcând această transmitere mai fluidă, mai rapidă și mai simplă.

9.4. Domeniu de aplicare

Domeniul său de aplicare este materia civilă și comercială.

Sunt excluse din el aspectele fiscale, vamale sau administrative și răspunderea „*Statului privind acte sau omisiuni în cadrul exercitării autorității publice (acte iure imperii)*” – articolul 1(1).

Conceptul de materie civilă și comercială este autonom și evolutiv, ca și în cazul Regulamentelor analizate anterior. Jurisprudența menționată este de asemenea relevantă aici.

Noțiunea despre limitele sale este obținută prin analiza obiectivelor și scopurilor definite de articolul 81 din *Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene*.

Acesta reglementează nu numai notificarea documentelor judiciare, ci și a celor extrajudiciare. Despre aceste concepte, trebuie să ținem seama că și ele sunt autonome și originare din

dreptul european, așadar folosirea noțiunilor provenite din sistemele interne ale statelor membre trebuie evitată – cu privire la noțiunea specială de documente extrajudiciare, a se vedea Cauza CEJ C-14/08 do TJUE, „*Roda Golf & Beach Resort, S.L.*”. Conform acestei cauze, cooperarea judiciară poate să apară în afara acțiunii judiciare dacă: (a) are o legătură transfrontalieră; (b) notificarea poate contribui la o mai bună funcționare a pieței interne și (c) nu reprezintă o sarcină excesivă pentru autoritățile judiciare implicate.

Regulamentul se aplică ori de câte ori urmărește „*transmiterea de documente judiciare sau extrajudiciare în materie civilă sau comercială pentru notificarea între statele membre*” – Considerentul (2).

Având în vedere că este luată în considerare transmiterea reală a acestor documente și nu doar practica actelor oficiale, Regulamentul nu se aplică dacă „*nu se cunoaște adresa persoanei căreia i se notifică sau comunică actul*” – articolul 1(2).

Dacă sunt mai multe adresa, trebuie aleasă de către cel care solicită notificarea sau comunicarea actului adresa la care poate fi contactat destinatarul.

Din aceleași motive, se pare că încalcă spiritul Regulamentului o normă ce impune străinilor, pentru efecte procedurale, indicarea unei adrese pentru notificarea sau comunicarea documentelor, într-un stat membru în care nu locuiesc sau își desfășoară activitatea.

Din motive evidente, Regulamentul nu se aplică dacă nu este necesar – acest lucru se întâmplă, de exemplu, dacă o corporație are o agenție sau un reprezentant împuternicit să primească notificarea documentelor în statul membru al acțiunii.

Cât despre intervenția reprezentanților, s-a întrebat în întrebarea preliminară din Sad Rejonowy w Koszalinie (Republica Polonia), făcută la 28 iunie 2011 – Krystyna Alder și Ewald Alder împotriva Sabina Orłowska și Czesław Orłowski – Cauza C-325/11 – dacă „articolul 1(1) din Regulamentul (CE) Nr. 1393/2007, precum și articolul 18 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene”

trebuie „interpretate în sensul că este permis ca documentele judiciare destinate unei persoane cu domiciliul sa reședința obișnuită într-un alt stat membru să fie păstrate la dosar cu consecința că acestea sunt considerate notificate în cazul în care această persoană nu a numit un reprezentant autorizat domiciliat în statul membru în care este pendinte procedura judiciară”.

9.5. Aplicabilitatea

Regulamentul Nr. 1393/2007 este direct aplicabil în statele membre fără să fie nevoie de o acceptare internă și o procedură de conversie – articolul 288 din TFUE.

La fel ca în Regulamentul Nr. 1348/2000, aplicarea acestui Regulament s-a extins și asupra Danemarcei – a se vedea acordul din 19.10.2005, în JO L 300/55, 17.11.2005, și JO 94/70, din 4.4.2007.

9.6. Agențiile de transmitere și de primire

Funcționarii publici, autoritățile sau alte persoane desemnate de statele membre pot avea fie funcția de „agenții de transmitere”, competente să transmită documente judiciare sau extrajudiciare ce vor fi notificate în alt stat membru și de „agenții de primire”, competente să primească documente judiciare sau extrajudiciare din alt stat membru – articolul 2(1) și (2). De asemenea, poate exista o singură agenție care să îndeplinească ambele funcții și un stat federal, un stat în care se aplică mai multe sisteme juridice sau un stat cu unități teritoriale autonome va putea desemna chiar mai multe asemenea agenții – articolul 2(3). Sunt plănuite aici, intervenții private sau semi-private, ca și în cazul „huissiers de justice”.

În România, agenții de primire sunt judecătorii, după cum a fost transmis Comisiei.

9.7. Organisme centrale

În ciuda păstrării intervențiilor instituționale ale reprezentantului organismelor centrale cu putere executivă,

Regulamentul i-a restricționat acțiunea la „(a) furnizarea informațiilor agențiilor de transmitere; (b) identificarea de soluții pentru orice dificultăți care pot să apară cu ocazia transmiterii actelor în scopul notificării sau al comunicării; (c) înaintarea, în cazuri excepționale, la cererea unei agenții de transmitere, a unei cereri de notificare sau comunicare către agenția competentă de primire” – articolul 3.

Chiar dacă regula aici este numirea unui singur organism central pe stat membru, „statele federale, statele în care sunt în vigoare mai multe sisteme de drept sau statele în care există unități teritoriale autonome” au libertatea „de a desemna mai multe organisme centrale” – *idem*.

9.8. Canale

Organismele centrale au o acțiune limitată deoarece legislatorul european a dorit să creeze un sistem de notificare sau comunicare directă și descentralizată alăturându-se unui canal unic care are, la un capăt, pe cel care solicită notificarea sau comunicarea documentelor și, la celălalt capăt, pe cel care o realizează. Acest lucru rezultă, în mod clar, din articolele 4 – 11 și 16.

Prin această arhitectură s-a urmărit producerea eficacității și rapidității, fiind evident marile potențiale ale unui mecanism neintermediat de cooperare judiciară.

Această strategie poate fi găsită în multe alte Regulamente din acest domeniu – a se vedea, de exemplu, Regulamentul (CE) Nr. 1206/2001 al Consiliului din 28 mai 2001 privind cooperarea între instanțele statelor membre în domeniul obținerii de probe în materie civilă sau comercială.

Pentru facilitarea funcționării canalelor directe, s-a creat un manual cuprinzător ce poate fi găsit în versiunea în limba română în Atlasul Judiciar European în Materie Civilă. Acest manual conține identificarea diverselor agenții și comunicările statelor membre trimise pentru a ușura aplicarea practică a Regulamentului.

9.8.1. Transmiterea prin canale consulare sau diplomatice

În ciuda celor preferate, coopera judiciară directă nu este singurul mijloc acceptat de textul de lege analizat. În conformitate cu articolele 12 și 13, în circumstanțe excepționale, un stat membru poate folosi canale consulare sau diplomatice pentru înaintea documentelor judiciare, în scopul notificării sau comunicării la agențiile altui stat membru și notificarea sau comunicarea efectivă de documente judiciare persoanelor cu reședința în alt stat membru, fără vreo constrângere, direct prin canalele sale diplomatice sau agenții consulari.

Acest lucru se petrece, de asemenea, fără a aduce atingere faptului că, cum s-a petrecut în Franța, orice „stat membru poate aduce la cunoștință, conform articolului 23(1), că se opune acestei notificări sau comunicări în teritoriul său, dacă documentele vor fi notificate sau comunicate cetățenilor statului membru în care își au originea documentele”.

9.8.2. Notificarea sau comunicarea prin poștă

De asemenea, este permis fiecărui stat membru să „efectueze notificarea sau comunicarea de documente judiciare direct prin poștă persoanelor cu reședința în alt stat membru prin scrisoare recomandată cu confirmare de primire sau un echivalent” – articolul 14.

9.8.3. Notificarea sau comunicarea directă

În cele din urmă, articolul 15 stabilește că „orice persoană care are un interes într-o cauză poate efectua notificarea sau comunicarea actelor judiciare direct prin intermediul funcționarilor judiciari, al autorităților sau al altor persoane competente din statul membru de primire, în cazul în care o astfel de transmitere directă este permisă în conformitate cu legislația aceluia stat membru”.

9.8.4. Relația dintre canale pentru realizarea notificării sau comunicării

În ceea ce privește relația dintre mai multe canale pentru realizarea notificării sau comunicării și posibilitatea cumulării sale, trebuie avut în vedere ceea ce a decis Cauza CJE C-473/04, 09.02.2006, Plumex împotriva Young Sports NV. În acest caz, Curtea a declarat că Regulamentul (CE) Nr. 1348/2000 al Consiliului din 29 mai 2000 „nu stabilește nicio ierarhie între metoda de transmitere și notificare prevăzute de articolele 4 – 11 al acestuia și cea prevăzută de articolul 14 al acestuia și, prin urmare, este posibil să se notifice sau comunice un document judiciar prin una sau prin ambele metode”. Acest lucru se aplică noului Regulament, având în vedere că structura și normele sale nu s-au schimbat în acest domeniu.

Această decizie a Curții de Justiție a Uniunii Europene a arătat, de asemenea, că „dacă transmiterea și notificarea sunt realizate atât prin metoda prevăzută de articolele 4 – 11, cât și prin metoda prevăzută de articolul 14, pentru a determina persoana căreia îi este făcută notificarea, data de la care începe să curgă termenul procedural legat de realizarea comunicării, trebuie raportată la data la care prima comunicare a fost făcută efectiv”.

9.9.1. Formulare

La fel ca în cazul multor altor Regulamente în materie civilă și comercială, textul de lege menționat face uz de formulare. Aceste formulare sunt anexate la Regulament și, prin aceasta, se urmărește să se producă uniformitate, rapiditate, simplificare și să se depășească barierele lingvistice.

Formularul ce cuprinde cererea „se completează în limba oficială a statului membru de destinație sau, în cazul în care există mai multe limbi oficiale în statul membru în cauză, în limba oficială sau una dintre limbile oficiale ale locului unde urmează să se facă notificarea sau comunicarea, sau într-o altă limbă pe care statul membru respectiv a indicat că o acceptă” – articolul 4(3).

9.9.2. Formalități

Articolul 4(4) stabilește că „actele și toate documentele transmise sunt scutite de legalizare, precum și de orice altă formalitate echivalentă”. Această scutire nu acoperă nevoia traducerii. Aceasta trebuie făcută într-o „limbă pe care destinatarul o înțelege” sau „în limba oficială a statului membru de destinație sau, în cazul în care în acest stat membru există mai multe limbi oficiale, limba oficială sau una dintre limbile oficiale ale locului în care urmează să se efectueze notificarea sau comunicarea” – articolul 8(1)(a) și (b).

9.10. Traducerea documentelor

În acest punct, trebuie avut în vedere ceea ce reiese din Cauza CEJ C-14/07 din 08.05.2008, „Ingenieurburo Michael Weiss und Partner GbR împotriva Industrie und Handelskammer Berlin”, în următoarea direcție interpretativă: „faptul că destinatarul unui document notificat sau comunicat a convenit într-un contract încheiat cu reclamantul în cursul afacerii că respectiv corespondența se va purta în limba statului membru de transmitere nu generează presupunerea unor cunoștințe a acelei limbi, ci este o probă pe care instanța o poate lua în considerare pentru a stabili dacă acel destinatar înțelege limba statului membru de transmite astfel încât să-i permită să-și apere aceste drepturi”.

Conform aceleiași decizii, sunt diferite cerințele, în funcție de natura documentului de notificat sau comunicat, adică, cererile sunt diferit dacă „documentele permit pârâtului să înțeleagă subiectul și motivele cererii reclamantului și să fie conștient de existența unor acțiuni judiciare în care își poate apăra drepturile” sau „au o funcție pur și simplu de probă, diferită de scopul în sine al notificării sau comunicării”.

Reiese din această cauză că „instanța națională are datoria de a determina dacă conținutul actului de sesizare a instanței este

suficient pentru a permite pârâtului să-și apere drepturile sau dacă este necesar ca partea care introduce acțiunea să remedieze faptul că o anexă necesară nu a fost tradusă”.

Dacă anexele sunt prevăzute în corespondența contractuală definită în contract, după cum este admis în limba statului de origine, destinatarul unei notificări de documente care a introdus acțiunea nu ar putea, oricum, invoca prevedea articolului 8(1) din fostul Regulament de a refuza primirea acestor anexe.

Regulamentul nu impune reclamantului traducerea actului ce trebuie notificat, ci va „fi informat de către agenția de transmitere căreia îi înaintează actul în vederea transmiterii că destinatarul poate refuza primirea acestuia, dacă actul nu este redactat în una din limbile prevăzute la articolul 8”, adică o limbă pe care destinatarul o înțelege sau o limbă oficială – articolul 5(1).

Reclamantul nu va plăti costurile traducerii înainte de transmiterea documentului, fără prejudicierea vreunei posibile decizii ulterioare de către instanță sau autoritate competentă cu privire la răspunderea pentru aceste costuri – articolul 5(2).

Dacă destinatarul refuză, în baza nepotrivirii limbii, agenția de primire „informează imediat agenția de transmitere (...) și returnează cererea și actele a căror traducere este solicitată” – articolul 8(2).

În acest context, reclamantul trebuie să asigure traducerea necesară pentru a face notificarea sau comunicarea viabilă – articolele 8(2) și (3).

Este relevant, în acest domeniu, conținutul deciziei Cauzei CJUE C-443/02, din 08.11.2005, *Gotz Leffer împotriva Berlin Chemie AG*, din care merită menționat următorul extras: „dacă destinatarul unui document l-a refuzat pe motiv că nu este în limba oficială a statului membru de destinație sau în limba statului membru de transmitere pe care destinatarul o înțelege, expeditorul poate remedia acest lucru trimițând traducerea solicitată” și „dacă destinatarul unui document l-a refuzat pe motiv că nu este într-o limbă oficială a statului membru de destinație sau într-o limbă

oficială a statului membru de transmitere pe care destinatarul o înțelege, acea situație poate fi remediată prin trimiterea unei traduceri a documentului în conformitate cu procedura prevăzută de Regulamentul nr. 1348/2000 cât mai curând posibil".

Cauza a subliniat importanța controlului – de către judecătorul național, în situații de neînfrățire a pârâtului – asupra trimiterii efective a unei traduceri la timp pentru a permite prezentarea unei opoziții.

Modul de depășire a unei situații în care lipsește traducerea necesară este reglementat, în partea neacoperită de Regulament, de dreptul procedural intern. Asupra acestui punct, cauza *Leffer* menționată a definit că „este obligatoriu pentru instanța națională să aplice dreptul procedural național având grijă să asigure întreaga eficacitate a aceluși regulament, în conformitate cu obiectivul său”.

9.11.1. Data notificării sau comunicării

Problema stabilirii datei valabile a notificării sau comunicării, în cauze caracterizate de lipsa traducerii inițiale, este rezolvată de articolul 8(3) prin crearea unui dublu moment de referință. Așadar, relevant în acest sens este: (a) „data la care acesta este notificat sau comunicat în conformitate cu legislația statului membru de destinație” sau (b) „în cazul în care, conform legislației unui stat membru, un act trebuie notificat sau comunicat într-un termen determinat, data care se ia în considerare în ceea ce privește reclamantul este data notificării sau comunicării documentului inițial în temeiul articolului 9(2)”.

Pe lângă situațiile analizate în articolul 8(3) guvernează articolul 9 care consideră ca dată de notificare sau comunicare momentul în care un document „este notificat sau comunicat în conformitate cu dreptul statului membru de destinație”.

Totuși, nu va fi așa, în temeiul alineatului (2), dacă documentul trebuie notificat sau comunicat într-o anumită perioadă de timp. În această situație, „data care trebuie luată în considerare

cu privire la reclamant va fi cea stabilită de dreptul aceluși stat membru”.

9.11.2. Întârzierile notificării sau comunicării

Putem extrage din articolul 7(2) că este puternică comprimarea timpului notificării, în mod clar în vederea producerii rapidității în acest domeniu de cooperare judiciară europeană.

Compromisul general al agenției de primire este „să facă toți pașii necesari pentru realizarea notificării documentului cât mai repede posibil”. Impunerea specifică este să fie realizată „în orice caz în termen de o lună de la primire”.

Dacă nu a fost posibil să se realizeze comunicarea în termen de o lună de la primire, activitatea de cooperare nu este terminată și agenția de primire „continuă să ia măsurile necesare pentru notificarea sau comunicarea actului, cu excepția unor dispoziții contrare din partea agenției de transmitere, în cazul în care notificarea sau comunicarea pare să se poată efectua într-un termen rezonabil” – articolul 7(2)(b). Legislatorul european nu a dat niciun element pentru definirea „termenului rezonabil, așadar acest concept trebuie completat prin noțiunile rezultate din experiența profesională și bunul simț al persoanelor responsabile pentru această evaluare.

9.11.3. Dovada notificării sau comunicării²⁴

---

²⁴ În Codul de Procedură Civilă (Legea nr. 134/2010), art. 148 și urm., comunicarea citațiilor și a tuturor actelor de procedură se va face, din oficiu, prin agenții procedurali ai instanței sau prin orice alt salariat al acesteia, precum și prin agenți ori salariați ai altor instanțe, în ale căror circumscipții se află cel cărui i se comunică actul. Comunicarea se face în plic închis, la care se alătură dova de înmânare/procesul-verbal și înștiințarea. În cazul în care comunicarea nu este posibilă, aceasta se va face prin poștă, cu scrisoare recomandată, cu conținut declarat și confirmare de primire, în plic închis, la care se atașează dova de primire/procesul-verbal și înștiințarea. La cererea părții interesate și pe cheltuiala sa, comunicarea actelor de procedură se va putea face în mod nemijlocit prin executori judecătorești. Comunicarea citațiilor și a altor acte de procedură se poate face de grea instanței și prin telefax, poștă electronică sau prin alte mijloace. În vederea confirmării, instanța, odată cu actul de procedură, va comunica un formular. Instanțele au drept de acces direct la bazele de date electronice sau la alte sisteme de informare deținute de autorități și instituții publice.

Următoarele persoane sunt citate după cum urmează: personalul misiunilor diplomatice și cetățenii români trimiși să lucreze în cadrul personalului organizațiilor

---

internaționale, precum și membrii de familie care locuiesc cu ei, cât timp se află în străinătate, prin Ministerul Afacerilor Externe; alți cetățeni români, aflați în străinătate în interes de serviciu, inclusiv membrii familiilor care îi însoțesc, prin organele centrale care i-au trimis; celelalte persoane care se află în străinătate, dacă au domiciliul sau reședința cunoscută, printr-o citație scrisă trimisă cu scrisoare recomandată cu conținut declarat și confirmare de primire, recipisa de predare a scrisorii la poșta română, în cuprinsul căreia vor fi menționate actele ce se expediază, ținând loc de dovadă a îndeplinirii procedurii, dacă prin tratate sau convenții internaționale la care este parte România ori prin acte normative speciale nu se prevede altfel. Dacă domiciliul sau reședința celor aflați în străinătate nu este cunoscut/cunoscută, citarea se face prin afișare. În toate cazurile, dacă cei aflați în străinătate au mandat cunoscut în țară, va fi citat numai acesta din urmă; cei cu domiciliul sau reședința necunoscută, potrivit art. 162;

Persoanele care se află în străinătate, citate pentru primul termen de judecată, vor fi înștiințate prin citație că au obligația de a-și alege un domiciliu în România unde urmează să li se facă toate comunicările privind procesul. În cazul în care acestea nu se conformează, comunicările li se vor face prin scrisoare recomandată, recipisa de predare la poșta română a scrisorii, în cuprinsul căreia vor fi menționate actele ce se expediază, ținând loc de dovadă de îndeplinire a procedurii.

Citația și celelalte acte de procedură vor fi înmânate părții cu cel puțin 5 zile înaintea termenului de judecată.

Înmânarea citației și a tuturor actelor de procedură se face personal celui citat, la locul citării stabilit sau oriunde se află cel citat. Citația poate fi predată, după caz, administratorului, portarului ori celui care în mod obișnuit îl înlocuiește etc.

Comunicarea citației se va face persoanei în drept să o primească, care va semna dovada de înmânare certificată de agentul însărcinat cu înmânarea. Dacă destinatarul primește citația, dar refuză să semneze sau nu o poate semna, agentul va întocmi un proces-verbal în care va arăta aceste împrejurări. Dacă destinatarul refuză să primească citația, agentul o va depune în cutia poștală. În lipsa cutiei poștale, va afișa pe ușa locuinței destinatarului o înștiințare și agentul va întocmi un proces-verbal. Dacă destinatarul nu este găsit la domiciliu ori reședință sau, după caz, sediu, agentul îi va înmâna citația unei persoane majore din familie sau, în lipsă, oricărei alte persoane majore care locuiește cu destinatarul ori care, în mod obișnuit, îi primește corespondența. Când destinatarul locuiește într-un hotel sau într-o clădire compusă din mai multe apartamente și nu este găsit la această locuință a sa, agentul îi va comunica citația administratorului, portarului sau celui care, în mod obișnuit, îl înlocuiește. Agentul are obligația ca să depună citația, precum și procesul-verbal la sediul instanței de judecată ori la cel al primăriei în raza căreia destinatarul locuiește sau își are sediul, urmând ca acestea să comunice citația.

Dovada de înmânare a citației sau a altui act de procedură ori, după caz, procesul-verbal va cuprinde mai multe mențiuni referitoare la data întocmirii, coordonatele agentului, destinatarului și instanței, semnăturile și, în cazul procesului verbal, arătarea motivelor pentru care a fost întocmit.

Procedura se socotește îndeplinită la data semnării dovezii de înmânare ori, după caz, a încheierii procesului-verbal; în cazul citării ori comunicării altui act de procedură efectuate prin poștă sau curierat rapid, procedura se socotește îndeplinită la data semnării de către parte a confirmării de primire ori a consemnării, de către funcționarul poștal sau de către curier a refuzului acesteia de a primi corespondența; în cazul citării sau comunicării altui act de procedură, procedura se socotește îndeplinită la data arătată pe copia imprimată a confirmării expedierii, certificată de grefierul care a făcut transmisiunea.

Când comunicarea actelor de procedură nu se poate face deoarece imobilul a fost demolat, a devenit nelocuibil sau de neîntrebuințat ori destinatarul actului nu mai locuiește în imobilul respectiv sau atunci când comunicarea nu poate fi făcută din alte motive asemănătoare, agentul va raporta cazul grefei instanței spre a înștiința din timp partea care a

Având în vedere că procedura de cooperare judiciară analizată aici urmărește transmiterea de cunoștințe și conținutul documentelor în scopuri formale, notificarea sau comunicarea trebuie demonstrate formal. În consecință, articolul 9 din Regulamentul Nr. 1393/2007 impune emiterea unui „certificat de notificare sau comunicare” care poate indica completarea acestor formalități. Acest certificat va fi "elaborat în formularul tip prevăzut în anexa I și se transmite agenției de transmitere, împreună cu copie a acestui notificat sau comunicat". Acest certificat trebuie completat „în limba oficială sau în una dintre limbile oficiale din statul membru de origine sau într-o altă limbă pe care statul membru de origine a indicat că o poate accepta” – articolul 10(2).

Certificatul este emis de către agenția de primire – care, în România, corespunde cu judecătoria – astfel cum rezultă din Manualul care a compilat declarațiile României și care poate consultat în Atlasul Judiciar European.

Dacă notificarea sau comunicarea este realizată prin poștă, primirea scrisorii de confirmare este indicată printr-o confirmare de primire sau un echivalent.

---

cerut comunicarea despre această împrejurare și a-i pune în vedere să facă demersuri pentru a obține noua adresă unde urmează a se face comunicarea.

Când reclamantul învederează, motivat, că, deși a făcut tot ce i-a stat în putință, nu a reușit să afle domiciliul pârâtului sau un alt loc unde ar putea fi citat potrivit legii, instanța va putea încuviința citarea acestuia prin publicitate. Citarea prin publicitate se face afișându-se citația la ușa instanței, pe portalul instanței de judecată competente și la ultimul domiciliu cunoscut al celui citat. În cazurile în care apreciază că este necesar, instanța va dispune și publicarea citației în Monitorul Oficial al României sau într-un ziar central de largă răspândire. Odată cu încuviințarea citării prin publicitate, instanța va numi un curator dintre avocații baroului care va fi citat la dezbateri pentru reprezentarea intereselor pârâtului. Când legea sau instanța dispune ca citarea părților sau comunicarea anumitor acte de procedură să se facă prin afișare, această afișare se va face la instanță de către grefier, iar în afara instanței, de agenții însărcinați cu comunicarea actelor de procedură, încheindu-se un proces-verbal.

După sesizarea instanței, dacă părțile au avocat sau consilier juridic, cererile, întâmpinările ori alte acte se pot comunica direct între aceștia. Partea prezentă în instanță personal, prin avocat sau prin alt reprezentant este obligată să primească actele de procedură care i se comunică în ședință. Dacă se refuză primirea, actele și înscrisurile se consideră comunicate prin depunerea lor la dosar. Dacă în cursul procesului una dintre părți și-a schimbat locul unde a fost citată, ea este obligată să încunoștințeze instanța, în caz contrar procedura de citare fiind valabil îndeplinită la vechiul loc de citare.

Aceste două documente sunt fundamentale în scopuri procedura în contextul litigiilor transfrontaliere, deoarece marchează începutul întârzierilor și cunoașterea existenței unui anumit fapt procedural pentru a permite exercitarea drepturilor.

De exemplu, conținutul lor este fundamental pentru a se evalua, în cazul pronunțării unei hotărâri în lipsă, „dacă actul de sesizare a instanței sau un alt act echivalent nu a fost comunicat sau notificat pârâtului care nu s-a înfățișat în timp util și într-o manieră care să-i permită acestuia să-și pregătească apărarea, dacă pârâtul nu a introdus o acțiune împotriva hotărârii atunci când a avut posibilitatea să o facă”, în sensul articolului 34(2) din RBI - și al articolului 48(1)(b) din ultima propunere de revizie a acestui Regulament. În această situație putem vedea că acest certificat este atât de important încât conținutul său este decisiv la determinarea eventualului refuz de recunoaștere a unei hotărâri în statul membru de executare – care este cel ce emite certificatul.

9.12. Nevoia de depășire a dificultăților

Prioritatea este depășirea dificultăților prin aranjamente reciproce și strânsă colaborare, evitând simpla restituire a cererilor.

Din acest motiv, chiar dacă, de exemplu, competența aparține unei agenții interne diferite, cererea trebuie retrimisă direct acesteia. În acest domeniu, datoriile de informare reciprocă sunt puternice și permanente – a se vedea articolul 6(4) și (2). Agenția competentă este, de asemenea, obligată prin aceasta și trebuie să informeze agenția de transmitere, prin cel mai rapid mijloc de transmitere posibil în temeiul articolului 6(1), ca și cum procedura de cooperare tocmai ar fi început.

Dacă cererea a fost trimisă și competența îndeplinirii ei aparține unei agenții a unui stat membru diferit, atunci cererea trebuie înapoiată având în vedere că agenția de primire nu are nicio competență de a trimite cererea negenerată în propriul stat.

În cele din urmă, „dacă cerere de notificare sau de comunicare este, în mod vădit, în afara domeniului de aplicare a

prezentului regulament sau dacă neîndeplinirea cerințelor de formă impuse face imposibilă notificarea sau comunicarea, cererea și actele transmise sunt returnate (...) agenției de transmitere" conform articolului 6(3).

9.13. Legea aplicabilă

Documentul trebuie notificat sau comunicat în conformitate cu legea statului membru de destinație dacă nu se depune nicio cerere specială.

Se poate cere, de asemenea, ca notificarea sau comunicarea să fie făcută printr-o metodă specială indicată de agenția de transmitere. Această cerere trebuie acceptată cu excepția cazului în care „o astfel de modalitate este incompatibilă cu legislația statului membru în cauză” – articolul 7(1). Având în vedere atenția acordată eficacității și răspunsului global la nevoi, această incompatibilitate este relevantă numai dacă rezultă din coliziunea cu principiile structurale ale sistemului intern sau cu politica publică.

9.14. Neprezentarea la înfățișare

Articolul 19 reglementează toate situațiile de neprezentare la înfățișare, aceste cuvinte corespunzând oricărei situații în care pârâtul nu s-a prezentat.

În acest context, „pronunțarea hotărârii se suspendă până când se stabilește” dacă „notificarea sau comunicarea ori remiterea a avut loc în timp util pentru ca pârâtul să își poată pregăti apărarea” și că „(a) actul a fost notificat sau comunicat conform unei proceduri prevăzute de dreptul intern al statului membru de destinație pentru notificarea sau comunicarea actelor, în cauzele interne, către persoanele aflate pe teritoriul său; sau (b) actul a fost în fapt remis pârâtului sau la domiciliul acestuia prin alt mijloc prevăzut în prezentul regulament” – articolul 19(1).

Judecătorul poate hotărî chiar dacă certificatul de notificare sau remitere a fost primit, dacă în mod cumulativ: „(a) actul a fost

transmis prin unul dintre mijloacele prevăzute în prezentul regulament; (b) de la data transmiterii actului s-a scurs un termen considerat adecvat de către judecător în acest caz, dar nu mai puțin de șase luni; (c) nu a putut fi obținut niciun tip de certificat, cu toate că autoritățile sau organismele competente ale statului membru de destinație au întreprins toate demersurile rezonabile în sensul obținerii acestuia". Ultimul alineat pare dificil de înțeles având în vedere structura Regulamentului care se bazează pe informații permanente în actorii procedurilor de cooperare judiciară, rapiditatea bazându-se strict pe întârzieri și accentuând colaborarea efectivă cu autoritățile judiciare ale altui stat. Pe de altă parte, poate reprezenta o supapă de evadare a sistemului, protejând părțile împotriva fragilităților sistemului.

Aceste granițe nu ating măsurile provizorii sau asigurătorii care pot fi întotdeauna dispuse în caz de urgență – articolul 19(3).

Este atât de mare importanță data exercitării drepturilor la apărare și la un proces echitabil încât i s-a acordat judecătorului atribuția inovatoare „de repunere în termen a pârâtului pentru exercitarea unei căi de atac” în condițiile prevăzute în articolul 19(4).

9.15. Costurile notificării sau comunicării

Problema costurilor notificării sau comunicării apărută în Regulamentul 1348/2000 abrogat având în vedere că puteau depăși 150 euro a fost complet transparentă și nu putea fi știută dinainte. Profundă a fost diferența dintre sistemele europene în acest domeniu, oscilând între modele de intervenție judiciară exclusivă și sistem de ce bazează pe acțiunea specialiștilor. În primul, nu s-au colectat costuri, iar în al doilea rambursarea era inevitabilă.

Acest Regulament a vrut să lucreze cu ambele sisteme încercând să asigure funcționarea în cadrul lor.

În fața dificultăților pre-existente, noul Regulament a consacrat principiul scutirii de „plata sau rambursarea taxelor sau a cheltuielilor ocazionate de serviciile oferite în acest sens de statul membru de primire” – a se vedea articolul 11(1).

Dacă realizarea notificării sau comunicării implică intervenția unor specialiști care trebuie plătiți autonom, articolul 11(2)(a) impune această plată.

La fel se întâmplă și dacă costurile sunt ocazionate de folosirea unei anumite metode de notificare sau comunicare – articolul 11(2)(b).

Aceste plăți pot fi cerute în avans sau ca rambursare a cheltuielilor.

Cu intenția de a combate lipsa de transparență și predictibilitate anterioară, Regulamentul cere ca costurile "ocazionate de recurgerea la un funcționar judiciar sau la o persoană competentă în temeiul legii statului membru de destinație să corespundă unei singure taxe fixe stabilită de acel stat membru dinainte cu respectarea principiilor proporționalității și nediscriminatorii". Aceste taxe fixe trebuie comunicate dinainte Comisiei de către statele membre.

Aceste valori sunt cuprinse în manual menționat care poate fi găsit în Atlasul Judiciar European în Materie Civilă. Din analiza sa putem concluziona că este enormă asimetria din acest domeniu.

Aici putem găsi declarația României, transmisă în 2007: „În baza articolului 722 din Codul de procedură civilă, notificarea sau comunicarea documentelor este gratuită dacă se face de instanță prin intermediul agenților de procedură. Articolul 722. – (1) Îndeplinirea și comunicarea actelor de procedură va fi realizată gratuit. (2) Cheltuielile necesare pentru elaborare și notificarea sau comunicarea, prin poștă sau alte mijloace, a actelor de procedură generate printr-un proces vor fi acoperite din fonduri alocate special în acest scop de la bugetul de stat. Articolul 90 și următoarele din Codul de procedură civilă prevăd în detaliu modul în care instanța notifică sau comunică actele prin intermediul executorului judecătoresc”.

10. Regulamentul (CE) nr. 861/2007 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 iulie 2007 de stabilire a unei proceduri europene cu privire la cererile cu valoare redusă, inclusiv cazuri practice

Regulamentul (CE) Nr. 861/2007 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 iulie 2007 de stabilire a unei proceduri europene cu privire la cererile cu valoare redusă (în cele cu urmează: Regulamentul PCVR)²⁵ este menit să faciliteze accesul la justiție prin simplificarea soluționării litigiilor transfrontaliere privind cererile cu valoare redusă în materie civilă și comercială, având în vedere cheltuielile de judecată care adeseori se ridică la o valoare disproporționată în raport cu valoarea cererii. În acest sens, Regulamentul stabilește dispoziții uniforme cu privire la aplicarea Procedurii europene cu privire la cererile cu valoare redusă (în cele cu urmează: PCVR) și suprimă obligativitatea procedurii de exequatur în alte State Membre ale UE.

10.1. Domeniul de aplicare

Domeniul de aplicare al Regulamentului PCVR este definit pe modelul instrumentelor de drept internațional privat. Astfel Regulamentul se aplică în cauzele transfrontaliere,²⁶ în materie civilă și comercială,²⁷ indiferent de natura instanței. Regulamentul nu se aplică în special în materie fiscală, vamală sau administrativă, nici în ceea ce privește răspunderea statului pentru acte sau omisiuni în cadrul exercitării autorității publice (*acta jure imperii*). Din acest motiv, cererile incluse în domeniul de aplicare al Regulamentului sunt contestate și necontestate, precum și contractuale și ne-contractuale; cu toate acestea, ele sunt limitate prin valoarea creanțelor doar la “cererile cu valoare redusă”. În temeiul Articolului 2(1) din Regulamentul PCVR, noțiunea de “**cereri cu valoare redusă**” include cererile cu privire la sume care nu

---

²⁵ JO L 199/1 (2007).

²⁶ De remarcat faptul că aici cauzele „transfrontaliere” trebuie înțelese în mod diferit față de, de exemplu, Regulamentul Bruxelles I. La Articolul 3 din Regulamentul PCVR se precizează că o cauză are caracter transfrontalier atunci când cel puțin una dintre părți își are domiciliul sau reședința obișnuită într-un stat membru, altul decât cel în care se află instanța judecătorească sesizată.

²⁷ Anumite excluderi din materia civilă și comercială sunt enumerate la Articolul 2(2) din Regulamentul PCVR.

depășesc 2.000 euro, fără să se ia în considerare dobânzile, cheltuielile și alte costuri (în momentul primirii formularului de cerere de către instanța competentă).

PCVR se aplică de la 1 ianuarie 2009 în toate statele membre ale UE cu excepția Danemarcei. PCVR a fost creat ca alternativă la procedurile naționale existente în baza legislației statelor membre²⁸, așadar aplicarea acestui instrument reprezintă opțiunea părților.

---

²⁸ În Codul de procedură civilă (Legea nr. 134/2010), Titlul X reglementează la art. 1011 – 1018, Procedura cu privire la cererile de valoare redusă. Aceasta se aplică atunci când valoarea cererii, fără a se lua în considerare dobânzile, cheltuielile de judecată și alte venituri accesorii, nu depășește suma de 10.000 lei la data sesizării instanței.

Reclamantul are alegerea între procedura specială reglementată de prezentul titlu și procedura de drept comun. Competența de a soluționa cererea în primă instanță aparține judecătoriei. Competența teritorială se stabilește potrivit dreptului comun.

Reclamantul declanșează procedura cu privire la cererile cu valoare redusă prin completarea formularului de cerere și depunerea sau trimiterea acestuia la instanța competentă, prin poștă sau prin orice alte mijloace care asigură transmiterea formularului și confirmarea primirii acestuia. Formularul de cerere se aprobă prin ordin al ministrului justiției și conține rubrici care permit identificarea părților, valoarea pretenției, indicarea probelor și alte elemente necesare soluționării cauzei. Odată cu formularul de cerere se depun ori se trimit și copii de pe înscrisurile de care reclamantul înțelege să se folosească. În cazul în care informațiile furnizate de reclamant nu sunt suficient de clare sau sunt inadecvate ori formularul de cerere nu a fost completat corect, instanța îi va acorda reclamantului posibilitatea să completeze sau să rectifice formularul ori să furnizeze informații sau înscrisuri suplimentare. Instanța va folosi în acest scop un formular-tip, care va fi aprobat prin ordin al ministrului justiției. În cazul în care reclamantul nu completează sau nu rectifică formularul de cerere în termenul stabilit de instanță, cererea se va anula.

Procedura cu privire la cererile cu valoare redusă este scrisă și se desfășoară în întregul ei în camera de consiliu. Instanța poate dispune înfățișarea părților, dacă apreciază acest fapt ca fiind necesar sau la solicitarea uneia dintre părți. După primirea formularului de cerere completat corect, instanța va trimite de îndată pârâtului formularul de răspuns, însoțit de o copie a formularului de cerere și de copii de pe înscrisurile depuse de reclamant. În termen de 30 de zile de la comunicarea actelor, pârâtul va depune sau trimite formularul de răspuns completat corespunzător, precum și copii de pe înscrisurile de care înțelege să se folosească. Pârâtul poate să răspundă prin orice alt mijloc adecvat, fără utilizarea formularului de răspuns. Instanța va comunica de îndată reclamantului copii de pe răspunsul pârâtului, cererea reconvențională, dacă este cazul, precum și de pe înscrisurile depuse de pârât. Dacă pârâtul a formulat cerere reconvențională, reclamantul, în termen de 30 de zile de la comunicarea acesteia, va depune sau va trimite formularul de răspuns completat corespunzător ori va răspunde prin orice alt mijloc. Instanța poate solicita părților să furnizeze mai multe informații în termenul pe care îl va stabili în acest scop, care nu poate depăși 30 de zile de la primirea răspunsului pârâtului sau, după caz, al reclamantului. Instanța poate încuviința și alte probe în afara înscrisurilor depuse de părți.

Instanța va pronunța și redacta hotărârea în termen de 30 de zile de la primirea tuturor informațiilor necesare sau, după caz, de la dezbaterile orale. În cazul în care nu se primește niciun răspuns de la partea interesată în termenul stabilit, instanța se va pronunța cu privire la cererea principală sau la cererea reconvențională în raport cu actele aflate la dosar. Hotărârea primei instanțe este executorie de drept.

10.2. Inițierea PCVR

În conformitate cu Articolul 4 din Regulamentul PCVR, PCVR se inițiază prin **depunerea cererii** (Formularul de cerere tip A prevăzut în anexa I) la instanța competentă. Depunerea cererii se realizează direct de către reclamant la instanță, prin poștă sau prin orice alt mijloc de comunicare acceptat de statul membru în care s-a inițiat procedura, cum ar fi prin fax sau e-mail. Formularul de cerere trebuie să includă o descriere a probelor care susțin cererea și documente justificative relevante.

Există mai multe reacții posibile ale instanței competente cu privire la recepționarea formularului de cerere:

- a) Atunci când cererea nu se circumscrie domeniului de aplicare a Regulamentului PCVR, instanța judecătorească îl informează pe reclamant în acest sens și, în cazul în care reclamantul nu își retrage cererea, instanța o examinează în conformitate cu normele procedurale naționale. (Același lucru este valabil și în situația în care reclamantul introduce o cerere reconvențională care nu se circumscrie domeniului de aplicare al Regulamentului PCVR într-o fază ulterioară a procedurii.)
- b) În cazul în care instanța judecătorească consideră necesar, aceasta poate solicita (Formularul tip B prevăzut în anexa II) reclamantului să furnizeze informații sau documente suplimentare sau să își retragă cererea în termenul stabilit de instanță.
- c) În cazul în care cererea este în mod vădit nefondată sau dacă aceasta este inadmisibilă sau dacă reclamantul nu completează sau nu rectifică formularul de cerere în termenul stabilit, acțiunea este respinsă.

Partea care cade în pretenții va fi obligată, la cererea celeilalte părți, la plata cheltuielilor de judecată.

Hotărârea judecătorească este supusă numai apelului la tribunal, în termen de 30 de zile de la comunicare. Pentru motive temeinice, instanța de apel poate să suspende executarea silită, însă numai dacă se consemnează o cauțiune de 10% din valoarea contestată. Hotărârea instanței de apel se comunică părților și este definitivă.

- d) În situațiile în care nu are loc niciuna dintre reacțiile de mai sus, instanța judecătorească procedează astfel cum se arată mai jos la punctul 1.3.

O companie slovenă își închiriaza ambarcațiunea unui cetățean și rezident olandez pentru o perioadă de zece zile în schimbul sumei de 2.500 euro. La returnarea ambarcațiunii, partea olandeză refuză să achite prețul, invocând faptul că suportase cheltuieli în cuantum de 1.100 euro pentru reparația ambarcațiunii, necesară pe parcursul celor zece zile. Neajungând la o înțelegere cu partea slovenă cu privire la această chestiune, partea olandeză inițiază proceduri în fața instanțelor slovene în temeiul PCVR pentru plata a 1.000 euro plus dobândă și cheltuieli de judecată. La primirea cererii, partea slovenă introduce o cerere reconvențională împotriva părții olandeze pentru plata prețului închirierii ambarcațiunii în sumă de 2.500 euro plus dobândă și cheltuieli de judecată. Cum va trebui să procedeze instanța slovenă?

Cu toate că cererea cu privire la plata celor 1.000 euro plus dobândă și cheltuieli de judecată se înscrie în domeniul de aplicare al Regulamentului PCVR conform articolului 2 alineatul (1) al acestuia, este necesară efectuarea unei examinări independente în ce privește cererea reconvențională. Conform articolului 5 alineatul (7) din Regulamentul PCVR, în cazul în care cererea reconvențională depășește valoarea menționată la articolul 2 alineatul (1), mai exact suma de 2.000 euro, cererea principală și cererea reconvențională nu sunt examinate în cadrul PCVR, ci în conformitate cu normele procedurale din statul membru în care se desfășoară procedura. Prin urmare, instanța slovenă va trebui să desfășoare procedura nu în conformitate cu dispozițiile PCVR, ci în conformitate cu normele procedurale aplicabile la situații de acest gen.

10.3. Derularea PCVR

În afara dispozițiilor de la Articolul 4, Articolele 5-18 din Regulamentul PCVR cuprind anumite **dispoziții procedurale unificate** cu privire la derularea PCVR. Pentru orice alte aspecte, **legea procedurală aplicabilă subsidiar** este *lex fori*, incluzând disponibilitatea și motivele de atac.

Astfel, instanța judecătorească este obligată să **notifice pârâtul** în termen de 14 zile. Instanța completează un formular de răspuns standard (Formularul C prevăzut în anexa III). Acest formular, însoțit de o copie a formularului de cerere și a documentelor justificative este comunicat pârâtului prin poștă cu confirmare de primire din care reiese data primirii. Pârâtul trebuie să răspundă în termen de 30 de zile. Instanța trebuie să comunice reclamantului, în termen de 14 zile de la data de primire a răspunsului din partea pârâtului, o copie a acestui răspuns. Orice **cerere reconvențională** depusă de pârât (Formularul tip A prevăzut în anexa I) este comunicată reclamantului în același mod în care cererea inițială a fost comunicată pârâtului, instanța procedând în același mod ca în cazul cererii inițiale. În conformitate cu Articolul 6, toate formularele de cerere vor fi completate în **limba sau într-una dintre limbile de procedură ale instanței judecătorești**, putând fi însă necesară și traducerea altor documente.

Articolul 7 prevede că instanța trebuie să **pronunțe o hotărâre** în termen de 30 de zile de la primirea răspunsului de la pârât sau reclamant, dacă există o cerere reconvențională. În caz contrar, instanța de judecată poate:

- a) Solicita părților să furnizeze **mai multe informații** privind cererea într-un termen specificat, care nu poate depăși 30 de zile;
- b) **Administra probele** în cauză, cum ar fi prin depoziții scrise ale martorilor, experților sau părților, cu obligația de a utiliza cele mai simple și mai puțin oneroase mijloace de obținere a probelor. Astfel, instanța poate încuviința obținerea de probe prin videoconferință sau prin intermediul altor tehnici de comunicare, atunci când sunt disponibile mijloacele tehnice corespunzătoare; sau

- c) Cita părțile să se prezinte la o **dezbatere orală** care trebuie să aibă loc în termen de 30 de zile. Ținând cont că PCVR este în sine o procedură scrisă, dezbateră orală poate fi organizată doar dacă instanța o consideră necesară sau la cererea uneia dintre părți. În acest ultim caz, instanța judecătorească poate refuza solicitarea dacă consideră că dezbateră orală nu este necesară în mod evident pentru pronunțarea hotărârii. Dezbateră poate fi organizată prin videoconferință sau prin intermediul altor tehnici de comunicare, atunci când sunt disponibile mijloacele tehnice corespunzătoare.

În aceste situații instanța judecătorească pronunță o hotărâre în termen de 30 de zile de la primirea informațiilor sau organizarea dezbaterii orale. În cazul în care părțile nu transmit niciun răspuns în termenul stabilit, totuși instanța judecătorească se pronunță.

În temeiul unui contract încheiat în formă scrisă cu privire la un împrumut acordat pe termen de șase luni, cetățeanul și rezidentul maghiar împrumută suma de 5.000 euro unui cetățean și rezident român cu obligația de a returna suma respectivă cu dobândă de 8 %. La expirarea termenului de șase luni, partea română plătește părții maghiare suma de 4.500 euro, solicitând părții maghiare să îi acorde o perioadă suplimentară de două luni pentru plata sumei rămase. Cu toate acestea partea maghiară nu dorește să mai aștepte și acționează partea română în fața instanțelor din Ungaria pentru plata sumei de 900 euro, în temeiul PCVR. Ca reacție la această cerere, partea română solicită instanței să organizeze o dezbatere orală pentru a explica motivele personale care o împiedică să plătească suma respectivă. Cum va proceda instanța maghiară?

În conformitate cu dispozițiile articolului 5 alineatul (1) din Regulamentul PCVR, în cazul în care consideră că, ținând cont de circumstanțele cauzei, nu este necesară o dezbatere orală pentru desfășurarea corectă a procesului, instanța poate să refuze o astfel de solicitare. Așadar instanța maghiară va trebui să examineze, ținând cont de circumstanțele cauzei, dacă o dezbatere orală cu privire la

motivele personale pentru întârzierea la plata împrumutului este necesară sau nu, ținând cont că există un contract în formă scrisă cu termen de restituire a împrumutului de șase luni. Dacă instanța decide respingerea cererii privind dezbaterile orale, motivele respingerii trebuie menționate într-o decizie scrisă.

Reprezentarea de către un avocat sau un alt reprezentant al profesiei juridice nu este obligatorie. Din acest motiv, instanța judecătorească nu poate solicita părților să efectueze nicio calificare juridică a acțiunii și este obligată să pună la dispoziția părților o anumită asistență în ce privește de exemplu informarea acestora cu privire la aspectele de natură procedurală atunci când acest lucru este necesar.²⁹ **Cheltuielile de judecată** sunt suportate de partea care cade în pretenții, dar instanța nu acordă părții care a câștigat procesul cheltuielile care nu au fost necesare sau cele având o valoare disproporționată în raport cu valoarea cererii.³⁰

Articolul 18 din Regulamentul PCVR prevede anumite **standarde minime pentru controlul jurisdicțional** al hotărârii la solicitarea promptă a pârâtului, înaintea instanței judecătorești competente din statul membru unde a fost pronunțată hotărârea. Motivele sunt următoarele:

- a) Formularul de cerere sau citația la dezbaterile orale i-au fost comunicate sau notificate printr-o metodă fără dovada primirii de către el personal;
- b) Comunicarea sau notificarea nu au fost efectuate în timp util pentru a-i permite pârâtului să-și pregătească apărarea, independent de voința sa; sau
- c) Pârâtul nu a putut să conteste cererea din motive de forță majoră sau ca urmare a unor circumstanțe extraordinare survenite independent de voința acestuia.

În funcție de hotărârea instanței judecătorești cu privire la temeiul căii de atac, hotărârea pronunțată în cadrul procedurii europene cu privire la cererile cu valoare redusă este nulă și neavenită sau rămâne în vigoare.

²⁹ Articolul 10-12 din Regulamentul PCVR.

³⁰ Articolul 16 din Regulamentul PCVR.

Un cetățean și rezident român angajat ca supraveghetor la o companie din România este trimis temporar în Germania pentru a lucra pe un șantier de construcții. În timpul acestui sejur de patru luni în Germania muncitorul încheie un abonament pentru sala de fitness cu o durată de șase luni. Nu plătește contravaloarea abonamentului aferentă celor două luni după întoarcerea sa în România, iar compania germană care deține sala de fitness îl acționează în fața instanțelor din Germania în baza Regulamentului PCVR pentru plata a 160 euro la care se adaugă dobânzile și cheltuielile de judecată. Muncitorului i se comunicată cererea prin poștă, dar acesta nu trimite niciun răspuns ca urmare a faptului că la două zile după primirea notificării este lovit de o mașină și spitalizat pe o perioadă de două luni în urma gravelor traumatisme suferite. Fără să aibă nicio informație despre accident, instanța continuă procedura și la expirarea a 30 de zile de la primirea de către muncitor a notificării privind cererea, pronunță o hotărâre pentru compania germană. La o săptămână de la întoarcerea acasă de la spital, muncitorul depune a cerere de revizuire a hotărârii în fața instanței germane. Este întemeiată revizuirea sau nu?

În conformitate cu dispozițiile articolului 18 din Regulamentul PCVR, controlul jurisdicțional al hotărârii este admisibil la solicitarea promptă a pârâtului atunci când pârâtul nu a putut să conteste cererea din motive de forță majoră sau ca urmare a unor circumstanțe extraordinare survenite independent de voința acestuia. Chestiunile în discuție aici sunt: a fost împiedicat să conteste cererea din motive de forță majoră sau circumstanțe extraordinare survenite independent de voința sa? Cererea de revizuire este depusă de către muncitor cu promptitudine? Aceste răspunsuri trebuie să fie furnizate pe baza unei analize de la caz la caz. Spitalizarea de două luni ca urmare a gravelor traumatisme suferite în cursul accidentului rutier poate fi considerată drept circumstanță extraordinară survenită independent de voința muncitorului român. Pe de altă parte, ținând seama de circumstanțele date de traumatismele

suferite, cererea de revizuire depusă la o săptămână de la externarea din spital pare să fi fost depusă cu promptitudine. Ca urmare, revizuirea este întemeiată, iar hotărârea deja pronunțată trebuie declarată nulă și neavenită.

10.4. Recunoașterea și executarea hotărârii

În conformitate cu Articolul 20 din Regulamentul PCVR, hotărârile pronunțate în baza PCVR sunt recunoscute și executate într-un alt stat membru **fără să fie necesară o hotărâre de recunoaștere a caracterului executoriu** și fără să existe vreo posibilitate de a se opune recunoașterii sale. Hotărârile sunt executorii, independent de existența unei căi de atac.³¹

La cererea uneia dintre părți, instanța emite un **certificat** pentru o hotărâre pronunțată în cadrul procedurii europene cu privire la cererile cu valoare redusă, fără costuri suplimentare (Formularul tip D prevăzut în anexa IV). Partea care solicită executarea unei hotărâri prezintă instanței din statul membru de executare o copie a hotărârii, care să îndeplinească condițiile necesare stabilirii autenticității acesteia, și o copie a certificatului emis sub forma Formularului tip D și, în cazul în care este necesar, o traducere a acestuia în limba oficială a statului membru care execută hotărârea. Partea nu este obligată să aibă un reprezentant autorizat sau o adresă poștală în statul membru care execută hotărârea, cu excepția executorilor judecătorești. Constituirea unei cauțiuni sau garanții nu poate fi solicitată de către instanță pe motiv că reclamantul este cetățean străin sau că nu își are reședința în statul în care se solicită executarea hotărârii.³²

Hotărârea judecătorească pronunțată în cadrul procedurii europene cu privire la cererile cu valoare redusă nu poate face, sub nicio formă, obiectul unei reexaminări pe fond, în statul membru în care se solicită executarea ei. Cu toate acestea, există anumite **motive limitate de refuz al executării** la cererea persoanei împotriva căreia se solicită executarea. Aceste motive se referă la

³¹ Articolul 15 din Regulamentul PCVR.

³² Articolul 21 din Regulamentul PCVR.

situațiile în care hotărârea pronunțată în cadrul procedurii europene cu privire la cererile cu valoare redusă nu este compatibilă cu o hotărâre anterior pronunțată într-un stat membru sau într-un stat terț, atunci când sunt întrunite următoarele condiții:

- a) Hotărârea anterioară a implicat aceleași părți, într-un litigiu cu aceeași cauză;
- b) Hotărârea anterioară a fost pronunțată în statul membru în care se solicită executarea sau îndeplinește condițiile necesare pentru recunoașterea în statul membru în care se solicită executarea; și
- c) Incompatibilitatea hotărârilor nu a putut și nu ar fi putut fi invocată ca obiecție în cadrul procedurii judiciare din statul membru în care a fost pronunțată hotărârea judecătorească în cadrul procedurii europene cu privire la cererile cu valoare redusă.

10.5. Comunicarea actelor

În conformitate cu dispozițiile Articolului 13 din Regulamentul PCVR, documentele se comunică sau se notifică prin intermediul **serviciilor de curierat**, cu confirmare de primire din care reiese data primirii.

În cazul în care aceasta nu este posibilă, comunicarea sau notificarea poate fi efectuată prin oricare dintre metodele prevăzute la **Articolul 13 sau 14 din Regulamentul (CE) nr. 805/2004** al Parlamentului European și al Consiliului din 21 aprilie 2004 privind crearea unui titlu executoriu european pentru creanțele necontestate.³³ Astfel, pentru actul de sesizare a instanței sau un act echivalent aceste metode includ notificarea sau comunicarea personală, notificarea sau comunicarea pe cale poștală sau pe cale electronică, precum faxul sau poșta electronică cu confirmare de primire, respectiv refuz de primire a documentului de către debitor. Citația în vederea prezentării la audiere poate fi notificată sau comunicată debitorului prin oricare dintre metodele de mai sus sau verbal în cursul unei ședințe anterioare privind aceeași creanță și consemnată în procesul verbal al respectivei ședințe. În cazul notificării sau comunicării neînsoțite de confirmarea primirii de către

---

³³ JO L 143/15 (2004).

debitor, cu condiția ca adresa debitorului să fie cunoscută cu certitudine, căile disponibile includ: notificarea sau comunicarea personală la adresa personală a debitorului sau la incintele comerciale ale debitorului, depunerea actului în cutia poștală a debitorului, depunerea actului la un oficiu poștal cu comunicarea scrisă a acestei depuneri în cutia poștală a debitorului, pe cale poștală atunci când debitorul are o adresă în statul membru de origine, prin mijloace electronice cu confirmare de primire automată.

11. Propunerea de regulament de instituire a ordonanței asigurătorii europene de indisponibilizare a conturilor bancare

Necesitatea îmbunătățirii executării hotărârilor și adoptării măsurilor de protecție împotriva activelor debitorului la nivelul UE a condus la elaborarea Propunerii de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a ordonanței asigurătorii europene de indisponibilizare a conturilor bancare în vederea facilitării recuperării transfrontaliere a debitelor în materie civilă și comercială (în cele ce urmează: Propunerea de Regulament).³⁴ Regulamentul propus va institui o **procedură europeană nouă și de sine stătătoare** pentru indisponibilizarea conturilor bancare denumită Ordonanța asigurătorie europeană de indisponibilizare a conturilor bancare (în cele ce urmează: OAEICB). The OAEICB va permite unui creditor să împiedice transferul sau retragerea activelor debitorului în orice cont bancar situat în Uniunea Europeană. Procedura europeană va fi disponibilă ca alternativă la procedurile prevăzute de dreptul intern al statelor membre ale UE.

Propunerea de Regulament cu privire la OAEICB va viza dispoziții unificate cu privire la condițiile și procedura de emiteră, caracterul executoriu și executarea OAEICB, căile de atac împotriva OAEICB, precum și dispoziții auxiliare cu privire la reprezentarea juridică și cheltuielile de judecată. Orice aspect de procedură care nu este reglementat în mod expres în cadrul Propunerii de

---

³⁴ {SEC(2011) 937 final}, {SEC(2011) 938 final}, Brussels, 25.7.2011, COM(2011) 445 final, 2011/0204 (COD), C7-0211/11 EN, disponibil la http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/com/com_com%282011%290445/_com_com%282011%290445_en.pdf

Regulament cu privire la OAEICB este reglementat de legislația națională a statului membru (Articolul 45). Instituirea acestui instrument reprezintă un pas important la crearea unui veritabil spațiu european de justiție civilă, ținând cont că instrumentele existente nu sunt suficiente pentru a garanta executarea eficientă ca urmare a diferențelor dintre modalitățile procedurale de executare aplicabile în baza dreptului intern al statelor membre.

11.1. Domeniul de aplicare

Domeniul de aplicare a Propunerii de Regulament cu privire la OAEICB corespunde în mare măsură celui din Regulamentul Bruxelles I, fiind aplicabil în materie civilă și comercială cu implicații transfrontaliere. Excluderile din domeniul de aplicare se referă la insolvență, securitate socială și arbitraj. Spre deosebire de Regulamentul Bruxelles I, regulamentul propus se va aplica în materie de regimuri de proprietate matrimonială, consecințe ale parteneriatelor înregistrate, precum și în materie de succesiuni, de îndată ce instrumentele juridice propuse de Comisie în aceste două domenii vor fi adoptate și vor intra în vigoare.

Propunerea preconizează ca procedura europeană să poată fi folosită în două tipuri de cazuri:

- a) Înainte de obținerea unui titlu executoriu în statul membru în care este deschis contul. În practică, acest lucru înseamnă că un creditor poate solicita emiterea ordonanței înainte de inițierea procedurii judiciare privind fondul cauzei sau în cursul acesteia ori după ce a obținut în statul membru de origine un titlu executoriu care nu este încă executoriu în statul membru de executare; și
- b) După obținerea titlului executoriu în statul membru de executare unde este deschis contul.

Textul de mai jos va prezenta cele două cazuri în paralel.

11.2. Emiterea OAEICB

Ca regulă generală prevăzută la Articolul 6 și 14 din Propunerea de Regulament cu privire la OAEICB, **competența** pentru emiterea unei ordonanțe asiguratorii aparține instanțelor din

statul membru în care trebuie inițiată acțiunea pe fond, în conformitate cu instrumentele europene sau dreptul intern. În mod alternativ, ordonanța asiguratorie poate fi emisă de instanțele din statul membru în care este deschis contul bancar. În acest caz, în vederea evitării alegerii instanței care aplică normele cele mai favorabile (forum shopping), efectul ordonanței este limitat la statul membru în care a fost emis, aceasta nefiind recunoscută și executată într-un alt stat membru în baza regulamentului propus. În cazul în care reclamantul a obținut deja un titlu executoriu, acesta poate obține OAEICB fie de la instanța care a pronunțat titlul executoriu, fie de la autoritatea din statul membru în care este deschis contul.³⁵ Propunerea de regulament prevede că reprezentarea juridică nu este obligatorie în cadrul procedurilor de obținere a unei ordonanțe asiguratorii europene (Articolul 41).

În conformitate cu abordarea generală adoptată în marea majoritate a statelor membre, dispozițiile de la Articolul 7 și 12 din regulamentul propus impun creditorului să demonstreze:

- a) Că are șanse mari să câștige procesul pe fond, respectiv că cererea sa este *prima facie* bine întemeiată; și
- b) Că există riscul ca executarea unei hotărâri (ulterioare) să fie împiedicată în cazul în care măsura nu se aprobă, întrucât există riscul ca debitorul să își retragă sau să își îndepărteze activele.

În plus, instanța poate solicita creditorului să aducă garanții prin care să asigure despăgubiri pentru orice prejudiciu suferit de către debitor în cazul în care ordonanța ar fi ulterior anulată ca fiind nejustificată, deoarece de exemplu, cererea creditorului nu era valabilă pe fond.

Ordonanța ar urma să aibă doar un caracter de protecție; aceasta doar ar bloca contul debitorului, fără să permită efectuarea de plăți către creditor. Pentru conservarea “efectului de surpriză”, ordonanța se va emite în cadrul unei **proceduri ex parte** (Articolul 10 din regulamentul propus), astfel încât debitorul nu va fi informat cu privire la cerere, audiat anterior emiterii ordonanței sau notificat în

---

³⁵ Aceste dispoziții privind competența nu împiedică reclamantul de a solicita măsuri de protecție în temeiul legislației naționale în baza Articolului 31 din Regulamentul Bruxelles I.

legătură cu aceasta anterior punerii ei în aplicare de către bancă.³⁶ În conformitate cu tradițiile juridice ale mării majorități a statelor membre, ordonanța europeană va avea un efect *in rem*, adică va fi îndreptat împotriva anumitor conturi specifice și nu împotriva persoanei debitorului.

O companie austriacă de telefonie mobilă intenționează să deschidă o acțiune împotriva clientului, o companie italiană, în baza unui contract cu privire la furnizarea de servicii de telefonie mobilă, pentru suma de 3.560 euro plus dobândă și cheltuielile de judecată. Cu toate acestea, în alte situații anterioare în care au existat datoriile aceluiasi client, acesta reușea să evite plata prin manipularea în diverse moduri a bunurilor deținute. Compania austriacă decide să solicite mai întâi un ordin de înghețare a conturilor clientului deschise la o bancă italiană și o bancă austriacă și, ulterior, să solicite în instanța plata cuvenită. Este posibil acest lucru? Dacă da, în ce condiții? Care sunt instanțele competente? Banca austriacă nu dorește ca clientul să fie informat cu privire la ordinul de înghețare înainte ca acesta să fie executat. Este posibil acest lucru?

În conformitate cu articolul 5 alineatul (1) din regulamentul propus, banca austriacă poate solicita emiterea unei ordonanțe asiguratorii înainte de inițierea acțiunii pe fond împotriva pârâtului Italian. Acest lucru este posibil în baza dispozițiilor de la articolul 7 alineatul (1) din același regulament. Aceste condiții prevăd ca banca austriacă să prezinte fapte relevante, coroborate în mod rezonabil cu elemente de probă, astfel încât să convingă instanța că următoarele două condiții sunt îndeplinite cumulativ: (a) creanța față de pârât pare să fie întemeiată; și (b) este probabil ca, fără emiterea ordonanței, executarea ulterioară a unui titlu existent sau viitor împotriva pârâtului să fie împiedicată sau îngreunată în mod substanțial, inclusiv deoarece există riscul real ca pârâtul să retragă, să îndeapărteze sau să ascundă activele deținute în contul (conturile) bancar(e) care urmează să fie indisponibilizate.

³⁶ Debitorul poate contesta ordonanța după ce a fost pusă în aplicare. Vezi punctul 2.4 de mai jos.

Din acest motiv, banca va trebui să menționeze toate faptele relevante și să prezinte dovezi că cererea cu privire la suma de 3.560 euro plus dobânda și cheltuielile de judecată pare să fie întemeiată și că, dacă ordonanța asiguratorie nu este emisă, executarea ulterioară a clientului Italian ar fi împiedicată sau îngreunată în mod substanțial deoarece există riscul ca clientul Italian să retragă, să îndepărteze sau să ascundă activele deținute în contul (conturile) bancar(e) care urmează să fie indisponibilizate. Pentru aceasta banca austriacă va trebui să prezinte instanței contractul cu privire la furnizarea de servicii de telefonie mobilă încheiat cu clientul italian, extrase din registrele contabile care să evidențieze faptul că sumele nu au fost achitate, dovezile (documente, declarații scrise) cu privire la alte încercări anterioare eșuate sau îngreunate în mod substanțial de a executa cereri anterioare ca urmare a îndepărtării activelor deținute, etc. Pe baza acestor circumstanțe, instanța va examina dacă condițiile de emiteră a ordonanței asiguratorii sunt întrunite. În ce privește cea de-a treia întrebare, articolul 6 din regulamentul propus prevede că competența pentru emiterea unei ordonanțe asiguratorii aparține instanțelor din statul membru în care se află contul bancar. Cu aplicare la speța de față, aceasta înseamnă că instanțele austriece au competența de a decide cu privire la emiterea ordonanței asiguratorii având ca obiect conturile clientului la banca austriacă, în timp ce instanțele italiene dețin competența cu privire la emiterea ordonanței asiguratorii având ca obiect conturile clientului deschise la banca italiană. În plus, instanțele din statul membru competent în ce privește acțiunea pe fond în conformitate cu normele de competență aplicabile (în cazul de față aceste norme sunt cuprinse în Regulamentul Bruxelles I, așadar această trimitere este la acest instrument juridic) dețin competența de a emite ordonanța asiguratorie atât în ce privește conturile clientului de la banca italiană, cât și în ce privește conturile acestuia la banca austriacă. Întrebarea a patra este guvernată de dispozițiile articolului 10 din regulamentul propus care prevede că pârâtul nu este notificat în legătură cu cererea și

nu este audiat înainte de emiterea ordonanței asigurătorii, cu excepția cazului în care reclamantul solicită contrariul. Din acest motiv, dacă banca austriacă nu solicită notificarea clientului Italian în legătură cu cererea, procedura va fi ex parte.

Ținând cont că celeritatea este de o importanță crucială în cadrul procedurilor privind măsurile provizorii, dispozițiile Articolului 11 din regulamentul propus permite administrarea de dovezi sub formă de declarații orale doar în cazuri excepționale. Instanțele pot admite ca dovezi **depoziții scrise** ale martorilor sau experților. Dispozițiile Articolului 44 din regulamentul propus prevăd **termene** anume pentru emiterea și punerea în aplicare a ordonanței asigurătorii europene. Orice întârziere din partea autorității de executare trebuie justificată în circumstanțele date.

Dispozițiile de la Articolul 17 din regulamentul propus impune statelor membre obligația de a prevedea un mecanism menit să îl sprijine pe creditor în **obținerea informațiilor** cu privire la contul debitorului. Statele membre pot alege între următoarele:

- a) Statele membre pot prevedea fie un ordin de divulgare prin care să oblige toate băncile de pe teritoriul lor să ofere informații dacă debitorul deține un cont bancar la acestea; fie
- b) Pot acorda acces autorităților lor de executare la informațiile deținute de autoritățile publice în registre sau pe alte suporturi.

Considerentele legate de protecția datelor impun ca datele cu caracter personal schimbate în temeiul propunerii de regulament să se limiteze la informațiile necesare pentru executarea și punerea în aplicare a ordonanței.

11.3. Executarea ordonanței

Ordonanța va fi automat recunoscută și executată într-un alt stat membru, fără a fi necesară recurgerea la vreo procedură specială (Articolul 23).

Ordonanța este executată prin notificarea băncii sau băncilor la care sunt deschise conturile vizate, acestea având obligația de a

executa ordonanța. Dispozițiile privind **notificarea sau comunicarea băncii** prevăzute în regulamentul propus fac distincție între două situații (Articolul 24):

- a) În cazul în care instanța și banca sunt situate în același stat membru, notificarea sau comunicarea este reglementată de legislația națională;
- b) În cazul în care notificarea sau comunicarea trebuie efectuată la nivel transfrontalier, acesta trebuie să respecte Regulamentul (CE) nr. 1393/2007 al Parlamentului European și al Consiliului privind notificarea sau comunicarea în statele membre a actelor judiciare și extrajudiciare în materie civilă și comercială (notificarea sau comunicarea actelor), prin care se abrogă Regulamentul (CE) nr. 1348/2000 al Consiliului³⁷ cu o modificare importantă în ceea ce privește metoda: documentele, care trebuie să fie comunicate sau notificate, sunt transmise de la instanța de origine sau de la reclamant în mod direct autorității competente din statul membru de executare, care, la rândul său, notifică sau comunică banca sau pârâtul. Această metodă de notificare sau comunicare are avantajul important de a implica autoritățile competente din statul membru de executare. Prin aceasta se obține un efect dublu: se asigură faptul că băncile vor primi ordonanța prin canale cu care acestea sunt familiarizate, dar se va permite și autorității competente să țină seama *ex officio* de sumele scutite de executare, în cazul în care acest lucru este posibil în conformitate cu legislația națională.

Aceste două căi de notificare sau comunicare a băncilor se aplică *mutatis mutandis* notificării sau comunicării pârâtului (Articolul 25). Debitorul trebuie să fie notificat imediat după ce măsura a intrat în vigoare pentru a-și putea pregăti apărarea.

Există dispoziții speciale la Articolul 27-30 din regulamentul propus care reglementează punerea în aplicare de către bancă a ordonanței, situații de conturi multiple, conturi comune și conturi ale mandatarului, precum și comisioane bancare. În mod similar, sumele exceptate de la executare și ordinea de prioritate a creditorilor concurenți sunt reglementate la Articolul 32 și 33.

---

³⁷ JO L 324/79 (2007).

În cadrul unui litigiu cu privire la plata prețului unui contract de vânzare încheiat între un cumpărător spaniol și un vânzător polonez, instanța polonă pronunță o hotărâre conform căreia cumpărătorul spaniol este obligat la plata a 36.580 euro plus 3.647 euro cu titlu de dobândă, precum și suma de 2.250 euro reprezentând cheltuieli de judecată, în favoarea vânzătorului polonez. La scurtă vreme de la pronunțarea hotărârii de către instanța poloneză, partea poloneză solicită instanței emiterea unei ordonanțe asiguratorii, cerând indisponibilizarea contului părții spaniole deschis la o bancă spaniolă. Este competentă instanța poloneză în această chestiune? Dacă da, cum se execută în Spania ordonanța asiguratorie emisă de instanța poloneză? Poate fi executată ordonanța asiguratorie pentru întreaga sumă compusă din suma datorată, dobânzile și cheltuielile de judecată? În cazul în care suma din cont este de 49.258 euro, este posibilă exceptarea de la executare a sumelor necesare pentru plata salariilor angajaților și a facturilor de furnizare a energiei electrice, apei și altor utilități?

Răspunsul la prima întrebare trebuie căutat la articolul 18 din regulamentul propus, în conformitate cu care ordonanța asiguratorie emisă pe baza unei hotărâri executorii în statul membru de origine, reclamantul trebuie să fie capabil să garanteze suma stabilită prin ordonanța asiguratorie, precum și orice alte dobânzi și cheltuieli specificate în aceasta. Astfel, în cazul în care ordonanța asiguratorie emisă de o instanță poloneză include toate aceste sume, suma totală poate fi executată în Spania. În ce privește a doua întrebare, dispozițiile de la articolul 14 alineatul (1) din regulamentul propus, în cazurile menționate la articolul 5 alineatul (2), dacă reclamantul a obținut o hotărâre executorie, acesta poate solicita instanței care a pronunțat hotărârea să emită și ordonanța asiguratorie. Astfel, instanța poloneză deține competența de a emite o ordonanță asiguratorie după pronunțarea unei hotărâri executorii de către aceeași instanță poloneză. A treia întrebare se referă la executarea în Spania a ordonanței

asiguratorii emise în Polonia și se supune dispozițiilor de la articolul 23 denumit "Eliminarea procedurii de exequatur". Acest articol prevede că o ordonanță asiguratorie emisă într-un stat membru în conformitate cu articolul 6 alineatul (2) și cu articolul 14 alineatul (1) este recunoscută și executorie într-un alt stat membru, fără să fie necesară o hotărâre de încuviințare a executării și fără să existe vreo posibilitate de a se opune recunoașterii sale. Din acest motiv, ordonanța asiguratorie emisă de instanța poloneză în speța de față ar fi executorie în Spania fără nicio procedură de executare. În cele din urmă, întrebarea a patra este legată de articolul 32 care prevede că în cazul în care legea statului membru de executare prevede acest lucru, sumele necesare pentru a asigura mijloacele de existență ale pârâtului și ale familiei acestuia, în cazul în care pârâtul este o persoană fizică, sau pentru a asigura posibilitatea de a continua în mod normal activitatea, în cazul în care pârâtul este o persoană juridică, sunt exceptate de la executarea ordonanței asiguratorii. Cu aplicare la speța de față, această dispoziție poate rezulta în scutirea de la executarea ordonanței asiguratorii a sumelor din contul deschis la banca spaniolă în măsura în care o astfel de scutire este prevăzută de legea spaniolă.

11.4. Căi de atac

Pârâtul poate contesta ordonanța pe motiv că cerințele pentru emiterea acesteia nu au fost îndeplinite sau pe motiv că reclamantul nu a introdus acțiunea pe fond în termenul menționat (Articolul 34). Formularul tip de revizuire (anexa IV) este disponibil în toate limbile oficiale ale UE, reducând astfel costurile de traducere. În principiu, pârâtul trebuie să ridice obiecțiuni împotriva ordonanței în fața instanței care a emis-o, iar ca excepție, obiecțiunile cu privire la anumite aspecte legate de procedura de executare, în special sumele scutite de execuție, trebuie să fie ridicate în fața instanțelor din statul membru de executare (Articolele 34 și 35). O normă de competență diferită se aplică anumitor categorii de debitori, care sunt în general considerați a fi „partea mai vulnerabilă” într-un litigiu, cum ar fi consumatorii, angajații și

persoanele asigurate. Aceste tipuri de debitori sunt în măsură să ridice obiecțiuni împotriva ordonanței în fața instanțelor din statul membru în care își au domiciliul. Dreptul de a introduce o cale de atac împotriva unei decizii de revizuire este reglementată de legislația națională (Articolul 37).

O companie de asigurări estoniană obține în fața unei instanțe estoniene o ordonanță asiguratorie având ca obiect contravaloarea primei de asigurare prevăzute în contractul de asigurare, ordonanța asiguratorie referindu-se la contul unei persoane asigurate de origine cehă, deschis la o bancă estoniană. Ordonanța asiguratorie fusese emisă anterior inițierii procedurilor cu privire la fondul cauzei, astfel încât instanța estoniană care a emis ordonanța asiguratorie a impus companiei estoniene de asigurări obligația de a iniția proceduri cu privire la fondul cauzei în termen de 15 zile de la data emiterii ordonanței asiguratorii. La expirarea celor 15 zile, compania estoniană de asigurări încă nu inițiasese aceste proceduri cu privire la fondul cauzei, asiguratul ceh depunând astfel la instanța cehă o cerere de anulare a ordonanței asiguratorii. Este competentă instanța cehă cu privire la această cerere? Dacă da, cum ar trebui să procedeze instanța cehă?

Cu toate că în principiu instanța care a emis ordonanța asiguratorie deține competența de revizuire a acesteia în conformitate cu dispozițiile articolului 34 alineatul (3) din regulamentul propus, în cazul în care pârâtul este o persoană asigurată (sau consumator sau angajat), aceasta poate înainta cererea de revizuire a ordonanței asiguratorii instanței competente din statul membru unde își are domiciliul. Prin urmare, instanța cehă deține competența în această chestiune cu condiția ca persoana cehă asigurată să aibă domiciliul în Republica Cehă. În ce privește întrebarea a doua, răspunsul se află la articolul 13 care prevede că atunci când instanța emitentă a stabilit un termen până la care reclamantul trebuie să inițieze acțiunea pe fond pentru că ordonanța a fost anterior emisă, neconformarea reclamantului la această cerință va

atrage după sine revocarea ordonanței asigurătorii în conformitate cu articolul 34 alineatul (1) litera (b) (sau articolul 35 alineatul (2)). La articolul 34 alineatul (1) litera (b) se prevede că pârâtul poate solicita o revizuire a ordonanței asigurătorii pe motiv că reclamantul nu a introdus acțiunea pe fond în termenul menționat la articolul 13. Astfel, dacă instanța cehă consideră că revizuirea este întemeiată, mai exact că asigurătorul estonian nu a inițiat acțiunea pe fond, instanța va anula ordonanța asigurătorie conform dispozițiilor de la articolul 34 alineatul (5).